

KYLKIRJAU TA

N:o 3/1981

LÄHES **50** VUOTTA
PAINAVAA YHTEIS-
TYÖTÄ
PUOLUSTUSVOIMIEN
JA LAPINLEIMUN
VÄLILLÄ.

Parhaiten me osaamme ohutlevyt,
kerta- ja kestopuovit:

LAPINLEIMU OY

KILSA-TUOTTEET 37800 TOIJALA 937-21080 Telex 22380

ILOINEN UUTINEN
SOTKAMON
LOMAMAISEMISTA

uusi loma- ja kongressihotelli on nyt valmis. Se sijaitsee luonnon-
kauniin Sotkamon kirkonkylän keskustassa, upealla näköalapaikalla
Hiukan hiekkarantojen äärellä ja monipuolisten harrastapaikkojen
tuntumassa. Matkaa mm. Vuokatin urheilukeskukseen vain 6 km.
Tulikettu valmistaa Teille sellaisen loman, kokouksen tai koulutus-
tilaisuuden kuin tarvitsette, vuodenaikaan sovellettuna.

Tuliketussa on

- 27 kahden hengen hotellihuonetta, joista 2 sviittii, toisessa oma sauna
- saunaosastossa 3 saunaa, jäävesiallas, takka ja tarjoiluhuone
- tanssi- ja terassiravintola sekä baari yhteensä 530 asiakaspaikkaa
- hyvät kokoustilat 10—250 hengelle, 10 ryhmätyötilaa
- Tuliketun pihapiirissä on myös korkeatasoinen retkeilyhotelli ja -maja sekä hyvät tilat Caravaaneille.

TULE JA KOE — TULIKETTU ON
ELÄMISEN RIEMUA.

Varaukset puh. 986-611 11

Hyvä yhteistyö
tuo toimivia ratkaisuja.

ELÄKE-VARMA
Yhteistyö on toimintamme perusta.

KEMIA – KEMI

Kemian ammattilehti

Kemian Kustannus Oy

Pohj. Hesperiankatu 3 B 10
00260 Helsinki 26
Puh. 90-408 022

*Monet persoonalliset ihmiset
antavat meidän huolehtia
säännöllisesti hiustensa muotoilusta
— mikä on paljon enemmän kuin tukan-
leikkaus.*

*Hyvät naiset ja herrat.
Soittakaa puh. 6943433 ja varatkaa aika.*

Best Salon

Annankatu 27, Helsinki

Oy Laivateollisuus Ab

Pansio
20100 Turku 10
Puh. 921-401444

Suoritamme alan suunnittelu- ja asennus-
työtä sekä myyntiä

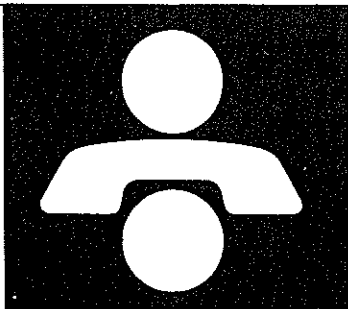
VESIJOHTOLIIKE VIITA-LÄMPÖ KY

44500 VIITASAARI PUH. 946-22160-22161

PUTAAN LÄMPÖ KY

44800 PIHTIPUDAS PUH. 946-61510

—Sähkötarkastuslaitoksen hyväksymä öljy-
poltinhuolto ja asennusliike —

HELSINGIN PUHELINYHDISTYS

Puh. 6061

AIVAN ROVANIEMEN KESKUSTASSA!

66 huonetta. 132 vuodetta. Ravintola 70 paikkaa.
Sauna, takkakabinetti. Kokouskabinetti 30 henkeä.

- 1-hengen huone 150,—
- 2-hengen huone 195,—
- Ravintolassa pikalounas päivittäin 15,—
- edullisia à la carte-annoksia

HUONEVARAUKSET:

city hotelli

Pekankatu 9 96200 Rovaniemi 20
Tel. 991-14501 Telex 37-107 citho sf

OY BLOMBERG AB

HAMINA

GLASBRUK

ILMAJOEN LASI OY
61330 KOSKENKORVA • FINLAND Tel. 964-59 509

PALVELUKESSESSANNE: Tule
• Seuraamaan lasinpuhaltajien
työskentelyä
• Ostoksille tahtaanmyymälään
• viettämään viihtyisiä kahvihetki
kahviossamme

ERBJUDER ER:
• Möjlighet att se glasblåsningens olika
skeden
• Fabrikens butik
• En trivsamt restaurang med
kaffeservering

KYLKIRAUTA 3/1981

Pääkirjoituksessa esitetään kysymyksiä ja ajatuksia väestönsuojelusta	3
Pelastuspalvelu joutuu varautumaan kaikenlaisiin onnettomuuksiin. Toiminta on ammattilaisten ja amatöörien yhteistoimintaa. Tästä toiminnasta kertoo sisäasiainministeriön ylitarkastaja Pentti Partanen	4
Väestönsuojelun järjestelyistä muissa maissa kirjoittaa Suomen Väestönsuojelujärjestön pääsihteeri, eversti Gunnar Öhman	6
Mannerheim-stipendiaatit Sveitsissä	12
”Kuten maailmansodan kokemukset osoittavat...” Eversti Valo K Nihtilän loi kokonaan uuden taktiikan ja oli kirjoittajan mielestä talvisodan älyllinen johtaja	16
Upseerikoulutusta Suomessa Ruotsin vallan aikana tarkastelee Tapani Mattila	20
Suomen turvallisuuspolitiikasta kirjoittaa viime kevään ylioppilas Eero Punkka	22
Ajopuista ja kriiseistä pakisee Meklari	25
Leo Tolstoin ajatuksista sodasta ja rauhasta on ilmestynyt suomeksi käännetty kirja. Siinä Tolstoi käsittelee mm tänä päivänä muodissa olevaa kansalaistottelemattomuutta	26
Pronssiin valettu muistutus. Esimerkki eläkepäivien harrastuksesta	28
Mietteitä sotilaallisesta paperisodasta	30
Kirjallisuutta	32
Kadettikunta	34
Päijät-Hämäläiset messuilla	36
Kurssikuulumisia	38
Uudet luutnantit	42
Itse asiasta	45
Haminan kadetteja enää yksi: Georg Raustialan siunaustilaisuus	46
In memoriam	47
Merkkipäiväluettelo v 1982	48

Vyötti miekan vyötärölle
Kupeellensa kylkiraudan

KYLKIRAUTA

N:o 3/1981

Kadettikunta ry:n järjestölehti n:o 131

Päätoimittaja: Evi Martti Sinerma

Tammahaantie 2 E 43
02720 Espoo 72
puh. 90-590787

Toimitussihteeri VTM Erkki

Paukkunen,
puh. 90-625801

Toimituksen osoite:

Punavuorenk. 14 B 32, 00150 Hki 15

Päätoimittajan neuvotteluryhmä:

Jaakko Isotalo
Hannu Karpo
Matti Kohva
Eero Sauri
Seppo Sarlund
Hannu Sinerma
Tauno Äijälä

Toimitusneuvosto

Per Heinrichs pj.
Timo Apajakari
Matti Kausto
Jyri Paulaharju
Martti Sinerma

Ilmoitushankinta

Lars Böök
Hämeentie 62 C 32
00500 Helsinki 50
puh. 90-736978, 714055

Taloudenhoito

Irja Wonkka, Kadetti-
kunnan toimisto

Osoitteen muutokset: Kadettikunta ry/
rouva Marjukka Lehtinen, Punavuorenk. 14 B 32, 00150 Hki 15, puh. Hki 665 739

Tilauhinta ..... 20 mk/v
Irtonumerot ..... 5 mk

Aikakauslehtien liiton jäsen

ISSN 0454-7357

Loimaan Kirjapaino - Loimaa 1981

Kysymyksiä ja ajatuksia väestönsuojelusta

Väestönsuojelu on tärkeä asia, huomattavasti tärkeämpi kuin millaisena tavallinen kansalainen sen yleensä näkee. Kylkirkkuraudan tässä numerossa kerrotaan – tosin pääpiirtein, koska tila ei anna myöten – miten väestönsuojelu on järjestetty muualla maailmassa, eräissä maissa. Tätä taustaa vasten Suomi katsotaan keskivertoa paremmaksi. Näin varmaan onkin, mutta siitä huolimatta voidaan heittää muutamia ajatuksia ja kysymyksiä, ilman mitään vastauksia.

Väestönsuojelun lainsäädäntö on kolmattakymmentä vuotta vanhaa. Silloin ei käsitettä alueellinen puolustus tunnettu lainkaan. Tulisiko tätä puolta tutkia – ja varmasti onkin tutkittu – ja uudistaa siten, että ne ikäänkuin sisältyisivät toinen toisiinsa.

Laissa sanotaan, että rauhan aikana on ryhdyttävä sellaisiin valmiutta edistäviin toimenpiteisiin, että väestönsuojelu voidaan viipymättä saattaa toimintaan. Voidaanko väestönsuojelu tänään saattaa viipymättä toimintaan? Onko kaikkiin mahdollisiin valmiutta edistäviin toimenpiteisiin ryhdytty?

Väestönsuojelukoulutus kuuluu mm. liikelaitoksille, yrityksille ja vastaaville. Ovatko ne huolehtineet siitä henkilöstönsä keskuudessa? Ollaanko pidemmällä kuin suunnitteluasteella. Kuka huolehtii, että lain kirjain täytetään?

Väestönsuojelussa omakohtaisilla toimenpiteillä on usein ratkaiseva merkitys. Marketin myyjätär tietää työpaikkansa väestönsuojan – muuten: tietääkö? – mutta tietääkö hän kotiin menessään, missä on lähin suojapaikka kotimatalla ja sitten taas kotona? Tiedämmekö itsekukin, missä kotikaupunkimme väestönsuojat ovat? Mitä olemme tehneet kotona väestönsuojeluvalmiuden kohottamiseksi? Kuka antaa ohjeita ja kun ei anna, niin miksi?

Jos jätetään poliittiset kysymykset ulkopuolelle, kuten kuka uskaltaa poliittisena johtajana tehdä päätöksen valmiuden kohottamisesta kansainvälisen tilanteen kiristyessä – pelkäämättä oman karriäärinsä katkeamista, tai miten voitaisiin saada varoja vaikkapa materiaalin hankkimiseen, niin pieniä kysymyksiä ja ajatuksia voidaan esittää vaikkapa loputtomiin.

Mitä tehdään, kun hälytysmerkki ei kuulu sisälle? Miksi televisiosta tai radiosta ei tule väestönsuojeluun liittyviä opetusohjelmia kuten naapurimaissamme? Miksi jotkut pitävät väestönsuojeluvalmisteluja sodan lietsomisena? Jos väestönsuojelusta luovutaan, mikä olisi taloudellinen voitto ja taas tappio vaaran uhattessa? Tiedämmekö itsekukin riittävästi väestönsuojelusta? – Jos emme, olisi korkea aika kohentaa tätä alaa.

Martti Sinerma

Pelastuspalvelun on varauduttava kaikenlaisiin onnettomuuksiin.

PELASTUSPALVELU: AMMATTILAISTEN JA AMATÖÖRIEN YHTEIS- TOIMINTAA

PENTTI PARTANEN

Avunanto hengenvaaraan joutuneelle on yleisinhimillinen velvollisuus. Avun antamatta tai hankkimatta jättäminen silloin kun tietää toisen olevan todellisessa hengenvaarassa on rikoslaissa säädetty rangaistavaksi teoksi. Myös omaisuuden pelastamiseksi, esimerkiksi

tulipalotilanteessa, ollaan perinteisesti oltu valmiita auttamaan hätään joutunutta naapuria. Pelkällä kansalaisten avunantovelvollisuudella ja naapuriavulla ei kuitenkaan voida turvata riittävän nopeaa ja varmaa avun saantia kaikissa onnettomuus- ja vaaratilanteissa.

Tekninen kehitys sekä väestömäärän kasvu on johtanut onnettomuuksien lisääntymiseen ja monasti myös niiden vaikeutumiseen. Vaikka onnettomuuksien ehkäisemiseksi tehty työ on ensisijaista ja on myös tuottanut tulosta (esimerkiksi liikenneonnettomuuksien kuo-

lonuhrien määrän vähenemisenä), tarvitaan pelastustoimintaan erikoistuneita, hyvässä valmiudessa olevia toimintayksiköitä.

PELASTUSVOIMIEN MITOITTAMINEN

Ennakoitavissa olevien päivittäisten tapaturmien ja muiden "tavanomaisina" pidettävien onnettomuuksien edellyttämää sammutus-, pelastus-, sairaankuljetus- ja sairaanhoitotoimintaa varten on maamme kehittyneen ajan mittaan varsin hyvä ja koko maan kattava järjestelmä.

Pelastustoimintaa suorittavien viranomaisten toimintavalmius on pyritty mittaamaan siten, että ne kykenisivät pysyväisjärjestelyin suoriutumaan käytännössä yleisesti esiintyvistä onnettomuuksista. Valmiuden riittävyttä arvioitaessa ovat ratkaisevia toiminta-alueen väestömäärä sekä onnettomuusvaaraa aiheuttavat seikat.

Suuria luonnononnettomuuksia ei maassamme ole juuri sattunut. Muunlaisia suuria onnettomuuksia kuitenkin sattuu silloin tällöin ja juuri teknillistymiskehityksestä johtuen on suuronnettomuusriski ilmeisesti lisääntynyt. Niiden aiheuttaman tuhon torjuminen sekä ihmisten ja omaisuuden pelastaminen edellyttää suurempia ja monipuolisempia henkilöstö- ja kalustovoimavaroja kuin millään viranomaisella on säännönmukaisessa valmiudessa. Harvaan asutuilla alueilla viranomaisten voimavarat voivat vähäisimmissäkin onnettomuuksissa osoittautua riittämättömiksi.

Jatkuvassa valmiudessa olevaa henkilöstöä ja kalustoa ei kuitenkaan ole mahdollista eikä järkevääkään lisätä niin paljon, että niiden voimin pystyttäisiin selvittämään kaikki mahdolliset onnettomuustilanteet vakavimpia suuronnettomuuksia myöten. Viranomaisten päivittäisen vahvuuden ylittäviä pelastusresursseja edellyttävistä onnettomuuksista selviämiseksi onkin varauduttava siihen, että tarvittaessa saadaan lisävoimia omista reserveista ja muilta viranomaisilta ja yhteisöiltä sekä jopa yksityisiltä kansalaisilta ja että näiden yhteistoiminta olisi tällöin mahdollisimman kitkatonta ja tehokasta.

VIRANOMAISTEN VASTUUALUEET

Vastuu pelastuspalvelun suunnittelusta ja käytettävissä olevien voimavarojen selvittämisestä kuuluu niille viranomaisille, jotka ensi sijassa vastaavat pelastustoiminnan järjestelyistä eri onnettomuustilanteissa. Näitä ovat palo-, poliisi-, rajavartio- ja ilmailuviranomaiset. Muille viranomaisille on lainsäädännössä yleensä annettu velvollisuus virka-avun antamiseen apua pyytävälle viranomaiselle.

Seuraavassa kuvataan, miten vastuu ja tehtävät jakautuvat käytännössä eri viranomaisten ja vapaaehtoisten järjestöjen osalle.

Palokuntien tehtävänä on huolehtia sammutus- ja pelastustehtävistä tulipaloissa sekä räjähdys-, sortuma- ja liikenneonnettomuuksissa, kaasu- tai nestevuodoissa sekä tulvan, rankkasateen tai näihin verrattavan onnettomuuden taikka luonnonkatastrofin yhteydessä. Lisäksi palokunnat huolehtivat öljyntorjunnasta ja asutuskeskuksissa myös kii-reisestä sairaankuljetustoiminnasta.

Paloviranomaisten vastuulla on myös yleinen toiminnan johto ja koordinointi edellä mainituissa onnettomuuksissa. Palokuntien yhteydessä toimivat aluehälytyskeskukset, joihin yleisö voi ilmoittaa onnettomuuksista ja avun tarpeesta ja joista toiminnan käynnistämiseen tarvittavat hälytykset suoritetaan.

Poliisin tehtävänä on yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpito. Pelastuspalvelussa poliisin asiana on erityisesti liikenteen ohjaus, onnettomuusalueen eristäminen ja kadonneiden etsinnän järjestäminen. Lisäksi poliisi suorittaa onnettomuuksien yhteydessä muita poliisi-tehtäviä, esimerkiksi onnettomuuksien syiden tutkimista.

Lääkintäviranomaisille kuuluu vastuu terveyden- ja sairaanhoidosta. Kuntien tulee järjestää ensiavun antaminen kunnan alueella sekä huolehtia sairaankuljetuksen järjestämisestä. Käytännössä sairaankuljetus annetaan yleensä palolaitoksen tai yksityisen yrittäjän hoidettavaksi. Terveyskeskusten ja sairaaloiden tulee varautua antamaan ensiapua onnettomuuspaikalla lähettämällä sinne lääkärin johtama ensiapuryhmä.

Rajavartiolaitos huolehtii meripelastuspalvelun yleisistä järjestelyistä kuten hälyttämisestä sekä toimintahenkilöstön ja tarpeellisen kaluston varaamisesta ja keskittämisestä onnettomuuspaikalle. Rajavartiolaitokseen kuuluvien merivartiostojen yhteyteen on perustettu meripelastuspalvelun johtamista varten meripelastuskeskukset ja niiden alaiset lohkokeskukset.

Ilmailuviranomaisten asiana on ilmailun etsintä- ja pelastuspalvelun järjestäminen ja johtaminen. He johtavat sitäkin lentokoneilla ja helikoptereilla suoritettavaa etsintä- ja pelastustoimintaa, jossa kohteena on muu kuin ilma-alus.

Puolustusvoimat osallistuvat pelastuspalvelutoimintaan antamalla henkilöstö-, kalusto-, muonitus- ym. apua. Eri-tyisen tärkeää puolustusvoimien apua on ollut etsinnöissä ja metsäpalojen sammutuksessa, joissa tarvitaan paljon henkilöstöä sekä silloin kun on tarvittu ras-kaampia helikoptereita.

Muut viranomaiset antavat tarvittaessa apua pelastustehtävissä ja huolehtivat tehtävistä, jotka liittyvät niiden normaali-

leihin tehtäviin. Esimerkiksi sosiaaliviranomaiset huolehtivat onnettomuuksissa kodittomiksi ja muutoin turvattomiksi joutuneiden ihmisten majoituksesta, muonituksesta ja vaatetuksesta. Vaihtoehtoisten järjestöjen tehtävät määräytyvät niiden toiminnan luonteen mukaan. On eräitä nimenomaan pelastuspalveluun erikoistuneita järjestöjä, kuten Suomen Punainen Risti, Suomen Meripelastusseura ja vapaaehtoiset palokunnat. Toisaalta on järjestöjä, kuten eräät naisjärjestöt, jotka huolehtivat muonituksesta suuria joukkoja vaativissa tilanteissa ja suunnistajat, jotka pystyvät etsintätehtäviin vaikeakulkuisissa maastoissa, joille pelastuspalvelu ei ole tärkein toimintamuoto.

KEHITYSNÄKYMÄ

Arvioitaessa pelastuspalvelun kehitysnäkymiä, voidaan niiden todeta olevan samalla kertaa sekä valoisat että hämärät. Valoisiksi kehitysnäkymät tekee se, että yhteiskunnassa on viime aikoina entistä enemmän kiinnitetty huomiota pelastuspalvelutoiminnan järjestelyihin. Suuri yleisö vaatii tehokasta toimintaa onnettomuuden sattuessa. Erityisesti suuret, huomiota herättäneet onnettomuudet käynnistävät asiaa koskevan keskustelun.

Tuloksiakin on saatu: mm. meripelastuspalvelun järjestelyt ovat nyt selkeällä pohjalla ja siihen tarkoitetut voimavaratkin näyttävät olevan lisääntymässä. Erityisesti rajavartiolaitokselle tulevat uudet keskiraskaat helikopterit parantavat Saaristomeren ja Suomenlahden suun alueen meripelastusvalmiutta ja -kykyä. Maa-alueilla taas palokuntien kalusto on selvästi parantunut viime vuosina ja alalle luotu valtiosuusjärjestelmä on tasoittanut maan eri osien välillä olleita eroja. Aluehälytyskeskusjärjestelmän avulla kansalaisten mahdollisuus hätäilmoituksen antamiseen helpottuu ja pelastustoimintojen koordinoitu käynnistäminen ja johtaminen varmistuu.

Harmaan sävyn kehitysnäkymiin jätää kuitenkin taloudellisten mahdollisuuksien rajallisuus: esitetyt parannusehdotukset ja -lupaukset jäävät helposti vain juhlapuheiden fraaseiksi.

Pelastuspalvelutoimintaan osoitettavien rahojen tuottaman hyödyn osoittaminen on erittäin vaikeaa. Usein käykin niin, että rahat sijoitetaan mieluummin johonkin sellaiseen kilpailevaan kohteeseen, jonka kannattavuus on helpommin markkoina esitettävissä. Yksi pelastuspalvelun kehittämistä vastuussa olevien viranomaisten keskeisimmistä tehtävistä onkin sen perusteellinen selvittäminen ja osoittaminen, mikä hyöty pelastusvalmiuden kehittämiseen uhratuilla varoilla on saatavissa.

Meillä Suomessa väestönsuojelun tärkeys oivallettiin jo yli viisikymmentä vuotta sitten. Ensimmäinen väestönsuojelulaki on tosin vasta vuodelta 1939. Nykyinen voimassaoleva laki on vuodelta 1958. Hyvällä syyllä voidaan sanoa, että maamme on uranuurtaja väestönsuojelun alalla. Tarkasteltaessa väestönsuojelua (siviilipuolustusta) muissa maissa havaitaan suuria eroja erityisesti valmiudessa. Eräissä maissa väestönsuojelu on jatkuvasti täydessä valmiudessa, kun sen sijaan monissa maissa se on vain paperilla tai sitä ei ole edes suunniteltu.

Perinteellisesti väestönsuojelun painopiste Euroopassa on ollut lähes kaikissa maissa sodan asettamien vaatimusten mukainen. Viime aikoina on kuitenkin ollut selviä merkkejä siitä, että rauhan ajan asettamat vaatimukset ovat muutamissa maissa nousseet jopa etusijalle. Tarkasteltaessa Euroopan ulkopuolisten maiden järjestelyjä, niin voidaan havaita siviilipuolustuksen olevan etusijalla siellä, missä on sodanuhka, sotatila tai peräti sota. Sen sijaan muualla siviilipuolustuksen pelastuspalvelullinen luonne on hallitseva.

Yleispätevän kuvan saaminen maailman eri valtioiden väestönsuojelujärjestelyistä ja niiden valmiudesta ei ole helposti saatavissa. Arvioinnin antaminen niiden tehokkuudesta on vielä vaikeampaa, sillä olosuhteet ovat niin perin erilaiset maapallon eri osissa. Seuraavassa valotetaan lähinnä niiden maiden väestönsuojelua, joihin on ollut Suomesta suoranaista kontaktia tai joista on ollut käytettävissä asiantietoutta. Lähteinä ovat olleet mm. Sveitsissä ja Itävallassa ilmestyneet viralliset kirjaset.

Sveitsi tarkastelee valmiutta lähinnä väestönsuojeluvollisuuden, suojapaikkojen, koulutetun henkilöstön sekä budjetin osalta. Itävallan tarkastelussa ovat lisäksi väestönsuojelun motivointi ja lainsäädäntö, organisaatiot sekä mm. evakointikysymys. Myös toiminnallista puolta on käsitelty. Sveitsiläisessä kirjassa on kohdemaita 12, kun taas itävaltalaisessa niitä on 27. Annettuihin tietoihin on suhtauduttava varauksellisesti, sillä esim. väestönsuojien suojaustasoa ei ole lainkaan eritelty.

SUPERVALLAT

Neuvostoliitossa voidaan katsoa olevan yleinen väestönsuojeluvollisuus. Suojapaikkoja on n. 70 prosentille väestöstä. Väestönsuojeluun uhrataan vuosittain henkilöä kohti n. 90 Smk. Väestönsuojeluhenkilöstö on n. 3,5 prosenttia verrattua puolustusvoimien vahvuuteen. Neuvostoliiton siviilipuolustuksen päällikkönä on Alexander Altunin, neljän tähden kenraali. Hän johtaa puolustusministeriön alaisena väestönsuojelua tasarvoisesti armeijan, laivaston ja ilma-

Pelastusharjoitus ilmasuojelujoukkojen koulussa Wangenissa, Sveitsissä.

GUNNAR ÖHMAN

VÄESTÖNSUOJELU

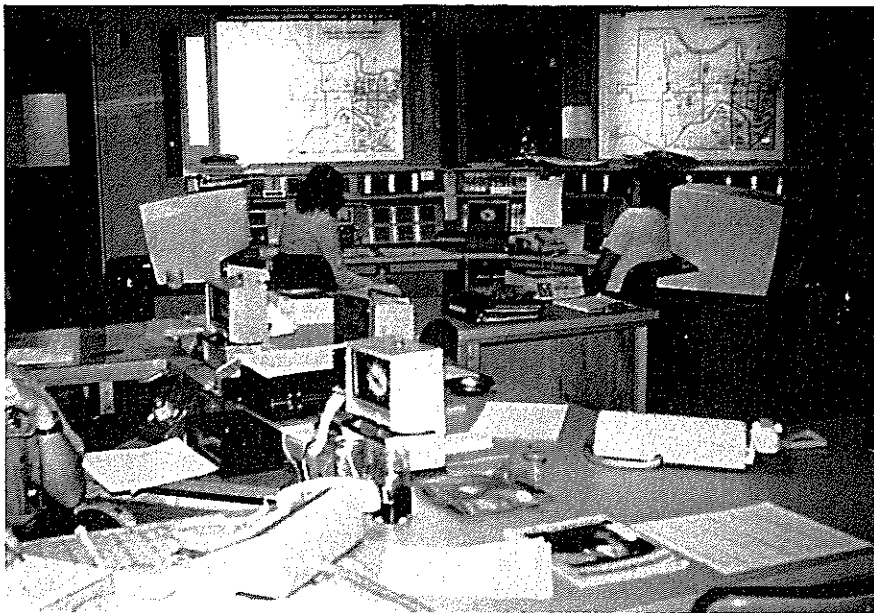
MUISSA MAISSA

voimien kanssa. Neuvostoliitossa on useita siviilipuolustuskomiteita sekä tehokkaita siviilipuolustusprikaateja ja rykmenttejä. Kouluttajat ovat yleensä erikoisupseereita, jotka ovat saaneet erinomaisen koulutuksen. Alueellinen organisaatio komentajineen ja esikuntineen on järjestetty tehokkaasti aina kuntaporrasta myöten. Varsinkin teollisuuden suojeleminen on erinomaisesti hoidettu. Samaa voidaan sanoa evakuoitijärjestelyistä. Omatoiminen suojeleminen omine suojeluryhmineen ansaitsee erityisen maininnan. Vapaaehtoiset organisaatiot DOSAAF ja ZNANIJE tukevat tehokkaasti virallista organisaatiota.

Yhdysvaltojen siviilipuolustus on ollut parin vuoden ajan uudelleen organisoitavana. Oltuaan aikaisemmin puolustusministeriön ja armeijaministeriön alainen on se nyt alistettu suoraan presidentille. Organisaation virallinen nimi on Federal Emergency Management Agency (FEMA). Pääjohtaja raportoi suoraan presidentille sekä työskentelee kiinteässä yhteistoiminnassa kansallisen puolustusneuvoston, hallituksen ja Valkoisen talon esikunnan kanssa. Lähes välittömästi virkaan astumisen jälkeen presidentti Reagan nimitti uudeksi pääjohtajaksi Louis O. Giuffridan, joka oli aikaisemmin Kalifornian kuvernööri Reaganin turvallisuustehtävissä. Siviilipuolustuksen oltua aikaisemmin melko hajanaisesti organisoitu on se nyt voimakkaasti keskitetty. FEMA:n päätehtävänä on ohjelmoida ja kehittää kaikkia keinoja elämisen turvaamiseksi hätätilanteissa koko USA:n alueella. Yksityiskohtaisista tehtävistä mainittakoon:

- siviilipuolustuspolitiikka, suunnittelu, koordinaatio, valmius mukaanlukien ydinhyökkäys,
- osavaltioiden ja paikallisten viranomaisten auttaminen,
- hälytysjärjestelmät luonnononnettomuuksien ja ydinhyökkäyksen varalta,
- tiedotusjärjestelmän kehittäminen,
- liittovaltiotoiminnan koordinoiminen kansainväliseen suunnitteluun,
- terroritoiminnan vastustamisen koordinoiminen,
- patojen, tulvien, tulipalojen, ilkvallan yms. vaatimien toimenpiteiden koordinoiminen.

FEMA:n esikunta sijaitsee Washingtonissa. Se käsittää 4 osastoa, muuttaman erillisen toimiston sekä aikaisemmin mainitut palo- ja vakuutusalan virastot. Lisäksi pääjohtajalla on oma toimisto, mistä johdetaan mm. kansainväliset yhteydet. Kenttäorganisaatio käsittää 10 alue-esikuntaa, joissa kussakin on n. 60 henkilöä. Kansas Cityssä tarjoutui tilaisuus tutustua esikunnan työskentelyyn, joka muistuttaa meikäläisen läänin väestönsuojelutoimiston työskentelyä.

Hälytyskeskus Kansas Cityssä.

aatteellisista toimenpiteistä ja varmistaa niiden toteutuksen valtion johdon ja suunnittelun puitteissa. Puolustusministerille annettiin välitön johto siviilipuolustuksen koordinoimiseksi maanpuolustuksen vaatimusten mukaisesti. Siviilipuolustuksen johdon käytettävissä ovat siviilipuolustuksen johtokeskukset. Lääneissä ja piireissä ne ovat muodostuneet osittain päätoimisista kaadereista. Siviilipuolustuksen johtajilla on käytettävissään heille määrättyjen tehtävien täyttämiseksi reservivoimia. Nämä ovat vapaaehtoisuusmuodostelmia, joita koulutetaan työajan ulkopuolella ja jotka sijoitetaan tarpeen vaatiessa asianomaisten siviilipuolustusjohtajien ohjeen mukaan. Heidät varustetaan tarkoituksenmukaisin vaatetuksin ja teknisin laittein.

Noin viisi vuotta sitten siviilipuolustus kuului vielä sisäasiainministeriön

Mittasuhteet ovat vain toiset.

Kaikkiaan FEMA:n esikuntaportaita työskentelee n. 2500 virkamiestä. Paikallisjohtajat ovat yleensä sivutoimisia. Suojelumuodostelmat ovat kauttaaltaan vapaaehtoisista muodostettuja. Varsinaisen pelästystyön suorittavat poliisi, palokunta, kansalliskaarti yms.

Verrattaessa NL:n ja USA:n siviilipuolustusta keskenään havaitaan ensimmäisen mainitun varautuneen selvemmin sodan vaatimusten mukaisesti. USA on viime vuosiin saakka motivoitunut siviilipuolustustaan luonnonmullistusten, tulipalojen ja tulvien varalta. Nyt sensijaan se on ryhtynyt tehostamaan siviilipuolustustaan ydinsodan varalta. — On aivan ilmeistä, että NL omaa tehokkaamman siviilipuolustuksen kuin USA. Marginaalinen suuruus on jo heijastumassa jopa SALTA-neuvotteluihin.

VARSOVANLIITON MAAT

NL:n ratkaisut ovat perustana kaikille Varsovanliiton maille. Väestönsuojelukäsite meikäläisessä mielessä ei kuvasta oikein niitä järjestelyjä, jotka kuuluvat Varsovanliiton maiden suojelutoimenpiteisiin. Siviilipuolustus tai paremminkin kansalaispuolustus on oikea nimitys, sillä yhteys kokonaismaanpuolustukseen on siksi läheinen. Väestönsuojelun pää-tarkoituksena on suojella siviiliväestöä konventionaalaisilta ja ABC-aseilta, mutta myös luonnon onnettomuuksilta ja muilta suurthuhoilta.

Varsovanliiton maista DDR:llä on parhaiten järjestetty siviilipuolustus, jota johtaa kenrli. Fritz Peter. DDR:n järjestelyt antavat kuvan myös muiden Varsovanliiton maiden osalta. Valtioneuvosto päättää kaikista siviilipuolustuksen peri-

Pelastusharjoitus Dresdenin läänin suojelukoulussa DDR:ssä.

alaisuuteen. Koska valmius ei tässä järjestelyssä edistynyt toivotulla tavalla alistettiin siviilipuolustus armeijan komentajan alaisuuteen. Nyt päävirastossa virkamiehinä ovat upseerit. Lääneissä, kaupungeissa sekä kunnissa siviilipuolustuksesta vastaavat upseerit everstistä kapteeniin riippuen siitä, mistä portaasta on kyse. Näitä upseereita kutsutaan esikuntapäälliköiksi. Näiden upseerien sotilaspuvun vasemmassa hihassa ranteen yläpuolella on punainen nauha, jossa lukee "Zivilverteidigung".

Suojelumuodostelmat organisoidaan kansantalouden henkilö- ja materiaali-voimista ja valmennetaan siviilipuolustuksen tehtävien suorittamiseen. Heidät kootaan kansalaisista, jotka ovat valmiit aktiivisesti ja vapaaehtoisesti työskentelemään rauhan ja isänmaan suojelemisessa.

Koulutuksen pääperiaatteet ovat:

1. Siviilipuolustusmuodostelmien johtoryhmät saavat 1–2 kk:n peruskoulutuksen.
2. Kuntien ja yritysten siviilipuolustusjohtajat saavat 2-viikkoisen peruskoulutuksen, jota myös täydennetään lyhyin lisäkurssein.
3. Siviilipuolustuksen johtokeskusten päälliköille annetaan luonnollisesti pitkäaikaisia kursseja.
4. Armeijan entiset upseerit saavat siviilipuolustustehtäviin nimityksensä jälkeen 2–4 kk:n erikoiskoulutusta.

Kansalaisten koulutusta suoritetaan yrityksissä, laitoksissa, kouluissa, yliopistoissa ja asuinalueilla erilaisten vaatimusten ja tehtävien mukaan. Perustana on 14 aihetta käsittävä siviilipuolustusohjelma. Laajennetuissa yläasteen kouluissa ja ammattikouluissa annetaan naispuolisille koululaisille ja opiskelijoille ensiapukoulutusta. Siviilipuolustuskoulutus opiskelijoille yliopistoissa ja korkeakouluissa tapahtuu oppikurssein muodossa. Yritysten, laitosten ja yhteisöjen toimihenkilöille annetaan siviilipuolustuksen perustietoa 3–4 tuntia vuodessa.

Yleisesti ottaen voidaan mainita väestönsuojelun korostettu asema muun puolustuksen rinnalla kaikissa Varsovanliiton maissa. Niinpä kaikissa maissa on väestönsuojeluvollisuus ja varsin arvostettu omatoiminen väestönsuojelu. Väestönsuojelulaki on tiukka ja ajanmukainen. Se edellyttää mm. väestönsuojien rakentamista. Varsin suuri paino pannaan evakuointitoimenpiteille ja teollisuuden väestönsuojelulle. NL:n normin mukaan organisaatio ulottuu kuntiin, kortteleihin ja kolhooseihin saakka. Koulutustoiminta hoidetaan tehokkaasti.

Väestönsuojeluvollisuus miehille ja naisille on yleensä 16 ikävuodesta 60 ikävuoteen. Varsovanliiton siviilipuolustusjohtajat kokoontuvat vuosittain yhteisiin neuvotteluihin.

NATO—MAAT

Nato-maiden osalta voidaan todeta yleisesti, että voimakkaalle siviilipuolustukselle annetaan arvoa. Käytännössä se ei kuitenkaan ole kaikkialla hyvin toteutettu. Niin on asianlaita Länsi-Saksassa ja Englannissa. Länsi-Saksassa on suojavaikkoja vain n. 4 prosentille väestöstä. Tilanne Englannissa on vielä huonompi. Myöskään Nato:on assosiotuneessa Ranskassa tilanne ei ole parempi. Siviilipuolustukseen uhratut varat verrattuna sotilasbudjettiin ovat niin ikään minimaaliset edellä mainituissa maissa. On luonnollista, että siviilipuolustuksen kaaderihenkilöstö on lähes olematon. Näin ollen siviilipuolustus on lähes kokonaan vapaaehtoisen harrastuksen varassa. Väestönsuojeluvollisuutta ei siis ole lainkaan.

Poikkeuksen tekee kuitenkin Norja, mutta myös Tanska on hyvin huolehtinut siviilipuolustuksestaan. Norjassa on väestönsuojeluvollisuus, sen sijaan Tanskassa ei. Suojaavaikkoja on kummassakin maassa karkeasti ottaen 50 prosentille väestöstä. Norja ja Tanska käyttävät vuosittain henkilöä kohti väestönsuojeluun n. 40 Smk. Norjalla on huomattava kaaderihenkilöstö ja väestönsuojelumuodostelmia rauhan ajan käyttöön. Tanskassa on tilanne suurin piirtein sama, mutta se on ollut viime aikoina taipuvainen vapaaehtoisuuden suuntaan.

Norja ja Tanska ovat viime aikoina ryhtyneet kehittämään siviilipuolustusvalmiuttaan (sivilt beredskap) entistä selvemmin sodan vaatimuksia vastaavaksi. Tämä käy ilmi Norjan oikeus- ja poliisiministeriön sekä Tanskan siviilipuolustushallituksen teettämistä mietinnöistä.

Edellinen valmistui tänä vuonna ja jälkimmäinen viime vuonna. Siviilipuolustusta motivoidaan seuraavasti:

- yhteiskunnan on oltava valmis kohtaamaan sotatilanne,
- siirtymisen rauhantilasta sotatilaan on tapahduttava ripeästi ja tehokkaasti, jotta yhteiskuntajärjestys säilyy,
- sotilaalliselle puolustukselle on taattava välttämätön tuki,
- kansan on saatava tärkeimmät tarpeet,
- elämä ja terveys on turvattava,
- tehokas omavaraisuus on toteutettava.

Luonnollisesti motivoidaan siviilipuolustusvalmiutta myös rauhanajan katastrofien ja suuronnettomuuksien varalta. Väestönsuojelu on vain yksi osatekijä siviilipuolustusvalmiudessa. Norjan mietinnössä on valmiutta tarkasteltu mm. maanviljelyksen, kalastuksen, öljyn, kaasun, sähkön, hiilen, turpeen, teollisuuden, tie- ja rautatie-, ilma- ja rannikkokuljetusten, postin, eläinlääkinnän, informaation, pankkitoiminnan jne osalta.

Yleinen tendenssi näyttää olevan Nato:n sekä Varsovanliiton piirissä mukauttaa siviilipuolustus (väestönsuojelu) entistä selvemmin tukemaan sotilaallista puolustusta. Nato:n piirissä sotilaiden sijoittaminen väestönsuojeluorganisaatioon on lisääntymään päin.

Belgiassa ja Hollannissa on suhteellisen ajanmukaiset väestönsuojelulait. Niillä on rauhan aikana liikkuvia kolonnia, omat väestönsuojelukeskuksensa sekä väestönsuojien rakentamisvelvoite. Kummallakin maalla on hyvä valmius rauhan aikana.

Muilla Nato-mailla, kuten Kanadalla,

Ensiapukoulutusta Damaskuksen keskuskoulussa Syyriassa.

Pitkäaikaista oleskelua väestönsuojassa kokeillaan Sveitsissä.

Kreikalla, Portugalilla, Turkilla ja Italiassa on väestönsuojelu organisoitu ensisijaisesti rauhan ajan tarpeita varten. Tietenkin on varauduttu myös sotatilanteeseen. Lainsäädäntö ei kuitenkaan ole kovin tehokas sotatilaa ajatellen. Kaikkien edellämainittujen maiden valmius konventionaaliseen tai ydinsotaan on selvästi heikompi kuin esimerkiksi Norjan ja Tanskan. Myös Nato-maiden siviilipuolustusjohtajat kokoontuvat vuosittaisiin yhteisiin neuvottelutalouksuuksiin.

PUOLUEETTOMAT MAAT

Sveitsillä on tiukka väestönsuojeluvollisuus. Miespuolinen väestö vapauttuaan 50 vuotiaana armeijan varauksesta kuuluu pakollisesti aina 60 ikävuoteen saakka väestönsuojeluorganisaatioon. Pakollista väestönsuojelukoulutusta annetaan näille ryhmille lähes joka vuosi. Väestönsuojelulaki on tiukka ja ajankohtainen. Lain painotus on sodan vaikutusten torjunnalla. Suojapaikkoja on n. 90 prosentille väestöstä. Väestönsuojeluun käytetään vuosittain henkilöä kohti 140 Smk. Koulutetun ja kaaderiin verrattavan väestönsuojeluhenkilöstön määrän arvioidaan olevan n. 45 prosenttia kokonaispuolustusvahvuudesta.

Ruotsilla voidaan katsoa olevan väestönsuojeluvollisuus. Sillä on suhteellisen ajan tasalla oleva väestönsuojelulaki. Suojapaikkoja on n. 90 prosentille väestöstä. Aikaisemmin väestönsuojien rakentaminen Ruotsissa liittyi yksityiseen kiinteistöön siten, että jokainen uudisrakennus tuli varustaa väestönsuojapaikoilla, jotka oli tarkoitettu kiinteistön omaan käyttöön. Eri syistä on monilla alueilla syntynyt suuria puutteita väestönsuojapaikoista.

Valtiopäivien puolustuspäätöksen mukaisesti päättää hallitus, millä paikoilla väestönsuojia tulee rakentaa. Näitä paikkoja kutsutaan väestönsuojapaikkakunniksi, joita on 203 kunnassa 368. Kukin kunta vastaa suojarakentamisen suunnittelusta. Kunta antaa myös ohjeet, kuinka väestönsuojapaikkojen tarve tulee tyydyttää. Väestönsuojarakentamissuunnitelmassa on myös määrätty väestönsuojapaikkakunnan rajat.

Heinäkuun 1 päivästä 1979 lähtien on kaikkien, jotka aikovat rakentaa väestönsuojapaikkakunnalla, ilmoitettava tästä kunnalle. Kunnan tulee suojarakentamissuunnitelman mukaisesti jättää väestönsuojailmoitus, josta ilmenee, tulee rakennukseen väestönsuoja vai ei.

Tällä tavalla voidaan väestönsuojien rakentamista ohjata niin, että saavutetaan paras ratkaisu mm. yhteiskuntataloudellisesta ja väestönsuojelutaktisesta näkökulmasta. Se, jonka velvollisuudeksi tulee rakentaa väestönsuoja, saa korvausta väestönsuojien aiheuttamista lisäkustannuksista.

Jotta väestönsuojien rakentaminen olisi mahdollisimman taloudellista, tulee suojatilat järjestää sellaisiin tiloihin, jotka rauhan aikana on tarkoitettu muuhun kuin suojakäyttöön. Ellei sellaisia tiloja ole, tulee suojatilat muotoilla siten, että niitä on mahdollista käyttää muihin tarkoituksiin. Väestönsuojeluun käytetään vuosittain henkilöä kohti n. 100 Smk. Koulutetun ja kaaderiin verrattavan väestönsuojeluhenkilöstön määrän arvioidaan olevan n. 50 prosenttia kokonaispuolustusvahvuudesta.

Itävallalla ei ole yleistä väestönsuojeluvollisuutta. Suojapaikkojen suhteen ei ole yleistä lakivelvoitetta, sensijaan laki maanpuolustuksesta on olemassa. Siihen sisältyy määräyksiä siviilipuolustuksesta. Suojapaikkojen osalta voidaan sanoa, että niitä on minimaalisesti.

Sitoutumattoman Jugoslavian siviilipuolustus on suurin piirtein toteutettu siten kuin Varsovanliiton maissa.

Tunneli Pekingin alla

ARABIMAAT JA ISRAEL

Voimakkain väestönsuojelu arabi-maista on arviolta Syyriassa ja Irakissa, jotka ovat sodan jatkuvassa tuntumassa. Libanonilla oli ennen taistelujen alkamista käynnistetty väestönsuojelu, jota se on yrittänyt kohentaa vaikeissa olosuhteissa. Egypti on myös organisoinut väestönsuojelunsa, mutta se ei ole yhtä tehokas kuin edellisten. Yhtenä syynä on varsinaisen emämaan etäisempi sijainti polttopisteestä. Libya, Tunisia, Algeria, Marokko ja Jordania ovat myös järjestäneet siviiliväestönsä suojelua. Kuwait, Saudi-Arabia jne. ovat viime aikoina ilmaisseet kiinnostusta väestönsuojeluun.

Yhteistä kaikille edellämmainituille arabimailla ovat vaikutteiden ottaminen Englannista tai Ranskasta sen mukaan, kumman mandaatteja tai vastaavia ne ovat olleet. Väestönsuojelulainsäädännön pohjana ovat olleet Ranskan ja Englannin vastaavat lait. Sodan Lähi-idässä ovat kuitenkin pakottaneet tarkistamaan lainsäädäntöä. Omaleimaisuuttakin alkaa selvästi näkyä. Mitä yleiseen väestönsuojeluvollisuuteen tulee, niin sitä ei ole olemassa. Myöskään yleistä väestönsuojien rakentamisvelvoitetta ei ole.

Yleisin väestönsuojelun organisaation ratkaisu on, että väestönsuojelu on sisäasiainministeriön alainen. Syyriassa väestönsuojelu on kuitenkin puolustusministeriön alainen. Mitä lähempänä Lähi-idän polttopistettä maa sijaitsee, sitä selvemmin väestönsuojelun painopiste on sodan asettamien vaatimusten mukainen. Kauempana sijaitsevissa maissa suurin huomio on katastrofipalvelussa. Kenttäorganisaatio ulottuu aina kuntiin ja kiinteistöihin saakka. Syyriassa teollisuuden väestönsuojelu on nopeasti kehittynyt. Varsinaisen suoritusorganisaation rungon muodostaa joko palokunta, poliisi, kansalliskaarti tai armeija. On selvää, että sotilaalliseen puolustukseen

uhratut määrärahat ovat kaikissa arabimaissa ratkaisevasti suuremmat kuin väestönsuojeluun käytetyt.

Israelin väestönsuojelua (Haga) pidetään lähes Sveitsin veroisena. Voidaan katsoa, että Israel on ottanut mallia Sveitsistä. Näin on asianlaita mm. väestönsuojelumuodostelmien, koulutuksen ja välineistön suhteen. Lainsäädäntö on tiukka ja velvoittava. Yleinen väestönsuojeluvollisuus on olemassa. Se koskee lähes kaikkia, myös naisia. Väestönsuojeluorganisaatio on osa armeijaa ja on näin ollen puolustusministeriön alainen. Vapaaehtoistakin väestönsuojelua on, mutta alinomainen valmius edellyttää pääasiassa pakollista osallistumista. Suojapaikkoja on koko väestöä varten, myös suojanaamarit ovat koko väestölle. Väestönsuojeluorganisaation vahvuus on n. 35 prosenttia koko puolustusvoimista.

ERÄITÄ HAVAINTOJA AASIASTA

Kiinan väestönsuojelu ansaitsisi laajemman tarkastelun kuin tässä on mahdollista. Seuraavia näkökohtia on syytä tuoda esiin. Evakuoi — suojele — puolusta — sanat kuvastavat parhaiten Kiinan asenteita. Kiinalaisen väestönsuojelun päämääränä on mahdollistaa vihollisen hyökätessä puolustamisen ja välttämättömien toimintojen kannalta tarpeettoman väestön evakuointi, paikalleen jäävän väestön suojaaminen ja elinmahdollisuuksien turvaaminen. Kiinalaiset valmistautuvat ydinsodan varalta kaivamalla suojatunneleita viljan ja muiden elintarvikkeiden varastoisiksi. Asuinkortteleissa toimivat ”korttelikomiteat” huolehtivat omatoimisesta väestönsuojelusta ja vartioinnista.

Vietnamin sodan aikana erityisesti Pohjois-Vietnamin tehostunut väestönsuojelu pystyi todella saamaan suuria ai-

kaan. Omatoimisen väestönsuojelun saavutuksia on erityisesti korostettava. Vietnamin sota osoitti mitä vahvimalla tavalla, että sodan totaalisuuden kasvaessa lisääntyy omatoimisen väestönsuojelun merkitys.

Korean sota merkitsi niin Etelä- kuin Pohjois-Koreallekin kiireellistä väestönsuojelun organisointia. Mainittakoon, että Etelä-Korealla on varsin moderni väestönsuojelulaki, joka monilta osiltaan muistuttaa Suomen väestönsuojelulakia. Väestönsuojelutoimenpiteet koskettavat jokaista kansalaista. Niinpä kuukauden jokaisena 15. päivänä järjestetään pakollista väestönsuojelukoulutusta 2 tuntia koko kansalle.

Vaikka Korean sota riehui Japanin läheisyydessä ja sotaa käytiin sen alueelta, ei Japanilla ole käytännöllisesti katsoen lainkaan järjestettyä väestönsuojelua. Syynä tähän voidaan pitää armeijan täydellistä häviötä. Lisäksi Hiroshima ja Nagasaki olivat koko kansaa shokeeraavia. Vasta nyt on käynnistetty kampanja väestönsuojelun hyväksi.

Sellaiset maat kuin Filippiinit, Indonesia, Thaimaa, Singapore, Malesia ja Australia ovat organisoineet väestönsuojelunsa. Sen tehtävänä on näissä maissa lähes yksinomaan luonnon ja ihmisen aiheuttamien katastrofien lievittäminen. Suurin piirtein asianlaita on monissa Afrikan ja Etelä-Amerikan maissa sama. Pohjoismaisessa mielessä väestönsuojelua toteutetaan kaikissa edellämmainituissa maissa vain puolustusvoimien piirissä. Suojelun järjestäminen on liian suuri urakka nykyoloissa.

YHTEENVETO

YK:n jäsenvaltioita on yli 150. Arviolta puolella niistä on jollain tavoin organisoitu väestönsuojelu. Todella hyvin järjestetty ja toimiva organisaatio on ehkä 30–40 valtiolla. Valtaosalla YK-valtioita ei ole vielä toimivaa organisaatiota. Monissa maissa, varsinkin kehitysmaissa, väestönsuojelu on palokunnan, kansalliskaartin, poliisin tai armeijan vastuulla.

Loppuoteamuksena voitaneen vetää seuraava johtopäätös: pienet maat kuten Norja, Tanska, Hollanti ja Belgia, jotka laiminlöivät ennen toista maailmansotaa maanpuolustuksensa ja myös väestönsuojelunsa, ovat nyt sen hoitaneet esimerkillisellä tavalla.

Yleismaailmallinen levottomuus ja siitä aiheutuva turvattomuus ovat lisänneet kiinnostusta monissa maissa väestönsuojeluun. Edelleenkin on kuitenkin selviä arvostuseroja eri maiden välillä. Tätä kuvastanee aika hyvin asukasta kohti vuosittain käytetty määräraha. Suomessa väestönsuojeluun käytetään henkilöä kohti n. 40 Smk. Suomen väestönsuojelu kestää hyvin kansainvälisessä vertailussa. □

Mannerheim-stipendiaatit Sveitsissä

N. LAPPALAINEN

Erittäin vireästi toimiva Sveitsin Suomen ystävien yhdistys perusti v. 1948 stipendirahaston, joka on myöntänyt 199 suomalaiselle apurahan opiskelua ja tutustumista varten Sveitsiin.

Apurahan saajista on pääosa ollut eri tieteen ja taiteen alojen edustajia, mutta suurimpana ryhmänä ovat kuitenkin upseerit. V. 1981 opiskeli Sveitsissä 46. upseeristipendiaatti. Tämä on ainutlaatuinen järjestely, jota vastaavaa ei tässä laajuudessa upseerikunnallamme ole minkään muun maan kanssa.

Nykyisin upseeristipendiaatin opiskeluaika Sveitsissä on kolme kuukautta. Vuosittain tämä on mahdollista yhdelle saksankielen taitoiselle upseerille. Hänet valitsee Pääesikunta. Stipendiaatin tulee tutustua Sveitsin armeijaan, teollisuuteen ja kulttuuriin, opiskella Zürichin Teknillisessä Korkeakoulussa tai yliopistossa ja ennen kaikkea tutustua Sveitsin maahan ja kansaan. Matkan rahoitus on järjestetty siten, että Suomen ystävien myöntämä stipendi kattaa kohtuulliset kustannukset Sveitsissä. Suomessa Mannerheim-säätiö antaa upseereille stipendin matkakustannusten korvaamiseksi. Tästä nimi Mannerheim-stipendiaatti.

Tänä keväänä oli entisille stipendiaateille järjestetty miellyttävä tilaisuus tutustua tämän hetken Sveitsiin, muistella menneitä ja tavata henkilökohtaisia hyviä tuttavuuksia. Sveitsin Suomen ystävätkutsuivat nimittäin kaikki Mannerheim-stipendiaatit ja entiset Sveitsissä toimineet sotilasasiamiehemme viikoksi vierailulle maahansa. Vierailu tapahtui 20.–26.4.81 välisenä aikana. Osa jäi vielä pari päivää pitemmäksi ajaksi seuraamaan Sechseläuten-juhlan viettoa. Matkalle osallistui 25 upseeria. Useimmat heistä puolisonsa kera. Matkan johtaja oli Suomen Sveitsin ystävien puheenjohtaja insinöörikenraalimajuri Pentti Myyryläinen ja ikäpresidentti kenraaliluutnantti Reino Arimo.

Sveitsiläisinä pääisäntinä olivat Sveitsin Suomen ystävien yhdistyksen puheenjohtaja arkkitehti Theo Landis ja yhdistyksen hallituksen jäsen pankinjohdaja Arthur Grüninger, molemmat puolisoineen. He kaikki neljä eivät todellakaan vaivojaan säästäneet tehdäkseen matkastamme onnistuneen.

SEMINAARI PUOLUSTUSKYSYMYKSISTÄ

Ensimmäinen vierailupäivä vietettiin Ermatingenissä Schweizerische Bankgesellschaftin upeassa koulutuskeskuksessa. Ohjelma käsitti seminaarin Suomen ja Sveitsin puolustuskykyistä. Kummankin maan taholta pidettiin neljä aiheeseen liittyvää alustusta. Oli helppo todeta paljon yhteneväisyyksiä molempien maiden peruskysymyksissä. Kumminkin pyrkivät sodan ennaltaehkäisyyn suorituskykyisten puolustusvoimien avulla. Taistelutavat olisivat myös samankaltaiset, jos sotaan jouduttaisiin. Kalustotiedot osoittivat kuitenkin Sveitsin armeijan resurssien olevan huomattavan paljon omiamme paremmat.

Koillis-Sveitsin puolustuksesta vastaavan Neljännen Armeijakunnan komentaja R. Blocher vakuutti, että Sveitsin armeija pystyy täyttämään sille annetut tehtävät. Seminaari päättyi Suomen suurlähettilään vastaanottoon puu-

tarhahujan merkeissä Wolfsbergin linnan puistossa suuren sotilassoittokunnan juhlistaessa tilaisuutta.

Illalla olimme kuuntelemassa kansanmusiikkiyhtyeen korkeatasoista esitystä ja sen jälkeen vielä koulutuskeskuksen johtajan Bigadier E. Mühlemannin vastaanotolla. Hän on siviilitehtävänsä ohella armeijakunnan esikuntapäällikkö, joka lähes viikottain joutuu osallistumaan sotilasasioiden käsittelyyn. Mm. seuraavana päivänä oli koulutuskeskuksessa armeijakunnan rykmentin komentajille perehdyttämistilaisuus.

Brikadier Mühlemann kertoi parhailaan suunnittelevansa komentajan kanssa sotaharjoitusta, johon osallistuu n. 50.000 miestä. Sveitsillä ei ole suuria esikuntia rauhan aikana pysyvästi. Ne kutsutaan kertausharjoituksiin tarvittaessa. Esikuntapäällikkö piti kolmannen maailmansodan alkamista väistämättömänä.

TAISTELUNÄYTÖS ASUTUSKESKUKSESSA

Seuraavana päivänä oli pankkiyhdistys edelleen isäntänämme. Päivä oli omistettu Bodenseen alueen kulttuurihistorialle. Alue on ollut noin tuhat vuotta sitten Euroopan kulttuurin keskus, jolta ajalta on jäljellä paljon arvokkaita muistojen. Ryhmäämme varten oli varattu

Marssimusiikkia onnistuneen harjoituksen päätteeksi Oberbergissä.

koko päiväksi turistialus, jolla risteimme Bodenseellä ja kävimme myös joustavasti Länsi-Saksan puolella Reichenau saarella ja Überlingenissä. Saarella oli meille järjestetty mm. urkukonsertti vanhassa kirkossa. Saimme perehtyä myös seinämaalausten sanomaan asiantuntijan opastuksella. Illallinen tarjottiin Ermatingenissä 1500-luvulta peräisin olevassa hotellin Adlerissa, joka oli aikanaan ollut mm. keisari Napoleon III lomanviettopaikka.

Kolmas päivä alkoi vauhdikkaasti Oberbergissä, missä Vuoristojoukkojen Alokaskoulu 11 esitti meille pari taistelumuunnosta alppimaastossa. Seurasimme joukkueenjohtajan käskynä, joka tapahtui maastoon tehdyn kohteen pienoismallin avulla. Käsky ja sen toistot tulivat niin sotilaallisen täsmällisinä, etten ollut vastaavaa monesti kuullut.

Hyökkäysvalmistelujen aikana saimme tutustua vuoristojoukkojen varusteisiin ja erilaisiin majoitustapoihin laavuista alkaen. Kahvi kiehui kotoisasti pakissa laavun edessä olevassa nuotossa kuusten suojassa. Esityksen kohokohta oli alppijoukkojen toimintanäytös alppien huipuilla. Näytökseen sisältyi kipeilyä köysien avulla pystysuoraa seinämää pitkin sekä ylös että alas, siirtyminen köyttä pitkin huipulta toiselle sekä loukkaantuneen pelastaminen köyttä pitkin kulkevan pelastusparin

avulla n. 100 m korkeudesta. Melkoisia suorituksia! Ne ovat vain siten käsitettävissä, että ko. varusmiehet ovat siviilissäkin vuorokäppelijöitä.

Joukkueen hyökkäys suoritettiin pikku kylässä kovia tarvikkeita käyttäen. Hyökkäysalueen läpi kulkeva tie suljettiin vain siksi ajaksi liikenteeltä. Seurasimme hyökkäyksen kulkua läheisen ravintolan pihaan järjestetystä katsomosta. Hyökkäys sujui reippaasti

Tutustuimme itkanuunan ammuksen tehoon maalilaitteissa.

ja patruunoista ei ollut puutetta. Siviilirakennukset eivät näyttäneet kärsineen vaurioita.

Harjoituksen päätyttyä soitti koulun sotilasosittokunta ravintolan pihalla reippaita marseja, ja pari varusmiestä esitti paimenpiiskojen vauhdikasta käsittelyä. Vierailu alokaskoulussa päättyi sotilaslounaaseen lämminhenkisine puheineen. Kiireen takia kahvi tarjottiin pakettiratkaisuna. Samassa lasissa oli valmiina kahvi, sokeri, kerma ja Kirschsnapsi.

MÄÄRÄRAHOJEN PUUTE SVEITSISSÄKIN

Iltapäivän olimme Schwyzin kanttoonin vieraina. Tutustuimme mm. liittovaltion ja kanttoonin yhteiseen arkistoon, missä ovat vitriineissä alkuperäiset sopimusasiakirjat aina vuodelta 1291 alkaen. Kanttoonin oli silloin yksi valaliiton kolmesta perustajasta. Iltapäivän kuluessa saimme kuulla esityksen Vuoristoarmeijakunnan ryhmityksestä ja toimintasuunnitelmasta. Periaate oli kovin tunomainen paikallis- ja yleisjoukkoineen. Lienee epätavallista, että ulkomaalaisille esitetään todenmukainen ryhmityskartta. Se oli osoitus arvonnasta suomalaisia upseereita kohtaan. Illa-gaussa saimme kuulla seikkaperäisen esityksen Suworowin alppisotarekkestä.

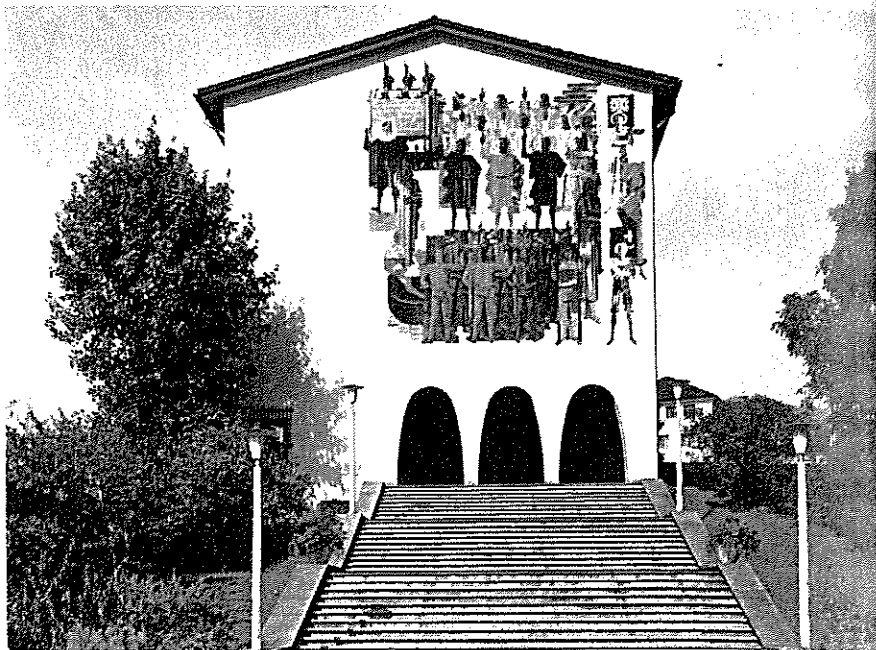
Päivä päättyi Schwyzin upseeriyhdistyksen järjestämään yhteiseen illanviettoon, jossa meitä kaikkia muistettiin parilla pikku lahjalla. Pöytäseurueeseeni kuulunut rykmentin komentaja oli kovasti huolissaan vakavasta maailmantilanteesta ja valitti myös sotilasmäärärahojen puutetta, vaikka ne Sveitsissä ovat lähes kolminkertaiset Suomeen verrattuna.

Viimeinen varsinainen tutustumispäivä kului Ochsenbodenin koeampun-

ma-alueella Oerlikon-Bührlen vieraina. Siellä esiteltiin filmien, esitelmien ja näytösammuntojen avulla seikkaperäisesti nykyaikaisia it-aseita ja niiden vaikutusta lentokoneisiin. Riittävä teho todistettiin saatavan vain yli 30 mm. kalibreilla ja niilläkin tietenkin vain matalalla lentäviin koneisiin. Päivä päättyi juhlavasti Sveitsin Suomen ystävien järjestämään illallistilaisuuteen Hotelli Zürichissä. Kohokohtana oli Luzernin sekakuoron esiintyminen. Kuoro lauloi suomenkielellä 5–6 laulua. Ensimmäisenä Finlandian. Tuntui sykkädyttävältä!

Tällainen oli vierailumme tässä kuvattuna kovasti typistettynä. Mainittakoon myös, että naisille oli järjestetty runsaasti omaa ohjelmaa.

Sveitsiläisten isäntien vieraanvaraisuus ylitti melkein pä kohtuuden rajat. Kaikki järjestelyt sujuivat joustavasti, mutta sotilaallisen täsmällisesti. Tunsimme olevamme mieluisia vieraita. Tästä matkasta jäi vain hyviä muistoja. Toivottavasti voimme joskus osoittaa vastaavaa vieraanvaraisuutta sveitsiläisille upseeriveljillemme. □

Valtionarkisto Schwyzissä.

V A R A T T U

LAPIN URHEILUOPISTO

OUNASVAARA • PUH. 991-14841
96400 ROVANIEMI 40

Ihanteellinen paikka kunnon kohentamiseen.

V. 1982 kurssiohjelmassa on mm
Tennis-laskettelu-hiihtokurssit:

15.—20.3.
22.—26.3.
7.—12.4.
13.—17.4.
19.—23.4.

Lisäksi ohjelmassa on runsaasti muita kunto- ja virkistyskursseja.

Tilaa kurssiesite ja -opas opiston toimistosta puh. 991-14841.

PIIKKIÖN OSUUSPANKKI

21500 PIIKKIÖ

☎ 921-725210 ja 726022
Johtaja suoraan ☎ 921-725080

— SAKA kalkkitiilien kuljetusta ym.

LIKENNÖITSIJÄ MAURI ANDSTÉN

Kiikala, Puh. (924) 88164

KISKON SÄÄSTÖPANKKI

Puh. 924-89 023
25460 TOIJA

SUORITAMME TILAUSAJOA

K. A. HÄMEENNIEMI OY

62100 Lapua, puh. 964-388500

OUTOKUMMUN PUHELIN OY

Pohjoisahonkatu 9
83500 OUTOKUMPU
Puh. 973-50222

Käkelän linjurit aina tiellä

KÄKELÄN LIIKENNE OY

Raahe Puh. 982-37306

SÄHKÖASENNUSLIIKE

SÄHKÖ-TELILÄ

Rautatienkatu 14 — 37100 NOKIA
☎ 931-415262

- Sähkö-suunnitelmat
- Asennukset
- Korjaukset
- Tarvikemyynti

LINJA-AUTOLIIKE

U. SARESMA OY

Tilausajotiedustelut
Puh. 957-71661, 71662 Sulkava

Virkisty komealla KOLILLA!

Loistavat näköalat. Erinomaiset hotelli- ja ravintolapalvelut kohtuulliseen hintaan.

HOTELLI KOLI

83970 Yläkoli
puh. 973-672 221

LOMA-KOLI

83965 Loma-Koli
puh. 973-672 241

Insinööritoimisto

SILTA JA TELINE OY

01900 Nurmijärvi kk.
Puh. (90) 204382

ERIKOISLUKKO

Pentti Lahti, Hallituskatu 17, puh. 931-26 997, 931-37 014
33200 TAMPERE 20
TÄYDELLINEN LUKITUSPALVELU
RAKENTAJIEN EDULLISET PAKETTIALENNUKSET

TILITOIMISTO EERO ASIKAINEN

Kirkkokatu 13 18100 Heinola 10
Puh. (910) 53 803

SOTKAMO-LEHTI

88600 SOTKAMO,
puh. 986-60710

MAITTAVA JUTTU!

ETELÄISESSÄ HÄMEESSÄ LIKI FORSSAN KAUPUNKIA ON TUNNETUSTI SUUNNUMUKAISTEN LEIPOMOTUOTTEIDEN KOTO. PIDÄ MAISTISSAI!

**leipomo
J Martin ky**

31300 Tammela Puh. 916-40244

TERMO-RAKENNE

82140 Kiihtelysvaara
Puh. 973-79134
-79314

TERMO KIVI OY

54800 Savitaipale
Puh. 953-360888

TURVA -suojamatto

TUO TEHOKKUUTTA JA VARMUUTTA
MAANRÄJÄYTYS- JA LOUHINTATÖIHIN.
Pat.hak. n:o 771849

KUMI-NURMIO KY
Yläjärvi puh. 931-491116, 481508

Metsätaistelun suomalaiset osasivat.

”Kuten maailmansodan kokemukset osoittavat”

YRJÖ SEPPÄLÄ

Ennen sotiemme alkua ei tainnut olla sotilasalalta montaakaan esitystä, jolloin ei olisi saanut kuulla ylläolevassa otsakkeessa käytettyjä sanoja. Se oli teorioitten ja ratkaisujen jääväämätön päätös ja harhautuvia ajatuksia karistava sitova piste. Toinen iskulause oli ”kenttäohjesäännön henki”, se sanoo sitä ja tätä ohjesääntöjen kirjoitettuun sanaan uskvalle. Oliko ehkä hyvä tai paha, mutta

en tainut koskaan yltää tuohon korkeaan henkimaailmaan. En tunne nykyistä käytäntöä, enää ei taideta nojautua sotilaskoulutuksessa edellä olevan kaltaisiin perusteluihin. Ne olivat meille ennen -39 koulutuksessa olleille ilmeisinä rasituskaavoina sodan vaikeissa koettelemuksissa.

Ne olivat rasituksia, jopa virheitä. Suuria virheitä. Aloitan esitykseni joukkueenjohtajan tasolta.

SURULLINEN
SANKARIRYHMÄ

Jatkosodan etenemisvaiheessa Laatokan rautatietä kulki ohitimme ennen Salmin kirkolle tuloa Uudenkylän pikkuaukeita. Erään tiemutkan takana oli ehkä vajaan hehtaarin suuruinen pelto, jonka pinta kohosi loivana edessä olevaa metsäkannusta kohti. Keskellä sitä au-

keaa oli järkyttävästi suomalainen polkupyöräjoukkojen ryhmä kaatuneena. Keskimmäisenä varteva alikersantti ja hänen molemmilla puolillaan neljä miestä säännöllisessä avoimessa kiilassa tai siipinä. Niin säännöllisessä, että oli pakko kuvitella alikersantin komentaneen "maahan!" ensimmäisten vihollisloukausten kajahtettua. — Se oli liikkuttavan kaunis, harjoitettujen miesten surullinen sankariryhmä. Miehestä mieheen ehkä 4 metriä ja avosiivet viivasuorina. Sen paikan ohi marssi ja pyöräili paljon joukkoja, lukuisia kadettejakin.

Tien oikea puoli oli peltoa ja vasen puoli parimetristä jyrkkää raviinia. Sankariryhmän kohdalla raviinia vastaan nojallaan oli kaatunut vihollinen. Valkoisena kiiltävä kallonpohja osoitti, että laukaus oli tullut lähietäisyydeltä. Olisiko se ollut joukkuetoverien raivoa. Minä olin murheellinen joukkueenjohtajan takia. Hän oli tietysti käskenyt polkupyörämiesten päällekkäyksen hengen mukaisesti railakkaaseen hyökkäykseen niinkuin hänet oli opetettu. Ja hänet oli opetettu aukeamahyökkäykseen "maailmansodan kokemusten mukaan". Ja paratkoon, aukeaman vieressä olisi ollut metsä, etenemiskelpoinen metsänaasto.

Menen sitten ylemmälle tasolle. Sille tasolle, jossa minä itse olin puutteinen.

AUKEAHYÖKKÄYKSIÄ

Salmin taistelua varten ei saatu armeijakunnan käskyä eikä myöskään divisioonan taikka oikeammin Ryhmä Laguksen käskyä kirjallisena. Suullisia käskyjä kylläkin komentajalta komentajalle. Taistelun jälkeen olin taasen järkyttynyt nähdessäni kaatuneet. Salmin vapausso-turien sankarihaudan muistomerkin edessä noin parinkymmenen metrin päässä oli vieri vieressä suomalaisia kaatuneita ja niitä oli paljon.

Entä taistelumaasto? Olihan siellä joki ylittävänä, mutta muuten se oli samanlainen kuin Uudenkylän pelto. Suurempi vain, leveämpi ja pitempi, mutta olihan siellä enemmän joukkojakoin hyökkäämässä: Kevyt Prikaati ja kolme rykmenttiä jalkaväkeä. Yksi rykmenteistä oli toki ylittänyt joen metsämaastossa hiukan ylempänä, mutta harmittavaa, senkin Lagus pani hyökkäämään aukealle!

Taistelun jälkeen tunsin tietysti edustavani johtoa ja mielessäni oli samaa kuin luulen joukkueenjohtajan tunteneen Uudenkylän edustalla. Minun olisi pitänyt ennen taistelua rohkeasti sanoa mielipiteeni, mutta kai alitajuinen pelko joutua jäähtymään kotijoukkoihin teki minusta melko äänettömän.

Kun sitten erilliskäskyin valmistauduttiin valtaamaan Rajakonnun maasto, ehdotin että joukkoja lähetettäisiin hyökkäämään vihollisen selustaan ja si-

vustaan Suurmäen (nimeä en muista tarkoin, ehkä se oli Saarimäki) kautta. Lähetetään polkupyöräkomppania, hyväksyi Lagus. Tällöin tulin kivahtaneeksi, ettei joukkoja pidä panna toimimaan pinnillä, jos niitä on käytettävissä. Niinpä Lagus myöntyi lähettämään koko polkupyöräpataljoonan.

Hyvä sekin, sillä pataljoona kohtasi Suurmäen eteläpuolisella aukeamalla Lenigradista lähetetyn alupseerikoulun. Oppiensa mukaan tuokin joukko soti. Soti ja tuhoutui. Tuskinpa koulun johtajalla oli montaakaan oppilasta mukanaan kun äkkilähtö kohti Vitelettä oli ainoa vaihtoehto. Ainakaan sen nimistä joukkoa ei enää myöhemmin tavattu.

LÄPIMURTO METSÄTAISTELUSSA

Ellen kertoisi Tuulosjoen läpimurrosta Aunuksessa, jättäisin kertomatta kahden divisioonan rinnakkain tapahtuneesta hyökkäyksestä, toisen eurooppalaisen ja toisen omaksumani suomalaisen taistelu periaatteen mukaan suoritettuna.

VI AK ei antanut divisioonille hyökkäyskäskyä ainakaan kirjallisena. Kun 5. DE ei sitä saanut lienee varmaa, ettei 17. DE myöskään ollut saanut sellaista. Ellei sellaiseksi sitten lasketa Talvelan "einverstanden", joka yleensä päätti sekä Laguksen että Karhun puhelinkeskustelut näiden oltua minun kuulemissani puhelinkeskusteluissa. Kun kirjoitin 5. D:n hyökkäyskäskyn, niin siinä ei ollut mitään sellaista, joka olisi ollut peräisin armeijakunnasta.

17. D hyökkäsi vasemmalla aukeamahyökkäyksen tavoin, mutta metsämaastossa. Rintama leveänä kaistoineen kaikineen. Hyökkäys torjuttiin ja joukot palasivat lähtöasemiinsa. Ainakin sain sen käsityksen naapurin hyökkäyksestä. Divisioonan joukot olivat ilmeisesti hyviä. Olin nähnyt yhden rykmenteistä Vitelessä marssilla yön hämyssä rintamalle. Pitkiä salskeita miehiä ja mikä poikkeuksellista, komppaniat olivat tiivissä riveissä. Nauttivat ehkä siitä, että olivat hyvän näköistä joukkoa.

5. D:n metsätaisteluun sopeutettu hyökkäys menestyi läpimurroksi. Aikaisemmin Korpiselässä olimme hyökänneet vihollisen rintamassa etukäteen todettuun aukkoon. Tuulosjoella oli aukko tehtävä itse ja se tehtiin tykistön tulella. Tuohon aukkoon pantiin hyökkäämään kaksi rykmenttiä rinnakkain ja välirajana oli kompassilukemana ilmaistu oikealle viisto viiva vihollisen selustaan Aunuksen kaupunkiin johtavalle tielle. Tuohon aukkoon rykmenttien oli mentävä kiilana, eikä tilaa ollut levittäytyä alkuvaiheessa, sillä aukko rajoitti tykistön tuli sivustoilla ja savujoukon levittämä savu.

Useampituntinen tykistön tulivalmis-

telu oli vaikuttavaa. Se sai divisioonan eläinlääkäriinkin hurmioon. Juuri ennen hyökkäyksen alkua Somerton kevyet ja raskaat patteristot ampuivat tiheintään. Sitä ei komentokorsun edustalla välkehtivää taivasta katsellut vanha Vapausso-dan soturi voinut enää vastustaa. Ohijoi panssarivaunu. Ihahaa, hirnui hevosmies, hyppäsi panssarivaunun takakannelle ja sitten jatkuva hurraa-hurraa-hurraa huuto hukkuu äänen jymyyn.

Jymystä puolen penikulman päässä oli 5. D:n sissiosasto. Olin antanut ohjeet toiminnasta, kun tykistötuli alkaa. Mutta toimintaa ei tullutkaan. Sissiosasto nukkui. Ei ollut kuullut mitään. Siellä ei ollut sitä henkeä, joka hurmioitti hevosmiehenkin hirnumaan ihahahaa.

Nyt tulemmekin esitykseni tarkoitukseen, sen ytimeen. Tarkoitukseen osoittaa kuka oli Talvisodan älyllinen johtaja.

NIHTILÄN HYÖKKÄYSIDEA

Itärajamme, Laatokasta Lappiin, puolustustaistelujen eräät vaiheet ovat saaneet osakseen kertojia ja kunniaa. Mutta itse puolustuksen kokonaisuus ja sen erityisyydet perustuvat sotatoimien käynnistämiseen ja taustajohtajan eversti Nihtilän ajatuksiin ja osittain näiden ajatusten henkilökohtaiseen toteuttamiseen.

Varmaankin kaikki tietävät, miten Talvisodassa Laatokan rantatietä etenevä vihollinen motitettiin. Se oli pitkäaikainen suoritus ja outoa sotaa, siitä ei silloin osattu kiinnostua sen arvoa vastaavasti. Nihtilä kirjoitti Päämajassa käskyn armeijakunnalle, vei sen perille, kirjoitti käskyn divisioonalle, vei sen perille, sekä lopuksi meni koukkaavaan rykmenttiin johtamaan sen läpi lumisten korpjen vihollisen selustaan. Näin asiasta kerrottiin Mikkelissä.

Jos pelkistän Nihtilän hyökkäysidean, niin siinä käytettiin hyväksi suomalaisen hevosen ja ajomiehen osaaminen, voipa sanoa asevelvollisen hevosen ja ajomiehen taitoa. Talvisin nämä molemmat olivat puutavaran ajossa tekemässä tietä mihin vain. Eipä tainnut olla paljoakaan sellaista maastoa, johon hevonen ei olisi pystynyt hermostumatta vaikka rinnallaan puskemaan uraa ja rekikuormalaan tasoittamaan tämän uran tieksi. Tämän kyvyn oli eversti Nihtilä oppinut tuntemaan Kärkölän Nihtilän tilan paikana.

Kyllähän meillä jo ennen Talvisotaa oli keskusteltu talviteiden tekemisestä. Teoretisointi muutti kuitenkin metsämiesten käytännöllisen osaamisen kons-tikkaiksi ratkaisuiksi, sellaisiksi joita kukaan ei tainnut edes haluta käytännössä toteuttaa.

Metsämaaston hyväksikäyttö ei vielä sinänsä ollut sotataidon uudistamista, vaan Talvisodassa siihen liittyi olennaisena osana sissitoiminta.

Kollaanjoki 20.1.1940. Täydennysmiehet saapuvat.

NIHTILÄ JA SISSITOIMINTA

Sissitoimintaa voidaan verrata muinaiseen karhunkaatoon karhukoirilla. Talvilevosta liikkeelle ärsytetty karhu sai kimppuunsa metsästäjien koirat. Tuskinpa koirat pystyivät paljokaan muuhun kuin nyhtämään karvuttoppoja karhun takamuksista, mutta se riitti pysäyttämään karhun ja pysähtynyt karhu oli tuhon oma.

Tämän toiminnan Talvisodassa käynnisti eversti Nihtilä. Päämajan maavoimatoimiston päällikkönä hän kirjoitti kirjelmän itärajan ryhmien esikuntapäälliköille ja kehotti käynnistämään sissitoiminnan heikentämään vihollista takamaastossa. Se oli kirjoitettu noin viikon kuluttua Talvisodan syttymisestä, siis kokemuksia ei tällöin vielä ollut. Huomattavaa on, että kirjelmän allekirjoitti Nihtilä yksin. Sellaista ei toki voinut lähettää ilman esimiesten tietämistä, jonnekin oli täytynyt antaa lupa kirjelmään, mutta kun sitä ei ollut annettu Päämajan käskynä, niin luvan antajakin lienee epäillyt tätä uutta ajatusta.

Epäilevää ymmärtämystä lienee ollut päätellen siitäkin, että perustettiin useita

sissipataljoonia. Tietysti joillekin nimi sissipataljoona oli vain innoittava, mutta en erehtyne, kun otaksun eversti Nihtilän ajatelleen niiden käyttöä nimenmukaisesti.

Vihollisen operatiivinen ajatus katkaista Suomi Oulun tasalta ei onnistunut sissitoiminnasta johtuen ja hevosmiesten kyvystä tehdä tietä umpihankeen. Tähän liittyivät tietysti koukkaukset. Kollaan tapainen torjuntakestävyys puolustuksessa on kunnioitettavaa. Mutta tuo puolustus olisi voinut myös toteutua äsken esitetyllä uudella tavalla. Tolvajärven taistelut olivat menestyksellisiä, mutta menestystä autoivat tulipalopakkaset, jotka jähmettivät aseiden lukot. Mutta, mutta, eiköhän olisi selvitty pienemmin tappiopin, jos Talvela olisi ohjannut taistelutoimintaa talvista karhunpyyntitekniikkaa noudattaen. Sissipataljoona 3 oli hyvä pataljoona, olin nähnyt sen Mikkelin asemalla ja keskustellut sen vänrikkien kanssa. Mutta Talvela käytti sitä sivustavarmistukseen. Mitähän se olisi pystynyt tekemään rajan takana? Ei Talvelan varmaankaan olisi tarvinnut pysähtyä Aittojoella.

KUVITELMA JOULUKUUN VASTAHYÖKKÄYKSESTÄ

Ryhdyinpä isoon jossitteluun. Karjalan kannaksella suoritettu joulukuun vastahyökkäys oli aikalaskelmineen ja hätäisine suoritustapoineen sellainen, että en loukkaan ketään, jos kuvittelen, miten se olisi suoritettu Nihtilän johtamana. Jo Nihtilän johtama Jatkosodan vihollisen motitus Kannaksella antaa tähän oikeutuksen.

Kas näin: 1. Divisioona, parasta kantajoukkoamme, olisi koottu kiirehtimättä Leipäsuon koillispuoliseen maastoon, siis kaikkien tietämystä Summasta itään. Toistan: kiirehtimättä, sillä ajan kuluessa vihollisjoukot olisivat tiivistyneet pääasemiemme eteen, joulukuun kuluessa olisi lumi lisääntynyt maastossa ja pakkasen kiristynyt. Joukot ja nimenomaan johtajat olisivat saaneet aikaa miettiäkseen ja omaksuakseen uuden taistelutavan. Tietysti jokainen liikenevä patteri ja ammus olisi kerätty avaamaan tulevalle hyökkäykselle veräjää ja sitten olemaan tulitukena reservien pitäessä sitä avoimena.

Hyökkäyskiila olisi iskenyt kohti Rajajoen suuta ja ohitettujen teitten kohdalle olisi pantu parvi osastoja katkaisemaan vihollisen liikenne. Tietysti vihollinen olisi lähettänyt kiireesti lisäjoukkoja. Olisiko kiire jatkunut kauaa, jos niitäkin olisi purtu häntään? Kuin karhukoirat.

Yllätys olisi varmaan ollut täydellinen. Mihin vihollinen olisi ryhtynyt huollon ja yhteyksien katkettua? Tokoka ainakaan ensi hätään perääntymään? Kuvitelmani on tietysti utopiaa, mutta se ei olisi ollut mahdotonta. Tässä yhteydessä on syytä muistuttaa, miten roomalaisten legioonien kävi Teutoburgin metsässä Keisari Augustuksen aikana. Kun liike pysähtyi yllättävissä germaanimen iskuissa ja legioonat eivät pystyneet taistelemaan tavanomaisesti tien ulkopuolella, oli seurauksena tuhoutuminen.

SOTATAIDON UUDISTAJA

Minulla oli Talvisodan loppuvaiheessa ainutlaatuinen tilaisuus olla läsnä, kun eversti Nihtilä esitteli Mannerheimille Päämajan käskyn Viipurinlahden pohjoisrannan puolustuksesta. Meitä oli läsnä vain me kolme. Nihtilän esittelytapa oli hänelle tyypillistä hienostuneen kohteliaista. Kun hän oli peräänantamaton, niin sekin oli arvonantoa uhoavaa Ylipäällikköä kohtaan. Siitä tilaisuudesta olisi minun nuoren yleisesikuntaupseerin ollut perin tarpeen ottaa oppia, eikä vain olla hiukan hämmentynyt tarkkailija.

Eniten tuossa tilaisuudessa minuun vaikutti eversti Nihtilän älykkyys, hänen taivuttaessaan Ylipäällikköä hyväksymään käskyn. Olinhan toki saanut käsityksen everstin älykyydestä jo Nihtilän oppilaana. Ja nyt jälkepäin tajuan hänet sotataidon uudistajaksi. Nimeksi muiden sotataidon uudistajien rinnalle.

Nihtilän Talvisodassa käynnistämä uusi taktiikka edellytti kurinalaista, vieläpä innostunutta joukkoa. Palautan edellä olevasta mieleen vanhan Vapaussodan veteraanin hurmaantuneen ihaa-hirnahduksen ja toiselta puolen uusissa olosuhteissa pelokkaaksi muuttuneen sissiosaston, joka väitti nukkuneensa armeijamme voimakkaimman tulivalmistelun ajan. □

Palkka?

Postipankin
käyttötilille,
kiitos!
Se huoltaa
maksutkin.

**SHEKKI
JA KÄYTTÖTILI**

Ja Postipankin palkkatiliin kuuluu aina laina.

POSTIPANKKI

Bernt Gustav Ingelotz ja tätä fil. maist. Johan Törngren 1770—79. Törngren, joka oli eräs valtakunnan etevimmistä tykistöspesialisteista, nimitettiin 1779 Lindblomin jälkeen tykistöprofessoriksi Suomeen. Hän hoiti tätä virkaa aina vuoteen 1792 saakka, jolloin sai siirron professoriksi vasta perustettuun Karlbergin sota-akatemiaan.

Tuleville tykistö- ja linnoitusupseereille annettiin Suomessa opetusta paitsi Helsingissä ja Viaporissa myös Degerbyssä, missä Svartholman linnoitustyöt olivat käynnissä. Opettajina toimivat kapteeni mechanicuksen johdolla mm. luutnantti Johan Tibell, konduktöörit Ephr. Otto Runeberg ja Christian Robert von Schantz, kadetit Johan Fellers ja Anders Roswall sekä alikonduktöörit Per Rosbeck ja Johan Wallmark. Kahden viimeksi mainitun tiedetään mm. luennoineen talvella 1754 Viaporissa aritmetiikkaa ja geometriaa. Augustin Ehrensvärd kehotti nuoria oppilaita osallistumaan ahkerasti luennoille ja harjoitukseen, koska muussa tapauksessa saattaisi seurauksena olla palveluksesta erottaminen. Tutkintoja pidettiin joka vuosi.

Kun 15-vuotias saaristolaivaston kersantti ja tykistökadetti Carl Olof Cronstedt suoritti 28.2.1772 loppututkinnon Viaporissa, arvosteltiin hänen tietonsa ja taitonsa seuraavissa aineissa: tykistöoppi, geometria, trigonometria, paraabelioppi, verrantooppi, pomminheittooppi, linnoitusoppi, tykkimestarin taito sekä hyökkäys- ja puolustustaito. Loistavia arvosanoin tutkintonsa läpäissyt Cronstedt sai aluksi Viaporin tykistökomppanian aliluutnantin valtakirjan. Seuraavana vuonna hän siirtyi tykistöupseeriksi saaristolaivaston Viaporin eskaaderiin, sai 17-vuotiaana ylennyksen luutnantiksi ja 20-vuotiaana kapteeniksi. Tämän Ruotsinsalmen taistelussa 1790 saavutetusta voitosta ylistetyn ja Viaporin antautumisesta 1808 parjatun meriupseerin ura huipentui vara-amiraaliksi ylentämiseen 1801 hänen ollessaan tuolloin 44-vuotias.

Tykistöupseerikoulutus Suomessa ei koskenut ainoastaan kenttätykistöä vaan myös linnoitus- ja laivatykistöä. Perustuihan Ehrensvärdin meripuolustusvoittoinen, Suuren Pohjan sodan ja Hattujen sodan katkerien kokemusten sanelema puolustus suunnitelma ennen muuta Viaporin ja Svartholman merilinnoituksiin sekä voimakkaalla tykistöllä varustettuun saaristolaivastoon. Halutessaan perustaa Viaporin eskaaderia varten oman opetuslaitoksen Ehrensvärd anoi vuonna 1763 määrärahaa yhden professorin ja apuopettajan palkkaamiseksi sitä varten. Valtionkonttori katsoi kuitenkin, että Suomeen sijoitettu tykistöprofessori ja muut taitavat tykistöupseerit voivat hoitaa myös kyseisen

opetuksen. Kuningas päättikin 4.3.1764 siirtää asian käsitteilyn siihen saakka kunnes valtion rahatilanne tekisi mahdolliseksi suostua Ehrensvärdin anomukseen.

MERIUPSEERIKOULUTUS

Edellä mainittuun 200-vuotista upseerikoulutustamme käsittelevään historia-teokseen ei sisälly sanaakaan Ruotsin vallan aikana täällä toimeenpannusta meriupseerikoulutuksesta. Tätä on pidettävä kyseisessä arvosteoksessa valitettavana ja vaikeasti ymmärrettävänä puutteena. Ovathan edellä esitetyn Sjöstrandin lisäksi monet muutkin sotahistorian tutkijat osoittaneet tämän koulutuksen muodostuneen maamme meripuolustuksen piirissä varsin merkittäväksi. Nünpä esimerkiksi vuonna 1933 julkaistu Oscar Nikulan väitöskirja Svenska skärgårdsflottan 1756—1791 sekä hänen teoksensa Augustin Ehrensvärd 1710—1772 vuodelta 1960 samoin kuin Wilhelm Odelbergin ansiokas tutkimus Viceamiral Carl Olof Cronstedt vuodelta 1954 sisältävät runsaasti dokumentoitua tietoa meriupseerikoulutuksemme synty- ja kehitysvaiheista sanottuna aikana. Aiheen täydellinen sivuuttaminen upseerikoulutuksemme juhlavuoden merkeissä ilmestyneessä historiiteoksessa antaa perustellun syyn esittää seuraavassa edes joitakin ”virstanpylväitä” mainitun koulutuksen kohdalta.

Jo ennen kuin valtio myönsi varoja Viaporin merisotakoulun käyntiin saattamista varten Ehrensvärd perusti vuonna 1770 omalla kustannuksellaan ”koulun nuorille merikadeteille ja aliupseereille” sekä järjesti eskaaderin upseereille luentoja merenkulkuun liittyvässä tähtitieteessä. Luennoitsijaksi hän palkkasi talvikaudeksi 1770—71 Porvoon kymnaasin matematiikan lehtorin Magnus Jacob Alopaeuksen. Varsinainen päällystökoulutus keskeytyi Ehrensvärdin kuoltua syksyllä 1772, mutta alipäällystökoulutuksen osalta opetustoiminta jatkui edelleen.

Ehrensvärdin seuraaja Henrik af Trolle anoi 28.10.1772 hallitukselta Viaporin opetuslaitoksen vakinaistamista, koska hänen mielestään voitaisiin opetuksen tehokkuus ja jatkuvuus vain siten turvata. Anomus ei johtanut kuitenkaan toivottuun tulokseen. Huhtikuun 20. päivänä 1773 päivätyssä päätöksessä todettiin, ettei opetus Viaporissa vastaisi vuonna 1756 perustetussa Karlskronan merikadetikoulussa annettavaa opetusta, joten myös saaristolaivaston upseerit oli koulutettava siellä. Sen sijaan aliupseerikoulutusta Viaporissa tuli jatkaa luutnantti Georg de Fresen johdolla.

Saaristolaivaston eli armeijan laivaston vahvuutta ja kokoonpanoa koskevassa 24.10.1776 päivätyssä ehdotuk-

sessaan af Trolle tähdensi jälleen vakinaisen opetuslaitoksen tarpeellisuutta Viaporissa. Hallitsija hyväksyi ehdotuksen 14.11.1776 periaatteessa, mutta käytännössä hanke ei kuitenkaan edistynyt. Trolle laati sen takia 4.2.1779 kuninkaalle osoitetun ”alamaisimman muistion”, jossa hän viittasi tämän aikaisemmin hyväksymään suunnitelmaan mainiten mm., että ”armeijan laivasto on sen jälkeen elänyt tällaisen eittämättä hyödyllisen ja tarpeellisen laitoksen toivossa”. Hän esitti edelleen, ”ettei Suomeen sijoitetulta armeijan laivastolta saisi puuttua mahdollisuutta antaa tarpeellista opetusta merialaan kuuluvissa teoreettisissa aineissa laivaston nyttemmin lisääntyneelle upseeri- ja aliupseerijoukolla, mahdollisuutta, jonka luominen on sitäkin tärkeitä, koska sanotunlaista opetusta ei anneta muualla kuin Turun akatemiassa, joka sijaitsee maan äärimmäisessä laidassa ja jonka opetuksen näin ollen vain harvoilla maan nuorukaisilla ja upseeriksi aikoilla on mahdollisuus osallistua.”

Huhtikuun 8. päivänä 1779 antamallaan kuninkaallisella käskykirjeellä Kustaa III ilmoitti oivaltavansa hyvin Viaporin sijoitetun laivaston yhteyteen perustettavan opetuslaitoksen tarpeellisuuden ja hyväksyvänsä af Trolleen tekemän esityksen yhden professorin, yhden upseerin ja yhden aliupseerin palkkaamisesta opetustehtäviin valtion varoilla. Samalla hän ilmoitti nimittäneensä ko. professorin virkaan Trolleen suosittelun Åbo Akademin tähtitieteen dosen, maisteri Nathanael Gerhard Schulténin. Tämän tehtävänä oli kuninkaan antaman valtakirjan mukaan ”antaa opetusta meritoimeen kuuluvissa teoreettisissa aineissa.”

Schultén hoiti professorin virkaa Viaporissa aina vuoteen 1792 asti. Sotavuotena 1789 hänelle anottiin apulaista, koska professori ei yksin pystynyt hoitamaan 50—60 upseerin ja lähes sadan aliupseerin opetustehtävää. Sodan päätyttyä seuraavana vuonna määrättiin luutnantti Fabian Casimir Roswall vastaamaan lähinnä aliupseerikoulutuksesta. Schulténin siirryttyä 1792 professoriksi Karlbergin sota-akatemiaan hänet nimitettiin tämän seuraajaksi Viaporissa. Roswall toimi tässä tehtävässä aina Ruotsin vallan loppuvaiheisiin saakka. Hän ilmoitti mm. vuonna 1805, että yli 50 oppilasta oli tällöin suorittanut hänelle tutkinnon.

Kuten Sjöstrand em. väitöskirjassaan toteaa, voidaan Viaporissa annettua merisotilasopetusta luonnehtia samalla kertaa tapahtuneeksi upseeri- ja aliupseerikoulutukseksi. Aliupseerin tutkinto oli tuolloin usein vain välitavoite, sillä monet sen suorittaneista nuorukaisista kohosivat myöhemmin aliupseeriarvojen kautta upseereiksi saaristolaivastoon. □

SUOMEN TURVALLISUUSPOLITIikka

EERO PUNKKA

Kirjoittaja on viime kevään ylioppilas Mikkelistä. Koulunkäynnin ohessa hän harrastaa musiikkia. Tällä hetkellä hän suorittaa varusmiespalvelustaan Savon Prikaatissa. Asepalveluksen jälkeen hänen tarkoituksenaan on pyrkiä opiskelemaan Teknilliseen Korkeakouluun. Turvallisuuspolitiikkaan liittyviä tietoja Eero

Punkka, 19, on hankkinut etupäässä koulun oppikirjoista ja tietysti lehdistöstä. Opetusta ovat antaneet vain koulun opettajat. Viime keväinen prelinääriaine, jonka Kulkirauta nyt julkaisee, osoittaa, että kyllä oikeitakin tietoja oppilaille annetaan ja vieläpä runsaasti.

Vuosikymmen on vaihtunut rauhattomasti. Puolan lakot, Afganistanin kriisi, Teheranin panttivankikiista ja useat sodat ravistelevat maailmanrauhaa. Aamu-uutisista saimme kuulla presidentti Carterin jäähyväispuheessaan varoittavan ihmisiä lisääntyneestä ydinsodan uhasta. Tällaisessa pelon ja epävarmuuden täyttämässä maailmassa on maamme turvallisuuspolitiikka jälleen ajankohtainen. Turvallisuuspolitiikka, jonka merkitystä rauhan aikana ei helposti huomaa, mutta joka kriisin sattuessa on korvaamaton.

Suomen poliittinen asema on vaikea. Idässä on Neuvostoliitto, lännessä Norja ja muut länsiliittoutuman maat. Näin maamme sijaitsee kahden mahtavan sotilasliittoutuman, NATO:n ja Varsovan liiton, välissä, mikä on viime vuosina lisännyt varsinkin Pohjois-Suomen turvallisuuspoliittista merkitystä, sillä Lapissa Neuvostoliiton ja Norjan rajat kohtaavat. Tavallaan Suomi sijaitsee siis

suurvaltojen välissä. Tarkasteltaessa suurvaltojen sotilastukikohtien sijaintia huomataan, että suurvaltasodan sytyessä ohjuksien lentoradat kulkisivat todennäköisesti Suomen ilmatilan halki, jolloin maalistaan hieman harhautunut ohjus mahdollisesti osuisi maahamme. Esimerkiksi Murmanskissa, melko lähellä Suomen rajaa, Neuvostoliitolla on erittäin tärkeä tukikohta, joka sodan sytyessä olisi varmasti vihollisen ohjusten ensimmäisiä maaleja. Tosin täydellisen suurvaltakonfliktin puhjetessa tuskin mikään maapallon valtio säästyisi tuholta.

Suomen turvallisuuspolitiikassa on etusijalla ulkopoliitiikka, joka perustuu puolueettomuuslinjaan. Maamme pyrkii säilyttämään hyvät ja luottamukselliset suhteet kaikkiin maihin, etenkin naapurivaltioihin. Neuvostoliiton kanssa on voimassa YYA-sopimus, jota usein on ulkovaltojen taholta nimitetty sotilasliittosopimukseksi. Sitä se ei kuitenkaan ole, sillä sodan sytyessä Suomi puolustaa

vain omaa aluettaan, eikä esimerkiksi avusta Neuvostoliittoa tämän puolustautuessa joltain toiselta suunnalta tulevaa hyökkäystä vastaan. Lisäksi sopimus ei edellytä automaattista yhteistoimintaa, vaan hyökkäyksen uhatessa osapuolet ovat ainoastaan velvollisia neuvottelemaan ja sopimaan mahdollisista toimenpiteistä. Muihin pohjoismaihin Suomella on perinteisesti läheiset ja lämpimät suhteet, joita tulevaisuudessa tuskin uhkaa viileneminen.

Puolueettomuuspolitiikkamme on kuitenkin oltava uskottava ja ulkovaltojen tunnustama. Suomen ulkopoliittinen linja onkin yleisesti tunnustettu, mistä osoituksina ovat maamme lukuisat kansainväliset luottamustehtävät, esimerkiksi YK:n turvallisuusneuvoston jäsenyys v. 1969 ja ETY-kokous Helsingissä v. 1975. 60-luvusta lähtien on Suomi harjoittanut aktiivista rauhanpolitiikkaa, johon kuuluu myös presidentti Kekkonen aloite ydinaseettomasta Poh-

jolasta. Ulkopoliitikamme tukevat myös monet kansainväliset sopimukset, joista tärkeimmät ehkä ovat Pariisin rauhansopimus sekä YK:n peruskirjan säädetty kansojen itsemääräämisoikeudesta.

Jotta maamme puolueettomuus ei jäisi vain sisällöttömäksi sanaksi ja ulkovallat todella pystyisivät luottamaan haluumme pysyä ulkopoliittisesti riippumattomana, on maamme myös pystyttävä tarvittaessa puolustamaan aluetamme. Puolustuskykymme tulee olla uskottava. Vasta silloin, puolueettomuuspolitiikan ja maanpuolustuksen toimissa rinnan, voimme odottaa turvallisuuspolitiikan saavuttavan tavoitteen: kansalaisten turvallisuuden ylläpitämisen, alueellisen loukkaamattomuuden takaamisen sekä kansallisen itsenäisyyden ja identiteetin säilymisen.

"Jokaisessa maassa on armeija — joko oma tai vieras." Tämä itsenäisyysjuhlapuhujien usein käyttämä lausahdus on ehkä jo hieman kulunut, mutta sen sisältö on täyttä totta — Suomi tarvitsee oman armeijan. Maailmaa ei saada rauhallisemmaksi yksinkertaisesti poistamalla sotalaitos, sillä aina löytyy valtio, jota toisen sotilaallinen tyhjiö houkuttelee valloitukseen. Ulkopoliitikka ja toisaalta jo YYA-sopimus velvoittavat Suomea ylläpitämään toimintakykyistä kansallista armeijaa.

Koska sotavoimat tukevat puolueettomuuspolitiikkaamme tehden sen uskottavaksi, on sotalaitoksemme oltava riittävän tehokas. Tämän takeena ovat sotamiesten ja upseeriston korkea koulutustaso sekä nykyaikaiset välineet, joiden ajanmukaisuutta jatkuvasti parannetaan. Tästä esimerkkinä on äskettäin Englannin kanssa solmittu sopimus Hawk-hävittäjien ostosta. Tärkein toimenpide välineistön nykyaikaistamiseksi tapahtui, kun viime maailmansodan voittajavaltiot antoivat Suomelle luvan hankkia puolustusohjuksia, jotka aikoinaan rauhansopimuksessa maaltamme kiellettiin. Lisäksi tehokkuutta lisää aluepuolustusjärjestelmä, joka perustuu siihen, että vihollisen hyökätessä pienet alueelliset joukko-osastot pyrkivät pysäyttämään hyökkäyksen tai hidastamaan sitä ja säilyttämään aseman, kunnes pääjoukot saapuvat apuun. Näin liikekannallepano nopeutuu ja maa on jatkuvassa valmiudessa. Sotilaallinen maanpuolustuksemme on tällä hetkellä riittävän tehokas, mutta asevarustelun yhä kiihtyessä ja asetekniikan kehittyessä on Suomenkin jatkuvasti kehitettävä sotavoimiaan. Emme voi aloittaa aseistariisuntaa, ennen kuin suurvaltojen sotilaallinen kilpajuoksu pysähtyy. Viime vuonna lisättiin sotilasmenomme 24 %:lla. Suhteelliset sotilasmenomme ovat kuitenkin muihin maihin verrattuna erittäin vähäiset.

"Puolustuskykymme tulee olla uskottava"

Maanpuolustus voi olla myös henkistä. Ulkovallat voivat propagandalla yrittää vaikuttaa kansalaisten ajatuksiin ja heikentää halua puolustaa isänmaata. Henkisen maanpuolustuksen tavoitteena onkin puolustustahdon ylläpitäminen ja vahvistaminen. Siksi puolustusvoimat jakaa tietoa toiminnastaan ja tavoitteistaan monin eri tavoin, mm. joukkotiedotusvälineillä ja sotilashenkilöiden esitelmillä. Myös tutkimustoimintaa suunnitellaan.

Taloudellinen maanpuolustus pyrkii takaamaan väestön toimeentulon kriisitilanteissa. Sodan pitkittyessä voi vihollinen saartamalla aiheuttaa elintarvikkeiden, lääkkeiden, polttoaineiden ja muiden välttämättömien tarvikkeiden loppumisen. Perusomavaraisuus olisikin maallemme paras ratkaisu, mutta koska se on käytännössä mahdotonta, on turvauduttava varmuusvarastoihin. Tällä hetkellä ei kuitenkaan Suomessa ole esimerkiksi tarpeeksi öljyä varastoituna, ja kuitenkin sen puuttumisen tuhoisat seuraukset näkyisivät kriisitilanteessa lähes välittömästi.

Ydinlaskeuma, maanjäristys ja muut katastrofitilanteet ovat aina mahdollisia. Siksi on huolehdittava väestön turvallisuudesta tehokkaalla organisaatiolla, jonka avulla pystytään evakuoimaan väestö riittävän nopeasti. Väestönsuojelu kuuluu kiinteästi maanpuolustukseen, ja väestönsuojeluvollisuus on jokaisella aikuisella. Suojelun tehokkuuden takaavat maassamme hyvät väestönsuojat ja nopea hälytysjärjestelmä.

Sekä ulkopoliitikka että maanpuolustus on hoidettu maassamme kiitettävästi. Suomi on onnistunut luovimaan kansainvälisten kiistojen ohi ja pysyttelemään selkkausten ulkopuolella puolueettomana. Kiitos näistä hyvistä vuosista lankeaa Paasikivelle ja Kekkoselle sekä muille taitaville ulkopoliitikoillemme. Paras turvallisuuden taie tulevaisuudessa olisi yleismaailmallinen rauha, mutta koska se vaikuttaa liian teoreettiselta, on Suomen edelleen harjoitettava samaa onnistunutta turvallisuuspolitiikkaansa. □

Merimoottorit ja venevarusteet

Maalla ja merellä

PORVOON VARAOSA

TRUTI
915-45196

Haksi 06100 Porvoo 10

Silmälasisoppi

Sibeliuksenkatu 16, 04400 Järvenpää
Puh. 285 248

KUN ON KYSE KYLMÄTEKNIIKASTA

○ suunnittelu ○ myynti ○ asennus ○ huolto

T:MI FRIGOTEK

Töyrytie 1—5
33530 TAMPERE 53
Puh. 931-611760

Kaikkea matkatoimistopalvelua

82901 Ilomantsi PL 1.
Puh. 974-21 760

oy KVEBO AB
66530 KOIVULAHTI
puh. 961-40271

Oy Kalamiehet Ab — Kalatukkuhalli

00500 Helsinki 50. Puh. 716 699

SERMET OY

PL 24 74701 KIURUVESI puh. 977-53421

KANSALLIS-MEIJERI- OSUUSKUNTA

86800 PYHÄSALMI. Puh. 984-400 25

LEHTIKANTA OY

Tommolankatu 2 — 45130 Kouvola 10
Puhelin 951-16911.

LAROX
—classification concentration—
—filtration—

PL 29 53101 Lappeenranta 10
Puh. 953-11 760 Telex 58233

SUOMENSELÄN SANOMAT

maan suurin paikallislehti

Virtaintie 40
34800 Virrat

KY DENTMASTER

J ja I. UUSITUPA
SF-82290 Nieminen
Puh. 973-664 158

JALASJÄRVEN SÄHKÖ OY

61600 Jalasjärvi
Puh. 964-60 159

KORTTEEN KONEPAJA G. Korte & Kuri
7kp
84100 Ylivieska 10
Puh. 983-21607

Raju- ja Murska-tuotteiden valmistaja

RAAMATTU JA ADRESSIKESKUS Kristillinen Kirjakauppa

LAHTI Vesijärvenkatu 12
Puh. 26 295, 26 293. Auki 9—18 lauantaina 9—15

TUKKUMANNI Oy

JOENSUU, Torikatu 9

Elintarvike- Maatalous- ja konealan tukkuliike

MEKLARI

JOPUITA JA KRIISEJÄ

Kesäkuussa tuli kuluneeksi neljä vuosikymmentä siitä, kun Suomi joutui mukaan toiseen maailmansotaan. Ajopuuna vai sotaen? Siinä on kysymys, jota varsin arvostetutkin tutkijat ovat mietuskelleet. Suurin osa ei kuitenkaan ole päässyt itse ydinkysymykseen. On vaikka millaisin asiakirjoin ja haastatteluin todistettu, että suomalaiset – sotilaat etunenässä – tiesivät Saksan hyökkäysaikeista jo varhaisessa vaiheessa. Tämän mukaan emme siis seilanneet ajopuuna.

Tilanne on kuitenkin niin, että näitä tutkimuksia ei olisi tarvittu osoittamaan tätä "tietämystä". Silloin kun tieto meillä epävirallisesti – tai virallisesti – Saksan aikeista tuli, ei Suomella yksinkertaisesti ollut muuta mahdollisuutta kuin ryhtyä Saksan "myötäsotijaksi". Talvisodan jälkeinen tilanne oli pakottanut hallituksemme etsimään jotain turvallisuuspoliittista ratkaisua, mikä olisi ollut Suomen olemassa olon puolesta varmin.

Tuskinpa siinä tilanteessa kansa olisi hyväksynyt nykyisen kaltaista turvallisuuspoliittista mallia Neuvostoliiton suuntaan. Sen aikeisiin suhtauduttiin – ja perustellusti – epäluuloisesti. Puhuttaisiin puolueeton Suomi ei olisi selviytynyt toisen maailmansodan kurimuk-

sesta. Se olisi miehitetty ennemmin tai myöhemmin. Länsiliittoutuneisiin turvautuminen ei olisi ollut mahdollista. Näin jäi jäljelle Saksa, mikä – ilman enustajan lahjoja – ei siinä vaiheessa näyttänyt huonolta ratkaisulta. Ja tuon ratkaisun jälkeen Suomi ei enää voinut mitään uudelle sodalle.

Toinen juttu on sitten se, että sotaan ei lähdetty suinkaan vastenmielisesti. Kansa janoi hyvitystä, ja sen saamiseen uskottiin.

☆☆☆

Sotilassoittokunnan kapellimestari vapautettiin yllättäen tehtävistään. Miksi? Jo neljän tarkastuksen yhteydessä hän oli soittanut yhtä ja samaa marssia, kun tarkastajat marssivat joukkojen eteen. Ettekö se muka riitä syyksi?

Aselajitarkastaja lopulta tunnisti sävelmän. Se oli vanha sirkusmarssi, jonka nimi oli "Klovniin tulo".

☆☆☆

Suomen osalta on viimeisestä sodasta kulunut jo yli kolmekymmentävuosi vuotta – onneksi – vaikka sekään ei ole mikään pitkä aika. Sen sijaan tilanne maailmalla ei ole mitenkään valoisa. Puolan tapahtumista huolimatta sota Euroopassa ei ole ajankohtaisen tuntuinen, mutta lähellä Eurooppaa on monta kriisipesäkettä.

Lähi-itä on niin lähellä räjähdystä, että näin lähellä tuskin ollaan oltu toisen maailmansodan päättymisen jälkeen. Mutta, niin paradoksaaliselta kuin se tuntuukin, räjähdysten näyttää toistaiseksi estävän se, että palavia pesäkkeitä on niin paljon, että ne imevät toisistaan leviämiseen tarvittavan hapen. Israelin yllättävät toimenpiteet milloin mitkin valtiota vastaan, Libanonin sisäinen taistelu, Irakin ja Iranin välinen sotatila, Iranin sisäiset levottomuudet, Egyptin sooloilu arabirintamassa, palestiinalais-sissien toilaukset, Pakistanin varuillaanolo ja tietysti Afganistanin miehityskysymys ovat levittäneet kriisit niin laajalle alueelle, että ne ikäänkuin syövät toinen toisiaan.

Olisiko tilanne toinen – ja vielä parempi koko maailmaa ajatellen – jos kriisejä olisi vähemmän, on kysymys, johon tuskin kukaan osaa vastata.

☆☆☆

Laineet kävivät korkealla Englannin kanaalissa, kun brittiläinen miinarivaaja ponnisteli satamaa kohti. Äkkiä kuului valtava rysähdys ja laiva kallistui.

– Mikä se oli? ärjäisi kapteeni ja kääntyi kohti pelästynyttä navigaattoria.

– Tuota, olisikohan se ollut Ranska, tämä äännähti.

☆☆☆

LEO TOLSTOIN AJATUKSIA SODASTA JA RAUHASTA

MARTTI SINERMA

”Sodan ja rauhan” tekijä, arvostettu venäläinen kirjailija Leo Tolstoi oli aikansa tunnettu pasifisti, joka myös toi julki mielipiteensä sodan ja rauhan kysymyksistä. Hänen ajatuksensa on uudelleen herätetty henkiin meilläkin kirjassa ”Omantunnon kujanjuoksu”, missä Leo Tolstoi lähinnä eräänlaisilla avoimilla kirjeillä tilittää omia mielipiteitään. Kirja on epäilemättä ajankohtainen tänäkin päivänä, mutta on muistettava, että se on kirjoitettu tsaarin yksinvaltiutta heijastaen, mitä Tolstoi vastusti henkeen ja vereen, ja samalla lähtökohtana on ollut silloisen Venäjän suurvalta-asema. Eriytyistä painoa kirjoittaja on pannut kristinuskon sanomalle ja Raamatun kirjaimelliselle noudattamiselle.

SOTAAN VALMISTAUTUMISESTA

Kukaan ei ajattele sotaa, mutta miljardeja vain tuhlataan sodan valmisteluihin ja miljoonia miehiä on aseissa Venäjällä ja Ranskassa, Tolstoi kirjoittaa. Jos tahdot rauhaa, valmistaudu sotaan, tuo tunnettu siivekäs sanonta ei saa myötätuntoa kirjoittajalta. Hän pohtii, miksi aina vain vedotaan Venäjän ja Ranskan välillä solmitun liiton sotilaallisiin etuihin Saksaa vastaan käytävän sodan mahdollisuuden varalta. Hän pitää suurena valheena, että ”kaikkien näiden säädyttömiä ja järjettömiä orgioiden tarkoituksena olisi Euroopan rauhan varjeleminen”.

Tuon liiton perusteella englantilaiset näkevät itseään uhkaavan vaaran ja si-

ten heidän on muodostettava uusi liitto. Jotta tämän perusteella Euroopassa vallitsisi voimatasapaino, olisi oltava monia liittoyksiköjä. Tästä Tolstoi toteaa: ”Sillä jos noin on, niin jokaisessa ihmisyyhteisössähän muita vahvempi mies jo merkitsee vaaratekijää ja muiden on lyöttäydyttävä liitoiksi vastustaakseen häntä”.

TOTUUDESTA

Tolstoi esittää retooisen kysymyksen ”mitä pahaa on Venäjän ja Ranskan välisessä liitossa?” Vastauksena on lyhyesti: se on valhe. Edelleen hän toteaa, että valhetta ei milloinkaan lausuta turhan päiten eikä seurauksitta. Toisin sanoen siinä siis tähdätään sotaan ja ”tässä ta-pauksessa ilmeisemmin kuin koskaan”.

Tolstoi luettelee joukon syitä, minkä takia ihmiset yleensä poikkeavat totuudesta — enimmäkseen aina saavuttaakseen siten jotain etua. Eniten totuudesta poikkeavat hallitsijat. Hän esittääkin toivomuksen, että ihmiset eivät luottaisi ulkoiseen mahtiin, eihän siinä ole voimaa eikä se ole vapaakaan, vaan näkisivät aina totuuden ja sen ilmaisemisen.

Diplomaatit saavat kirjoittajalta erityisen letkautuksen: ”Koko elämänsä valheelle omistaneet diplomaatit ovat — se myönnettäköön — niin tottuneet paheeseen ja elävät koko ajan niin sakeassa valheen ilmapiirissä, että he eivät itse huomaa ehdotustensa koko mielettömyyttä (tarkoittaa Haagin rauhankonferenssia 1899) ja valheellisuutta.”

PATRIOTISMISTA

Tolstoi ihmettelee, miksi patriotismista pidetään niin suurta ääntä, sillä hän ei ole tavannut missään Venäjällä patriotismin aitoa ilmaisua. Jos kuitenkin joskus käy niin, että patriotismi valtaa kansanjoukon, niin syynä on siihen kohdistunut hallitusten ja hallitsevien luokkien tehostettu hypnoosi.

Venäläiselle talonpojalle on yksi lysti, kuka häntä hallitsee, ”tsaari-isukki” tai joku muu keisari vaikka Kiinasta. Sen sijaan hänelle on tärkeää, että maatilkkku on hieman isompi, sen savi on pehmeää ja kaali kasvaa siinä hyvin, vaikka se siten olisi Preussissa tai Turkissa. Siinä ei ole juuri patriotismia.

Muinoin patriotismi oli perusteltavissa, kun oli yksi kansa ja sillä yksi uskonto ja pieni asuma-alue, mutta Tolstoin mielestä Venäjällä, Ranskalla tai Yhdysvalloilla ei ole mitään patriotismia. Sen sijaan hän on kokonaan unohtanut pienet valtiot. Isänmaallisuudelle kirjoittaja antaa lyhyen määritelmän: Patriotismi on orjuutta!

Patriotismia Tolstoi pitää syynä kaikkiin ihmisiin kohdistuneisiin kokonaisväkivaltaan liittyviin tapauksiin (tarkoitaneeko sotia?). Sivistyksen leviämisen, matkustamisen helpottumisen ja ihmisten ja kansojen tiiviimpien yhteyksien pitäisi hänen mukaansa tehdä patriotismin tarpeettomaksi, mutta kuitenkin on käynyt juuri päinvastoin. — Sinänsä patriotismin ja rauhan yhdistäminen on yhtä mahdotonta kuin samanaikaisesti olla luistelemassa ja kotona leikkimässä!

Kaikkien kansojen valmistautuminen sotaan on pelkkää patriotismin tuotetta, mistä seuraa, että sotien hävittämiseksi olisi hävitettävä patriotismi. Sehän kiittelee ja ylistää kaikkinaista toisen oman anastamista, kun se tähtää oman isänmaan mahdolliseen kasvattamiseen.

Lopuksi ikäänkuin ennustuksena todettakoon lausuma: ”On iloittava kun Venäjältä erkanevat Puola, Itämeren maat, Suomi, Armenia, sillä mitä suu-

rempi on valtakunta, sitä häijympää ja julmempaa on sen patriotismi, sitä suuremmalle kärsimysten määrälle sen mahti perustuu”.

KRISTINUSKOSTA JA SODASTA

Tolstoi oli ainakin omasta mielestään oikeaoppinen kristitty. Hän ei hyväksynyt kirkon käyttämiä jumalanpalveluksen muotoja, mutta piti Raamatun sanaa ainoana oikeana oppina. Sen mukaan kaikkien ihmisten piti olla veljiä keskenään, ja sotaan ryhtyvän kristityn valtion oli siten poistettava ristit kirkkojensa katoilta ja annettava papistolle muita tehtäviä sekä kiellettävä evankeliumi.

Kristityt eivät voi olla ihmisinä vihois- saan toisilleen — jopa täysin tuntemattomille, kristittyjen kansojen välillä ei ole enää pitkään aikaan ollut eripuraisuutta. Mutta patriotismin nimissä Euroopan kansat ovat unohtaneet Kristuksen ja saavuttaneet sellaisen tilan, että jos vain Japani ja Kiina unohtavat Buddhan ja Konfutsen opit yhtä täydellisesti, nekin opettelevat ihmisten tappamisen taidon ja tekevät pian Euroopassa samaa, mitä eurooppalaiset ovat tehneet Afrikassa.

Tolstoi vaatii, että kristinopista on karsittava kaikki tarpeeton ja taikausko sekä ”pappien karkea huiputus”. Tällaisina hän pitää, ”miten Jumala muka 6000 vuotta sitten loi maailman ja Aatami teki syntiä ja ihmiskuku lankei ja neitsyestä syntynyt Jumalan poika ja Jumala saapui maailmaan ja lunasti sen, samoin kuin kaikki Raamatun evankeliumin tarinat ja pyhien elämänvaiheet sekä kertomukset ihmeistä ja ikoneista ja pyhäinjäännöksistä”. Kristinopin pitäisi hänen mielestään perustua siihen, että kohtelee muita siten, kuin haluaisi itseään kohdeltavan.

HALLITUSTEN SYYLLISYYDESTÄ

Leo Tolstoi arvioi, että historiassa ei ole ainoatakaan sotaa, jota hallitukset eivät olisi aiheuttaneet, riippumatta kansojen eduista, joille sota — voitokaskin — on aina tuhoisa. Hallitukset eivät juuri hyvää sanaa saa, sillä ne eivät voi jättää kansoja rauhaan keskenään siksi, että hallitusten olemassaolon ainoa tai ainakin pääasiallinen oikeutus on kansojen ”rauhhoitaminen”, eli niiden vihamielisten suhteiden sovittelu. Ja jos näitä suhteita ei ole, hallitukset synnyttävät niitä patriotismin verukkeella teeskenneläkseen sitten rakentavansa rauhaa kansojen välille. ”Vähän samaan tapaan kuin mustalainen, joka on ripotellut pipuria hevosensa hännän alle ja suominut eläintä pilttuussa, ohjaksista roikkuen tuo hevosen nähtäväksi ja on olevinaan

kuin töin tuskin pystyisi tulista ratsuaan pitelemään.”

Rauhankongressit ja välitystuomioistuimet saavat Tolstoilta jyrkän tuomion, sillä eiväthän hallitukset haluakaan erimielisyyksien ratkaisemista. Päin vastoin ne keksivät niitä, ellei niitä muuten ole. Näin ne saavat syyn armeijoiden ylläpitoon, mikä puolestaan takaa niille vallan. Toisaalta myös sota on armeijoiden olemassaolon väistämätön seuraus. Niitä tarvitaan yksinomaan työväen hallitsemiseen.

ASEISTA KIELTÄYTYJISTÄ

Tolstoin mielestä vain jatkuvuusvoiman ansiosta sotiin työ säilyy vielä jonkin aikaa, mutta ihmisten tietoisuudessa kysymys sen tarpeellisuudesta on ratkaistu jo jonkin aikaa sitten. Joka päivä, tunti tunnilta yhä suurempi määrä ihmisiä päätyy samaan ratkaisuun, eikä tämä liike ole enää mitenkään pysäytettävissä, vaan aseista kieltäytyjiä ilmaantuu alati lisää.

Tolstoi lähtee siitä, että kansojen välinen luottamus luo perustan myös armeijoiden lakkauttamiselle, missä hän lienee aivan oikeassa. Mutta toisaalta hän näkee, että niin kauan kuin on armeijoita ei tällaista luottamusta voi syntyä. Hallitusten halu hankkia uusia alueita estää niitä vähentämästä joukkojensa määrää, vaan päinvastoin ne pyrkivät niitä kasvattamaan. Tässä kuitenkin asepalveluksesta kieltäytyvät ovat merkittävä tekijä, koska ne tulevat vapauttamaan ihmiskunnan tulevaisuudessa ”militarismin onnettomuuksilta”.

Eräälle sotamiehelle lähettämässään kirjeessä Tolstoi sanoo: ”Sinun on tehtävä yksi asia: heitettävä päältäsi häpeällinen ja jumalaton sotilaan virka ja oltava valmis kestäämään kaikki rangais- tukset, joita he tulevat sinuun siitä hyvästä kohdistamaan”.

KIRJAN ARVO

Oikeastaan nykyiset aseistakieltäyty- jät eivät ole löytäneet sen painavampia argumentteja päätöksensä katteeksi, mitä Tolstoi tuo esille kirjassaan. Ero on vain siinä, että Tolstoi tarkastelee asioita yksinvaltiaan johtaman valtakunnan kansalaisena ja aikana, jolloin demokratiasta ei voinut juuri puhua. Paneutumalla tekstiin huomaa, mikä ero on kuuluisan kirjailijan ajatuksilla nykypäivään sovitettuna, joskin monet hänen oivalluk- sensa ovat nykyisinkin ajankohtaisia, mistä syystä ehkä näitä kaikkia pidetään tähän päivään sopivina.

*Leo Tolstoi: OMANTUNNON KU-
JANJUOKSU — kirjoituksia rauhasta
ja kansalaistottelemattomuudesta
(Suom. Esa Adrian) WSOY, Juva, 1981*

"Komentajan selkäranka" – suorana kohoavan keskushahmon ympärillä päät yhteen painaneita kuvioita, ryhmästä syrjään vetäytyjiä ja muiden selän takaa kurkistelevia päitä.

PRONSSIIN VALETTU MUISTUTUS

TEKSTI: KARI NORKOLA
KUVAT: KARI MAURIA

- Reserviin siirtyvä ammattiupseeri ei aina ole murhe työpaikkamarkkinoilla. Hän saattaa siirtyä vaikkapa taiteilijan ohdakkeiselle uralle. Siinäkin hän voi töillään ottaa osaa maanpuolustukseen.
- Kari Ilkka Mauria, kadetti 3533, s. 5.4.1934 Viipurissa on siirtynyt reserviin kesäkuussa 1981 yleisesikuntaeversti-

luutnanttina. Nyt hän harrastaa kuvanveistoa.

- Kuinka kahdenkymmenenkahdeksan sotilaspuvussa palvelun vuoden jälkeen tapahtuu kuvanveiston valinta harrastukseksi. Varsinkin, kun aikaisemmat harrastukset ovat kielten opiskelu ja moottori-veneily.

Muutama kymmenen kadettiupseeria siirtyy vuosittain reserviin joko säädetyn eroamisiän saavuttaneena tai eläkkeeseen oikeuttavat vuodet palvelleina. Everstiluutnantti Kari Mauria oli yksi heistä vuonna 1981.

Julkisuudessa on keskusteltu usein palveluksesta eroavien upseereiden aiheuttamasta työpaikkojen väheneemisestä yleisillä markkinoilla. Kari Mauria ei syyllisty tähän, kuten eivät monet muutkaan v 1981 palveluksesta eronneista upseereista. Hän on omistautunut harrastukselleen kuvanveistolle ja on opiskellut yli kaksi vuotta kuvanveistäjä Veikko Myllerin opastamana Espoon työväenopiston sekä Helsingin taiteilijaseuran kursseilla. Haastattelija tapaa Kari Maurian elokuun lopulla keskellä kiireistä arkipäivää kadettikurssin yhteysupseerin luota selaillessa kurssin 25-vuotisjuhlassa otettuja valokuvia. Tilaisuutta on käytettävä.

– Mikä sai Sinut, ammattisotilaan aloittamaan kuvanveiston?

– Kuvaamataiteet ovat aina olleet lähellä sydäntäni. Ammatti kuitenkin vei kaiken aikani. Varsinkin sen jälkeen, kun totesin, että jatkuva opiskelu, omalta osaltani mm. kielen opiskelu, on lähes välttämätöntä. Näin jouduin suorastaan kieltämään itseltäni tämän ammattiin liittymättömän harrastuksen.

Kari naurahtaa, pyyhkäisee kasvojaan ja jatkaa muistelemistaan

– Vuonna 1978 aloin harkita eläkkeelle hakeutumista siihen oikeuttavien palvelusvuosien täytyessä. Se oli käännekohta. Vaihdoin opiskelukohtetta ja aloitin kuvaamataiteiden parissa.

– Yleisesti kuvanveisto tunnetaan vaativana alana kuvaamataiteiden joukossa. Mikä sai Sinut kiinnostumaan siitä?

– Se tapahtui hieman erikoisesti, Kari hymähtää,

– Olin opiskelemassa piirustusta Maisa Huuhkan johdolla. Eräällä tunnilla opettaja kysyi opiskelijoilta: Kuka haluaa aloittaa pienoisteoksen tekemistä kipsiin seuraavalla tunnilla? Kaikki muut halusivat paitsi minä. Olin tullut opiskelemaan piirustusta enkä veistämään. Tämän sanoin myös opettajalle.

Karin asento rentoutuu. Nahkainen pikkutakki aukeaa ja kädet työntyvät taskuihin.

– Seuraavalla viikolla sain kuitenkin idean pienoispatsaaksi. Seurauksena oli,

”Jaana” – tuttu tyttö on ikuistettu hymyineen pronssiin.

että hankin viisi kiloa kipsiä, kun toisilla oli opettajan ohjeen mukainen kilo. Kun sitten keväällä muut palasivat piirustuksen pariin, minä jatkoin veistokseni tekemistä.

Leveät hartiat liikahtelevat sisällä pulppuavan naurun voimasta. Kädet sormeilevat pöydän reunaa. Kurssikuvat ovat työntyneet syrjään. Muistikuvat ovat nousseet elävinä mieleen.

– Työ kuvaa tekijänsä tunteja ja tunnelmia. Sinä annoit työlesi nimen Komentajan selkäranka. Aihe on meille upseerikoulutuksen saaneille läheinen. Neljännesvuosisataansa juhliva 40. kadettikurssi hankki patsaastasi kaksi kopiota luovutettavaksi Kadettikoululle ja kenraaliluutnantti L Sotisaarelle juhlapäivänään. Mitä aihe merkitsee Sinulle?

– Työssäni on suoran kohoavan kuschahmon ympärillä päät yhteen painaneita kuvioita, kuvioryhmästä syrjään vetäytyjiä sekä muiden selän takaa kurkistelevia päitä. Tällä haluan muistuttaa vaarasta, minkä piirteitä on arkielämässä näkyvillä. Ammattikunnallemme kuuluu ennen muuta tinkimätön vastuuntunto. Usein kuitenkin olen huomannut, että upseeri tehtäviään hoitaessaan enemmän ajattelee sitä, mitä hänen odotetaan käsiteltävässä asiassa sanovan tai tekevän ja vähemmän sitä, minkä

hän tuntee oikeaksi. Toisin sanoen näyttää joskus siltä, että tunnetaan enemmän huolta oman virkauran rakentamisesta kuin tehtävien oikeasta hoitamisesta. Vastuuta alaisten toimenpiteistä tunnetaan vähenevässä määrin. Tämä tuntuu väärältä päätösten delegoinnilta. Se ei voi olla vaikuttamatta työilmapiiriin. Ennen oli tutumpi selkänahkansakin alaisensa puolesta pantannut komentaja.

Karin puhe on matalaa ja selkeää. Kädet ovat vetäytyneet yhteen. Mies on koossa. Kovat sanat ovat pohdittuja. Kuitenkaan sävy ei ole syyttelevä, vaan toteava. Taustalta huokuu ajatus: Me olemme liiaksi ihmisiä. Ihanteet ovat hupenemassa.

– Menkäämme vielä harrastukseesi. Onko sinulla nyt jotain työn alla?

Ilmeet vaihtuvat. Valkohampainen hymy ilmestyy kasvoille. Juttu alkaa taas vauhdilla. Hän kertoo olleensa pronssiinvalukurssilla. Samaan hengenveetoon hän kuvailee pronssiinvalun eri vaiheita. Haastattelija saa toistaa kysymyksen, ennenkuin vastaus tulee.

– Minulla on aina yksi työ käsissä ja pari muuta ideointiaasteella. Abstraktit työt piirrän paperille. Esineideat toteutan suoraan mallista. Sivussa tulee myös tehtyä öljyväritöitä.

Kari kaivaa esille kansion, jossa on sivu toisensa jälkeen värivalokuvia taide-teoksista. Haastattelija vakuuttuu, että lausuma jatkuvasta työskentelystä on totta. Veistoksiakin on muutama. Tuttu tyttö on ikuistettu hymyineen pronssiin.

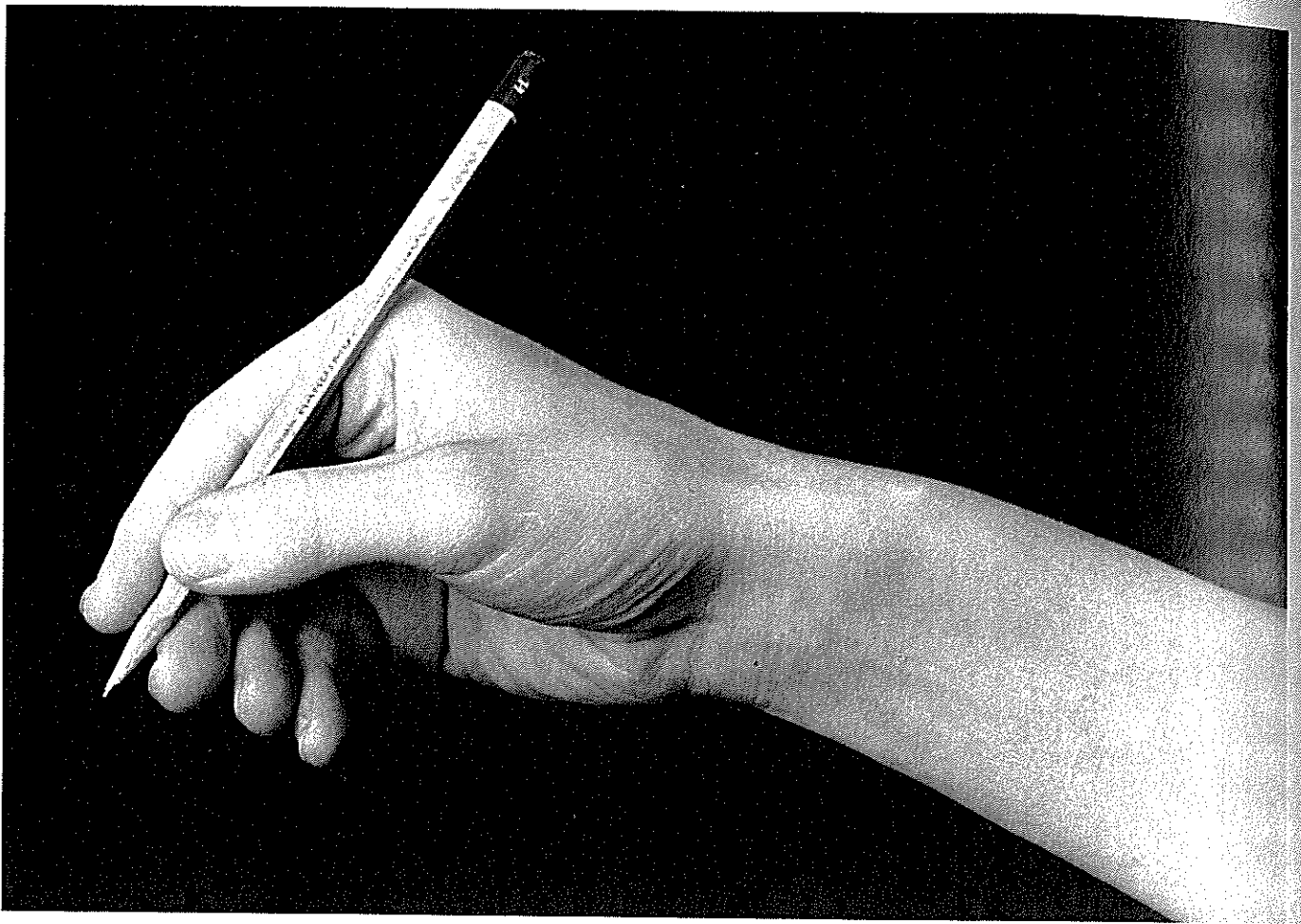
– Näyttää siltä, että Sinulta syntyvät työt aivan käden käänteessä. Onko aloittelevalle kuvanveistäjällä ongelmia?

– Kyllä, pronssiin valu on valtavan kallista puuhaa. Itse en siihen pysty ja toisella teettäminen maksaa. Kolme tois-täni on pronssiin valettuja. Kipsityötä-hän pidetään lähes puolityönä.

Haastattelijan mielessä pyörii kysymys eläkeläisen ajankäytöstä. Karin vastaus vahvistaa jo esitetystä kuvastosta saadun käsityksen.

– Ensisijalla on kuvanveisto. Maa-laan, veneilen ja hoidan kotia sen verran kuin aikaa jää kuvanveistolta. Veneellä olen ollut vain pari kertaa tänä kesänä.

Vilkaisu rannekelloon. Takin varma-liikkeinen napitus. Keskustelu on ohi. Luja kädenpuristus erotessa todistaa kuvanveistäjän tarmosta. Toteamus seuraavasta tapaamisesta sotilaan täsmäl-lisyydestä. Yleisesikuntaeversti-luutnantti, kadettiveli on reservissä.

MIETTEITÄ SOTILAALLISESTA PAPERISODASTA

Käskyt, käyttöohjeet, ohjeet, suunnitelmat, taulukot, ohjelmat, muistiot, selonteot, raportit, käyttäytymisohjeet, turvallisuusohjeet, kaavakkeet, kopiot jne. eivät koskaan lopu.

Esimiehet uivat paperivirrassa. Tämän saa yksikönpäällikkö tai komentaja kokea kun hän hyvin aikomuksin käy käsiksi töihin esikunnassaan. Näistä toimeenpanijoista ei tule niitä parhaimpia päälliköitä kriisiaikana. Paperimäärät eivät kaikessa sovi yhteen sotilaallisten realiteettien kanssa. Esimiesominaisuudet ovat lähinnä kääntäen verrannolliset käytettyyn paperimäärään nähden.

Miksi tämä suuri paperinkulutus/ Mitä teemme pienentääksemme paperivirtaa? Paperimäärä ei kohenna tehokkuutta — se antaa lähinnä väärää illuusiota.

”Vaatteet eivät tee miestä. Hyvin toimitettu käsky ei välttämättömyydellä myöskään tee asianomaisesta johtajaa.”

Voidaan suosittelaa kommunikointia rajoitetun paperimäärän avulla. Kirjalliset käskyt ja ohjeet voivat olla sitä varten, että niiden avulla peitetään johtajan heikkoudet. Ne voivat olla keino vastuun delegoimiseen ja asianomaisen vapauttamiseen henkilökohtaisen yhteydenoton velvollisuudesta.

Kirjoitelmat, jotka on kirjoitettu huonon mielialan vallitessa eivät inspiroi vastaanottajaa toimintaan ja ovat usein vaikeasti tulkittavia.

On ilmeisesti helpompaa antaa kirjallisia ohjeita ja käskyjä sen sijaan, että otettaisiin henkilökohtainen kontakti ao. joukkoon ja sen päällystöön maastossa. Kirjallinen käskynantomenetely pienentää mahdollisesti henkilökohtaista vastuuta. Esimiehen henkilökohtainen läsnäolo tekee epäilemättä suuremman vaikutuksen. Paikan päällä annettu käsky antaa samalla realistisen kuvan vallitsevasta tilanteesta ja samalla mahdollisuuden seurata suoritusta.

Johtajan henkilökohtainen liikkuvuus ja kontaktinotto ovat tärkeitä. Moderni tekniikka antaa johtajalle mahdollisuuden henkilökohtaisesti vaikuttaa organisaatioon. Henkilökohtaista kommunikaatiota ei kenenkään johtajan pitä jättää ottamatta huomioon.

Tavoitteena on välitön kontakti ja seuranta maastossa — paperisodan minimointi ehdottomasti vain välttämättömyyksiin. Paljosta voidaan myös neuvotella puhelimitse. On harvoin välttämättömyyksiä vahvistaa tätä kirjallisesti.

Ennen kaikkea on paperimäärän kentällä oltava suhteessa taistelutoimien laajuuteen. Kirjallisia käskyjä ja ohjeita hallinnollisella sektorilla olisi myös syytä vähentää. Johtajiston olisi saatava enemmän aikaa koulutukselle, mikä on tärkeintä.

Esitettyjen näkökohtien yhteenvedossa tulee esiin kuva siitä, miten erästä

saksalaista armeijakuntaa Petsamon rintamalla johdettiin. Armeijakunnalla oli tavattoman pitkä rintama, Jäämereltä Ivaloon ja sitäpaitsi pitkä merisivusta Jäämerta vastaan.

AK:n esikunta oli varsin harvalukuisesti miehitetty. Kirjeenvaihto oli pientä ja esikuntaa johti esikuntapäällikkö, joka tuntui olevan kokonaan sidottu siihen. AK:n komentaja liikkui lohkoltaan päivittäin aamuvarhaisesta päiväillisaikaan saakka. Lyhyt käynti esikunnassa riitti hänen osaltaan.

Kirjeenvaihdon vähäisyys oli luultavasti yhteydessä AK:n komentajan suullisiin käskynantoihin rintamalla. Taajat käynnit olivat ilmeisesti myös annettujen käskyjen noudattamisen valvontaa. Kirjeenvaihto tuli täten huomattavan vähäiseksi huolimatta tunnetusta saksalaisesta taipumuksesta tarkkuuteen.

Eräs kokenut saksalainen, II maailmansodan kenraali on tehnyt mielenkiintoisen kannanoton sotilaallisesta kirjoitustulvasta. Englantilainen prikaatinkenraali Desmond Young kysyi saksalaiselta kenraalilta Hans Speideliltä, oliko kylmyys Venäjän sotaretkellä ollut häiritsevää. ”Hyvin häiritsevää”, vastasi kenraali Speidel ”ainoa hyvä puoli kylmyydessä oli se, että esikuntaupseerien oli miltei mahdotonta kirjoittaa”.

K-E.L.

Vilho Lukkarinen SUOMEN LOTAT WSOY

Lotta Svärd-järjestöä on pidettävä itsenäisen Suomen lyhyen historian yhtenä vaikuttajajärjestönä. Sen merkitys maanpuolustushengen luojaena ennen sotia ja maanpuolustuksen suorittajana omalla sarallaan sotien aikana on kiistaton. Siksi onkin tervehdittävä ilolla eversti, valtiotieteiden tohtori Vilho Lukkarisen kirjoittaman teoksen ilmestymistä.

Ulkoasunsa puolesta teos kuuluu samaan sarjaan kuin WSOY:n aikaisemmin kustantamat Talvisodan historia, Suomi taisteli ja Aseveljien aika.

JÄRJESTÖN PERUSTAMINEN

Suomalainen nainen on vuosisatojen ajan seissyt miehensä rinnalla vaikeina aikoina. Siitä on kansantarustossa ja runoudessa lukuisia esimerkkejä. Siksi onkin hämmästyttävää, että Lotta Svärd-järjestön perustaminen ajoittuu vasta itsenäisyytemme ensimmäisille vuosille. Johan sortovuosien aikaan naiset olivat mukana miehiä tukemassa, ja jääkäriliikkeeseen kuului olennaisesti naisten mukanaolo eräänlaisena taustavoimana. Kenties "naiskagaalia" voidaan pitää järjestön edeltäjänä.

Vapaussodassa muonitus, lääkintä- ja varustamistehtävät lankesivat hyvin pitkälti naisille. Eräänlaisen yhdistysmuodon alkoivat saada paikalliset "ompeluseurat", jotka sodan päätyttyä vuoden 1918 lopulla alkoivat muuttua suojeluskunnan naisosastoksi tai muodollisesti niistä tehtiin yhdistyksiä, jotka saivat oman sääntönsä.

Helsingin ruotsinkieliset naiset perustivat tammikuussa 1919 yhdistyksen, joka parin kuukauden kuluttua sai nimen "Lotta Svärd-osasto n:o 1". Suojeluskuntain ylipäällikkö, eversti Didrik von Essen kutsui toukokuussa 1920 koolle kokouksen, mitä voidaan pitää Lotta Svärd-järjestön perustavana kokouksena. Sille laadittiin säännöt ja se hyväksyttiin yhdistysrekisteriin saman vuoden syyskuussa. Kuitenkin virallisena perustamisvuotena pidetään vuotta 1922, jolloin sääntöjä jo oli muutettu ja jolloin pidettiin ensimmäinen piiriedustajakokous.

TOIMINTA ENNEN SOTIA

Keskusjohtokunta johti Suojeluskuntain Ylipäällikön valvonnan alaisena Lotta Svärd-järjestön toimintaa. Valtakunta oli jaettu suojeluskunnan piirijakoa vastaaviin piiriosastoihin, jotka puolestaan jakautuivat paikallisosastoihin toiminta-alueinaan asianomaisen suojeluskunnan alue. Tämän lisäksi saattoi vielä olla kyläosastoja.

Aluksi eri paikallisosastot keksivät omia pukumallejaan suojeluskuntapuvun kaltaisesta siniruudulliseen mekkoon asti — kangasta oli helppo saada! — kunnes keväällä 1922 hyväksyttiin malli, joka lähes sellaisenaan oli käytössä koko järjestön toiminnan ajan.

Koulutuksen avulla järjestö pyrki kehittämään lottatyötä niin, että kurssien käyneet olivat pystyviä toimimaan suojeluskuntien tukena omilla aloillaan. Koulutusta annettiin keskusjohdon ja piirin toimesta ja joskus osastoissakin. Osastot luonnollisesti kouluttivat jäseniään omiin tehtäviinsä osastojen tilaisuuksissa.

Lääkinnällinen toiminta oli suorastaan mittavaa. Lotat hankkivat puolustusvoimille mm. kahdeksan kenttäsaarialan varustuksen ja materiaalin. Muonituspuolella taas sotaharjoitukset tarjosivat erinomaisen koulutustilaisuuden ja samalla lotat antoivat tarpeellista "virka-apua" sotajoukoille. Myös erilaiseen avustus- ja keräystoimintaan lotat osallistuivat ponnekkaasti ja mittavin tuloksin.

LOTAT SODASSA

Kesällä ja syksyllä 1939 linnoitusvaiheen ja YH:n aikana lotat osallistuivat ennen kaikkea muonitustehtäviin merkittävällä panoksella. Sama jatkui myös välirauhan aikana, jolloin lottia oli innoitustyömaiden palveluksessa noin 2500 henkeä.

Sodan aikana lotat vapauttivat arviolta noin divisioonan verran miehiä rintamapalvelukseen, jos otetaan huomioon heidän erikoiskoulutuksensa viesti- ym. vastaavissa tehtävissä. Lisäksi yli 70 000 muuta lottaa ilmeisesti mahdollisesti ainakin toisen divisioonan kokonaisuuden, vaikka nämä tehtävät eivät välttämättä miehiä vaatineetkaan.

Lotta Svärdin jäsenet toimivat sodan aikana mm. muonitus-, lääkintä-, pesula-, vaatetus-, kanslia-, sää-, ilmavaltovonta-, viesti-, valonheitin- ja kanttiini-tehtävissä. Organisaatiossa sotatoimi-alueilla komennuksilla olevat lotat kuuluivat periaatteessa kenttäarmeijaan, joskin olivat järjestön valvonnassa. Armeijakuntien ja divisioonien esikunnissa toimivat yhteyslotat, jotka olivat päämajaan perustetun lottatoimiston alaisia. Yhteyslottia oli myös eräissä muissa esikunnissa.

Sodan päättyessä Lotta Svärdissä oli yli 140 000 toimivaa jäsentä, lähes 30 000 kannattavaa jäsentä ja noin 50 000 lottatyttöä. Jatkosodan aikana he tekivät yli 20 miljoonaa työpäivää — joiden pituus ei varmaankaan ollut 8 tuntia! — mikä nykyajan käsitysten mukaan vastaa 80 000 työvuotta eli sodan kolmen vuoden aikana oli jatkuvasti työssä noin 30 000 henkeä eli 30 pataljoonan verran!

"Suomen Lotat" on tavallaan "pelkkä kuiva historiateos", mutta ehkä juuri siksi siihen olisi sopinut — kun sen koamisideaan ajatus olisi istunut hyvin — joitain lottien urotoita, joita sotien aikana esiintyi hyvinkin runsaasti. Niitä jäi kaipaamaan.

JÄRJESTÖN LAKKAUTTAMINEN

Välirauhansopimuksen 21. artiklan perusteella valtioneuvosto lakkautti suojeluskuntajärjestön. Lotta Svärdissä nähtiin, että sen toiminta ei olisi enää tämän jälkeen tarpeellinen. Jo syys- ja lokakuun aikana v. 1944 toiminnan lakkauttamista valmisteltiin niin keskus- ja piiritasolla kuin paikallisosastoissakin. Varat suunnattiin sotakummilapsille pankkeihin tai Mannerheimliiton sotakummivaliokunnalle, paikallisille Sotainvalidien Veljesliiton osastoille tai muille vastaaville huoltojärjestöille tai tätä varten jo aiemmin perustetulle Suomen Naisten huoltosäätiölle, jolle keskusjohto pyrki lahjoittamaan kaikki rahavaransa (säätiö toimii historiateoksen julkaisijana). Eräitä kiinteistöjä lahjoitettiin SPR:lle ja Sotainvalidien Veljesliitolle.

Lotta Svärd-järjestö ehti toimia 24 vuotta. Vaikka se esitettiinkin valtakunnallisena järjestönä, sen pääasiallinen toiminta tapahtui "ruohonjuuritasolla":

se oli yksilöiden toimintaa, missä todennäköisesti myös oli järjestön voima. Toisaalta sen toiminta osui voimaakaan isänmaallisuuden aikaan, mikä oli myös perusteena järjestön perustamiselle.

MITTAVA TYÖ

Vilho Lukkarinen on tehnyt mittavan työn, jolla on varmasti paikkansa kirjallisuudessamme, onhan se osa suomalaista historiaa. Edellä on voitu tuoda esille vain eräitä teoksesta sieltä täältä poimittuja asioita tai yksityiskohtia.

Viiileän asiallinen teksti sopii hyvin teokseen, joka käsitteli vuosikymmeniä sitten lakkautettua järjestöä. Merkittävää on, että Lukkarinen ei sivuuta "lottien moraalia" ikävänä asiana, vaan toteaa, että syitäkin maineeseen oli, mutta paljon vähemmän kuin eräät kertomukset ja kirjoitelmat antavat aihetta ymmärtää. Ihmisiin kaikki ovat, mutta vain 346 tapauksessa käytettiin kahta kovinta rangaistusta: erottamista ja kehoitusta eroamaan järjestöstä. Tämä vastasi vajaata 0,4 prosenttia sodan aikana komennuksella olleista lotista.

Vuonna 1980 arvioitiin entisiä Lotta Svärd-järjestön jäseniä olevan elossa vielä noin 150 000. Kirjalla uskoi — ja toivoisi — olevan melkoisen levikin.

Martti Sinerma

Toimituskunta (Vilho Tervasmäki, Matti Lappalainen ym.) SOTAHISTORIAALINEN AIKAKAUSKIRJA I 1980

Pohjois-Karjalan Kirjapaino

Aikoinaan ilmestynyt Sotamuseon vuosikirja, joka sitten sai mukaan myös Sotahistoriallisen seuran, on nyt muutunut Sotahistoriallisen seuran ja Sotatieteen laitoksen yhteisesti julkaisemaksi Sotahistorialliseksi aikakauskirjaksi. Vastuualueen laajentumista on tervehdittävä ilolla, sillä tämä merkinnee sitä, että vuosikirjaa voitaneen odottaa joka vuosi. Toivottavasti.

Martti Turtola kirjoittaa aiheesta "Presidentti KJ Ståhlbergin kyyditys ja suomalais-ruotsalainen sotilaallinen yhteistyö 1930". Vaikka kenraalimajuri KM Walleniuksella ei todennäköisesti

ollut osaa eikä arpa kyyditysjutussa, niin hänestä tehtiin syntipukki ja samalla epäiltiin Puolan tukea — ainakin erinäisissä spekulatioissa. Tämä puolestaan oli omiaan hankaloittamaan pohjoismaista sotilaallista yhteistyötä.

Ajopuu-teorian torpedoimisen elämäntehtäväkseen ottaneen Mauno Jokipiin tutkimus "Saksan ja Suomen laivastoyhteistyö 1941 jatkosodan syttymiseen asti" on vuosikirjan mielenkiintoisin ja laajin artikkeli. Mutta se ei kyllä todista muusta kuin sotilaallisesta yhteistoiminnasta kahden valtion välillä. Sen sijaan välittömästi sodan alla tapahtuneet toimenpiteet osoittavat, että suomalaiset valmistautuivat sotaan, kuten siinä vaiheessa pitikin.

Jyri Paulaharju on tutkinut "Karttahuoltoja sodassa 1941—1945" ja saanutkin kokoon varsin näyttävän ja numerorikkaan aineiston. Vaikuttaa siltä, että nykyisillään karttahuollon suunnittelijoilla olisi syytä lukea tämä kirjoitus.

Paavo Talvio kertoo "Viaporin linnoituksesta ja sen tykistöä Krimin sodasta vuosisadan vaihteeseen". Kannattaa lukea ja käydä sitten paikan päällä katselemissa vanhoja aseita. Jukka-Pekka Pietiläinen puolestaan kirjoittaa "Sotilaslainvalmistelukomiteasta 1928—1919". Veli-Matti Syrjö on löytänyt mielenkiintoisen asiakirjan Sotarkistosta. Siinä marjuri von Essen raportoi esimiehelleen palattuaan sotavankueudesta Englannista puolipataljoonansa kanssa joulukuussa 1855. Vuosiluvusta jo voi päätellä, että tapahtuma ajoittuu Krimin sotaan ja lähemmin Bomarsundin linnoituksen hävitykseen. Asiakirja sinänsä ei kirjoituksessa ole muuta kuin detonaattori: Syrjö perää tutkijoita penkomaan autonomian ajan sotaväen arkistoa, mikä on melko hyvin säilynyt ja odottaa vain asiasta kiinnostuneita.

RW Palmrothin "Sotamuistonäyttelyt 1941—1943" maistuu vahvasti muisteloille, niin mielenkiintoisena kuin juttu sinänsä onkin, ja osaaahan Palle kirjoittaa.

Nuorille, ja miksei myös vanhoille sotahistorian tutkijoille muodostaa Jaakko Ilvessalon ja Sampo Ahton "Katsaus sotahistoriaan liittyviin tutkimuksiin ja kirjoituksiin 1978—1979" hyvän lähdeaineistoanalyysin, mikä kattaa myös lisensiaattityöt, gradututkielmat sekä SKK:n diplomityöt — ainakin pääpiirtein.

Lopuksi esittäytyy Sotatieteen laitos kokonaisuudessaan omien johtajiensa kynin esitettynä.

Sotahistoriallinen aikakauskirja I on arvokas jatke aikaisemmalle julkaisusarjalle. Lukijan ja sotahistorian harrastajan toivomus on, että jatkoa seuraa ensi vuonna eli vuosi 1981.

MSI

J.H. Magill TASAVALTA TULIKOKEESSA WEILIN + GÖÖS

"Usko tai älä, mutta totta se on" sarjaan kuuluvaksi voitaisiin luonnehtia brittieversti J.H. Magillin muistelmateosta Suomesta "kuuman ja kylmän sodan vuosilta". Suorastaan huikaiseva on niiden henkilöiden luettelo, jotka hän laskee "parhaiksi ystävikseen", puhumattaakaan pelkistä "ystävistä" saati sitten "tuttavista". Suomalainen kenraalikunta esiintyy kirjassa melkein laidasta laitaan: Airo, Ekberg, Grandell... jne Östermaniin asti. Poliitikot voidaan luella Enckelleistä ja Erkosta lähtien Wittingiin ja Wuoreen saakka, näin aakkosjärjestyksessä. Näihin väleihin sopii lisäksi pienempää ja suurempaa vaikuttajaa tukuttain.

Jossain vaiheessa kirjaa lukiessa tuntui siltä, että oli tosiaan hyvä, että Mäkelän Janne — everstin "suomalainen nimi" tukkilaisuusiensa ajoilta 1930-luvun Suomessa — oli sotien ja valvontakomission aikana maassamme, sillä muuten tuskin mistään olisi tullut mitään.

Kirja on kyllä mainiota ja huvittavaa luettavaa, tarkoitettukin kai enemmän myyntimenestykseksi kuin historian tutkijoiden lähdeaineistoksi, mutta joskus yliampuva tyyli ylittää itsensä. Vai onko uskomista siihen, että 1940-luvun lopulla suomalainen kenraali saattaa kysyä: "Kuka on tuo arvokkaan näköinen herra pöydän päässä?" ja vastaus kuuluu: "Hän on pääministeri!"

Suomalaisia kehutaan muutamin paikoin ehkäpä kohtuuttomasti: "(Hirvimetsästyksessä) muutamat seurueen jäsenistä pitivät mukanaan kompassia ja karttaa, ja koko joukko pystyy liikkumaan metsässä uskomattoman taitavasti siihen suuntaan, mihin se pyrki. Siihen ei kykene periaatteessa mikään muu kansa. On vuorevarmaa, että jokainen brittiläinen metsästäjä eksyisi neljännes-tunnissa tietymättömiin suomalaisessa metsässä."

Periaatteessa Magillin kirjassa on vain runsaat 130 sivua varsinaista asiaa juuri "muistelmia kylmän ja kuuman sodan vuosilta". Runsaat 70 sivua sisältävät varhaisempaa nuoruutta ja myöhempiä vierailuja Suomessa. Mitään järjestyttävää uutta ei ilmene, joskin valvontakomission eri osapuolten keskinäisiä välejä kuvataan sangen mielenkiintoisesti.

MSI

K A D E T T I K U N T A r . y .

PUNAVUORENKATU 14 B 32, 00150 HELSINKI 15 ☎ 665137 JA 665739 ☎ 7091

HALLITUS

Puheenjohtaja	kenrm	M Vanonen
Varapuheenjohtaja	maj	P Heinrichs

OSOITE

PE Oper.os: PL 919 00101 Hki 10 .....
SOK PL 460 00101 Hki 10 .....

PUHELIN

90-625 801
90-650 611

VALTUUSKUNTA

Puheenjohtaja	kenrl	J Pajula
---------------	-------	----------

Viipurint. 21 A 7, 13210 Hämeenlinna 21	917- 68 771
---	-------------

TOIMISTO

Toiminnanjohtaja	kom	R Waris
Toimistonhoitaja	rva	M Lehtinen

Punvuorenk. 14 B 32, 00150 Hki 15 .....

90-665 137
90-665 739

KADETTIPIIRI SIHTEERI

Helsinki	kapt	J Nousiainen
Itä-Uusimaa	kapt	R Piira
Lahti	ylil	T Hyvönen
Hämeenlinna	ylil	S Koponen
Länsi-Uusimaa	ltn	Ö Björkman
Riihimäki	ltn	A Salo
Turku	kapt	K Siiki
Niinisalo	kapt	P Ruotsalainen (pj)
Säkylä	ylil	J Roinne
Pirkka-Häme	kapt	E Helorinne
Keski-Suomi	kapt	K Hämäläinen
P-Kymenlaakso	ylil	V Lillberg
Etelä-Karjala	kapt	R Mirola
Mikkeli	kapt	Y Vehviläinen
Savonlinna	maj	J Innanen
Hamina	kapt	L Lind
Kuopio	maj	P Jouko
Pohjois-Karjala	kapt	P Haapalainen
Vaasa	ylil	H Ahola
Seinäjoki	ylil	V-M Heinijoki
Kokkola	kapt	K Rantanen
Oulu	kapt	N-K Malmivaara
Kainuu	ylil	J Mäki-Kokkila
Lappi	ltn	M Sahrakorpi
Kadettioppilas-kunta	kad	J-P Haltia

OSOITE

EsikK, Pl 11, 00861 Helsinki 86 .....
TaistK PL 5, 04401 Järvenpää .....
HämRJP PL 6, 15701 Lahti 70 .....
PsPrK PL 5, 13701/Parolannummi .....
UudPr PL 5, 10641 Dragsvik .....
ViestiR/RadK PL 5, 11311 Riihimäki 31 .....
E/TurItPsto PL 5, 20811 Turku 81 .....
YK-KoulK PL 5, 38841 Niinisalo .....
24 C 12, 27910 Huovrinne .....
TamISpE PL 37, 33541 Tampere 54 .....
Anttonink. 9 G 16, 40250 Jyväskylä 25 .....
Pilvilinna C 30, 45100 Kouvola 10 .....
PO PL 5, 53601 Lappeenranta 60 .....
MikSpE PL 57, 50101 Mikkeli 10 .....
SavlSpE PL 12, 57101 Savonlinna 10 .....
RUK PL 54, 49401 Hamina .....
SKS1E PL 80, 70101 Kuopio 10 .....
JeSpE PL 55, 80101 Joensuu 10 .....
VaaRPsto PL 61, 65101 Vaasa 10 .....
IlmaSK PL 5, 62201 Kauhava .....
Pikiruukki 55 A, 67200 Kokkola 20 .....
1. ErAutoK PL 87, 90101 Oulu 10 .....
Rak 4 A 6, 87600 Kajaani 60 .....
Varuskunta 6 D 15, 99790 Jääkärikangas .....
KadK, PL 7, 00861 Hki 86 .....

PUHELIN

90- 68601
90-251491
918- 40811
917- 25301
911- 13760
914- 35071
921-359200
930- 36050
938- 70200
931-615440
941-211311
951- 21161
953- 12900
955- 10777
957- 22704
952- 43020
971-222422
973- 25211
961-114361
964- 80500
968- 14466
981-224833
986- 25751
993- 12951
90- 68601

STELAVIPUSENKATU 25 15230 LAHTI 23
PUHELIN 918-339 595 TELEX 16-127**INSTRUMENTARIUM****OY SKF AB**Unioninkatu 9
Helsinki**AMERPLAST**PL. 33, 33731 TAMPERE 73
PUH. 931-645333 TELEX 22220kauppakasseja • minigrip- ja muita pusseja • valintapakkauksia •
painettuja pakkausratoja • tämän päivän laatutuotteita muovista**KOIVISTON AUTO**

Mestarinkatu 5, 15800 Lahti 80, puh. 918-26987

Rakennusliike Takuurakenne**J. HAUTALA**Kaisaniemenk. 4 B 38, Hki 10.
Puh. 177373**SODANKYLÄN LIIKENNEKOULU
ERKKI PALOLA**Jäämerentie 25 99600 Sodankylä
Puh. 993-11345

Kurssit alkavat maanantaisin klo 18.00

Tehokas liikelounaspaikka.
Tuhti Suomalainen ruoka.
Puotilantie 5 Helsinki Puh. 337852**Puotilan Kartano****BETONIMIES OY**90500 Oulu 50, Puolivälikangas
Puh. 981-348 069

Ky Pikkarilan Sora Kaarlo Kuula ja Kni

GRACEINDUSTRIAL SERVICE CHEMICALS
Laivalahdenkatu 4 00810 Helsinki 81, Puh. 90-7554155**TOIMIVIA TUOTTEITA • TÄYSI-
PAINOISTA ASIAKASPALVELUA****TOIJALAN APTEEKKI**Valtatie 12 37800 Toijala
Puh. 937-21622**Porin Kauppatorin Apteekki**Antinkatu 11
28100 Pori 10
Puh. 939-12037**LINKOVA OY**Ratakatu 1 a A
00120 Helsinki 12
Puh. 90-647733**J. MYLLYNIEMEN
LEIPOMO JA BAARI**63100 Kuortane
Puh. 965-54293**ED OY ELEKTRO-DIESEL AB**Puh. 563 3011
Vanha Kaarelantie 28
01610 VANTAA 61A R K K I T E H T I T O I M I S T O
LAPPALAINEN & CO
ALEKSANTERINKATU 2 A 10 15110 LAHTI 11

PÄIJÄT-HÄMÄLÄISET MESSUILLA

Päijät-Hämeen maanpuolustus- ja kansalaisjärjestöjen yhteistyöryhmä on toiminut Päijät-Hämeen alueella noin viisi vuotta Kadettiipiirin toimiessa kokoon kutsujana. Ryhmään kuuluu 60 erilaista maanpuolustus ja kansalaisjärjestöä.

Lahden messuilla nämä järjestöt olivat kokoontuneet seuraavien otsikoiden alle:

"PÄIJÄT-HÄMÄLÄISET ISÄNMAAN ASIALLA" ja "MAANPUOLUSTUSTYÖTÄ ISÄSTÄ POIKAAN JA ÄIDISTÄ TYTTÄREEN" Maanpuolustuksen tiedotustoimintaan liittyvästä yhteisestä teemasta huolimatta oli näyttelyteltassa erotettavissa useita osia. Sotiemme veteraanit esittelivät kuntoutus ja harrastustoimintaansa. Aselaji- ja joukko-osastokillat tähtäävät perinteiden säilyttämiseen. Toiminta on tarkoitettu myös nuoremmille. Sotainvalidien osa toi esiin harrastus- kuntoutus- ja veljeshuoltotyötä. Reserviläisjärjestöjen osa tarjosi sanoin ja kuvin jäsenistönsä kilpailu- ja harrastusmahdollisuuksia.

Lahden Kadettiipiirin toiminta suuntautuu jäsenistön lisäksi koulumaailmaan ja muihin yhteisöihin, joissa turvallisuuspoliittisin esitelmin ja ammatinvalinnan tunnein sekä juhlapuhein annetaan tietoa maanpuolustuksesta. Viime vuonna esiintyi kadettiupseeri tällä tavoin Päijät-Hämeen alueella 71 kertaa tavoittaen yli 20 000 kuulijaa.

Omassa teltassaan esittäytyivät sinibaretit ja siellä voi tutustua suomalaisten toimintaan YK:n rauhanturva-tehtävissä. Lisäksi omassa perävaunussaan esittäytyi väestönsuojelu osana maanpuolustustyötä.

Puolustusvoimien osastolla seurasi koulutusnäytöksiä yli 100 000 henkilöä, joista osa tutustui näyttelyosastoihin. Lahden kadettiipiirin osastolla pysähtyi yli 6000 kiinnostunutta kuulijaa. Parhaana saavutuksena voidaan pitää edellämäinnittujen järjestöjen saamista yhteiseksi osastoksi.

OY FÖRBY AB

25640 Förby
Puh. 924-824481

**Jokainen meistä
haluaa silloin tällöin jotain
erikoisen hyvää ja kaunista aivan
tavalliseen arkipäivääänkin.**

Kun haluat runsain mitoin valinnanvaraa ja tuotteita, joiden laadusta ei ole tingitty, tule Sokokseen.

Kaiken minkä tarvitset pukeutumiseen, sisustamiseen, vapaa-aikaan, kotisi ja itsesi kaunistamiseen, sen saat Sokoksesta.

Hedelmät ja vihannekset ostat raikkaan tuoreina, leivät tuoksuvan lämpiminä.

Lihatiskin äärellä Sinua palvelevat asiantuntijat. Ja kaupan päälle saat monipuolista aterianeuvontaa, kun kaipaavat uusia vihjeitä perheen päivällispöytään.

Elämisen laatua rikastuttaa sekin, että Sinua palvelevat osaavat, omaan tehtävänsä koulutetut miehet ja naiset. Sokoksen ammattitaitoiset kauppiaat.

Ota SOKOS omaksesi.

SOKOS

Lehden avustajille

Liittäkää kirjoituksiinne sosiaaliturvatunnuksenne ja osoitteenne. Ilman sosiaaliturvatunnusta ei mahdollista palkkiota voida maksaa.

Valokuvien tulisi, mikäli mahdollista, olla musta-valkoisia. Kun värikuvista (dioista) tehdään musta-valkoinen kuvan laatu kärsii.

Pituus ei välttämättä ole hyvän jutun edellytys. Usein juttu paranee pienellä tiivistämisellä.

Toimitus ottaa mielellään vastaan palautetta ja ehdotuksia. Myös valmiit jutut kelpaavat.

Ilmoittakaa osoitteenmuutoksenne Kadettikunnan toimistoon, silloin ne tulevat varmemmin korjatuiksi.

Myyntiartikkelit

ADRESSIT (korutekstauksesta eri maksu)

— 2-lehtiset	8,00
— 2-lehtiset suruaressit (painettu teksti)	15,00
— 4-lehtiset	15,00
— keinoahkakantaiset	50,00
— pienoisdressit (tunnuksella tai kolme kadettia)	1,00

KORTIT

— taitetut kortit (2-lehtiset):	
— joulukortit	1,00
— kortit ilman tekstiä	1,00
— kutsu- ja kiitoskortit (1-lehtiset)	0,70
— pöytäkortit	0,50

SOLMIOT + TASKULIINAT (Kadettikunnan tunnuksella)

— tummansiniset	25,00
— viininpunaiset	25,00

KADETTIKUNNAN PIENOISMERKKI	25,00
--------------------------------------	-------

KADETTIKUNNAN VIIRI	60,00
---------------------------	-------

13. kadettikurssi 50 vuotta

16.05.1981 vietti kadettikurssi valmistumisensa 50-vuotisjuhlaa. Klo 11.45 kokoontuimme Hietaniemen Kappelin luona, josta marssimme yhdessä 18. kurssin kanssa Sankariristille ja Marskin muistomerkillä suorittamaan kunniaosoitusta. Juhlavan kukkalaitteen laskeamisen jälkeen kävimme kurssitoverimme Salu Häyrisen muistolaatan luona, jossa hetkeksi hiljennyimme ja laskimme kukkaset. Häyrinen kaatui talvisodan lopussa 06.03.1940.

Rattoisaa iltajuhlaa vietimme ravintola Kaivuhuoneella muistojen parissa. 17.05.1981 kokoontuimme Katajankolan Upseerikerholla, jossa kurssikokouksen jälkeen söimme yhteisen lounaan.

Meitä valmistui 11.05.1931 53 upseeria. Ennen sotia poistui riveistä 2 ja sodat verottivat kurssiimme 10:llä. Jäljellä meitä on vielä 23. Sotilasarvoltaan ylsi kurssiltamme 2 kenr. luutn., 1 kenr. maj. ja kaksi ev. arvoltaan. Ev. luutn. on 15, maj. 20, kapt. 9 ja luutn. 5.

Kadettikoulun jälkeen kurssimme koontui ensimmäisen kerran 10-vuotisjuhlaan 16.04.1941. Sen jälkeen on koonnuttu joka viides vuosi. Vuodesta 1957 lähtien olemme kokoontuneet joka kesä eri puolilla Suomea. Ohjelmaamme on aina kuulunut kurssikokouksen lisäksi kukkalaitteen lasku paikkakunnan Sankarimuistomerkillä ja kurssitoverimme haudalle. Kurssikokouksissa valitsemme kurssin puheenjohtajan ja sihteerin sekä järjestelytoimikunnan seuraavaa kokousta varten. Kaikista kokouksista on tarkat pöytäkirjat, joten arkistomme on vuosien mittaan kehittynyt aika laajaksi. Kurssillamme vallitsee erittäin hyvä yhteishenki, josta suuri ansio lankeaa kurssiimme pääsihteerille Väinö Kannakselle ja jo joukostamme poistuneelle pitkäaikaiselle puheenjohtajallemme Aatos Maunulalle.

Kalle Kepsu

Kuvassa vasemmalta oikealle alarivistä lähtien: rva Tirronen, rva Holmela, ev.l. Hahtela, rva Maunula, rva Autio. Rva Tahka, rva Väänänen, ev. Väänänen, rva Martiala, ev.l. Rahka. Rva Kepsu, maj. Kinnunen, rva Vasamies, ev.l. Kepsu, ev.l. Tirronen, maj. Vasamies, kapt. Autio, ev.l. Martiala.

24. kadettikurssi 40 vuotta

XXIV kadettikurssi vietti kurssinsa päättymisen 40-vuotisjuhlaa viikon ennakoiden 8. ja 9. toukokuuta.

Juhlien alkajaisiksi kokoonnuttiin perjantaina 8.5. puolelta päivin Kadettikoululle Santahaminaan. Kaatuneiden kadettien muistotaululle laskettiin kukkalaitte ajatuksien viivähtäessä niissä 49 kurssitoverissa, jotka eivät palanneet vain runsas kuukausi kurssimme päättymisen jälkeen alkaneesta Jatkosodasta. Vuosikymmenien takaa he palautuivat mieliin yhtä nuorina kuin ne juhlapukuiset kadetit, jotka nyt seisoivat kunnivartiossa sankaritaulun äärellä.

Koulun ruokasalissa nautitun lounaan jälkeen kierreltiin hetkinen vanhan päärakennuksen tiloissa ja muisteltiin sitä vuoden 1940 joulukuun päivää, jolloin me olimme pyöräilleet Munkkiniemestä talon ensimmäisiksi asukkaiksi. Sitten

Kadettikoulun johtaja eversti Sami Sihvo opasti meidät uudelle puolelle ja kertoi kadettien nykyisestä opetusohjelmasta Sen jälkeen tulikin aika siirtyä Korpilammen kongressihotelliin, jossa juhla jatkui iloisena yhdessäolona illallis-pöydän ääressä. Lauantain aamupalan jälkeen palailivat kiireisimmät koteihinsa, mutta monilla riitti aikaa vielä yhteiseen lounaaseenkin.

Juhliin osallistui kolmannes kurssin nykyisestä vahvuudesta, useimmat rouvineen. Seuraavan kerran kurssi koontuu kolmen vuodenn kuluttua. Silloin taitavat olla eläkkeellä miltei kaikki nekin, jotka vielä nyt jatkavat työtään siviilitehtävissä. Vakinaisessa palveluksessa 24. kadettikurssista ei enää vuo-teen ole ollut ketään. Viimeisinä erosivat kenraaliluutnantti ja insinöörieversti.

Ahti Haapaniemi

40. kadettikurssi 25-vuotias

40. kuninkaallisen kaaderirykmentin nimeä käyttävä 40. kadettikurssi aloitti tapansa mukaan kokoontumisensa, tällä kertaa 25-vuotisjuhlallisuuksensa, kunnianteolla Suomen Marsalkka C.G. Mannerheimille ja sankarivainajille kauniina Helluntain valmistuspäivän aamuna Hietaniemessä.

Kurssin isän, kenraalimajuri Lauri Sotisaaren tervehdittyä kaadereita puolisoineen johti Kadettiväpelimme Pentti Kolehmainen marssin muistomerkkien äärelle.

Yli kolmannes kurssista seurasi kurssiveljien Jussi Muttosen ja Kalevi Lakan seppeleen laskua rumpupartion säestyksellä. Kurssiveli Antero Mäkipään opastamana 16 elämänkumppania otti osaa tilaisuuteen.

Sitten siirryttiin Kadettikoululle.

"Me palaamme aina lähtökoh-
taamme. Tänne.

Me tiedämme, että ilman näiden veljien uhria ja heidän kanssaan taistelleiden, vielä keskuudessamme olevien vanhempien veljien sitkeyttä meillä ei olisi nyt mahdollisuutta palvelua maatumme", kurssiveli Pentti totesi Sankariaulassa.

Päät kääntyivät kuin silloin ennen, kun kukat laskettiin kunnianteon merkiksi sankaritaulun juurelle.

Kaikkia ovia käyttäen kurssi siirtyi ruokasaliin nauttimaan aamukahviaan.

KOMENTAJAN SELKÄRANKA

Kahvinjuonnin lomassa Kadettikoulun johtaja, eversti Sami Sihvo toivotti juhlijan kurssin tervetulleeksi Kadettikoulun tiloihin.

Muistoksi käynnistään luovutti 40. kadettikurssi Kadettikoululle kurssiveli Kari Maurian laatiman pronssipat-
saan.

Patsaan muodostaa hahmorykelmä, jonka keskeinen figuuri kohoaa muita hieman alas taipuneita muotoja korkeammalle samalla niitä tukien.

Luovutuksen yhteydessä taiteilija kertoi halunneensa teoksellaan kuvata johtajan suoraselkäisyyden merkitystä. Vain rehtinä ja vastuunsa kantavana komentaja ja johtaja onnistuu tehtävässään. Johtajan tietopuolista koulutusta kehitettäessä johtamisen moraali pyrkii unohtumaan. Hän totesi nykyisten elintapojen olevan otollinen maaperä vastuun väistelyn yleistymiselle.

Mieli täynnä neljännesvuosisadan takaisia muistoja ja kiitollisina eversti Sami Sihvolle kaaderirykmentti siirtyi varsinaiseen toimintamaastoon Tuusulan kunnallisopistolle.

Taistelukoulussa pidetyssä kurssikoukussa saimme kuulla myös tilastoja kurssimme nykyisestä tilasta. Kaksi kaaderiveljistämme on jo siirtynyt seu-

raamaan rykmenttiä aitiopaikoilta. Vielä taistelevasta kuudestakymmenestäyhdestä on siirtynyt reserviin peräti kolmekymmentäkolme. Heistä yksi everstinä. Etulinjassa on edelleen 11 everstiä, 13 everstiluutnanttia ja 4 majuria.

Todettiin vuonna 1971 perustetun kurssirahaston saaneen maksuja noin tuhat markkaa. Varat riittävät peittämään menot. Rahaston pitkäaikainen ja kiitosta ansaitseva hoitaja Pekko Laine oli luovuttanut tehtävät Anttu Mäkipäälle, myös Anttu sai kiitokset. Todettiin rykmentin esikunnalla olevan kaikkia veljiä varten kurssiveli Pertti Kilkin toimittama Suomalainen Upseerikoulutus 200 vuotta. Teokset on varustettu faktori Pentti Rintalan erityisillä.

Kurssikokouksia jatketaan viiden vuoden väliajoin.

Kokouksessa välitettiin kurssiveljien Raimo Ahlforssin, Saudi-Arabia, Birger Hornborgin, Tammisaari, Kalervo Hälvän, Tampere ja Eeva ja Kalevi Vaittisen, Kuopio, terveiset.

Todettiin, että tietävästi toimivista kurssiveljistä Rane Härmä on edelleen tietymättömissä.

"Te edustatte minulle, herra kenraali, tuota patsaan keskushahmoa, suoraselkäistä ja selväpiirteisesti vastuunsa kantavaa komentajaa". Näin kurssiveli Kari

Ennen coctail-tilaisuutta tytöt kukitettiin. Kuvassa illallisille osallistuneet 40. Kaaderirykmentin jäsenet kurssin isän, Sota-Lassin ympärillä.

Mauria kiteytti patsaansa kuvauksen toisella kerralla, kun Pentti oli luovuttanut sen juhlaillallisen aikana Sota-Lasselle.

Tervehdyspuheessaan Pena muistutti kurssia, että arvostettu kurssiainainen koulumme johtaja oli hyväksynyt lempinimensä Sota-Lassen käytettäväksi julkisesti yhteisissä tapaamisissamme. Jämerän myhäilevä Sota-Lasse kätteli tällä kertaa jo 34 kaaderiin ja 31 elä-

mänkumppaniin määrältään kohonneen joukon.

Maukas ja yltäkylläinen illallinen nautittiin useiden puheiden säestyksellä. Jopa Palikin innostui menneitä muistellen kohottamaan maljan Naiselle vanhaan ratsuväen tapaan.

On tavanomaista myös 40. kurssilla puhua hieman ylimielisesti yhteishengestä. Sitä kuvaillaan tavallisesti varsin sarkaistisesti. Kuitenkin joku voima sai

meidät 15 evp-upseeria ja 20 palveluksessa olevaa, eri tasoille edennyttä kaaderia kokoontumaan yhteen useimmat kymmenen vuoden viime tapaamisen jälkeen. Ehkäpä kurssiveli Pena ilmaisi illallispuheessaan tuon voiman mottona olevan marssilaulun sanojen muodossa. Sanottakoon sitä kadettihengeksi, kurssihengeksi tai rykmenttihengeksi.

Kadetti 3540

"Ja siellä kaikilla oli niin mukavaa..."

35. merikadettikurssi juhlapurjehduksellaan.

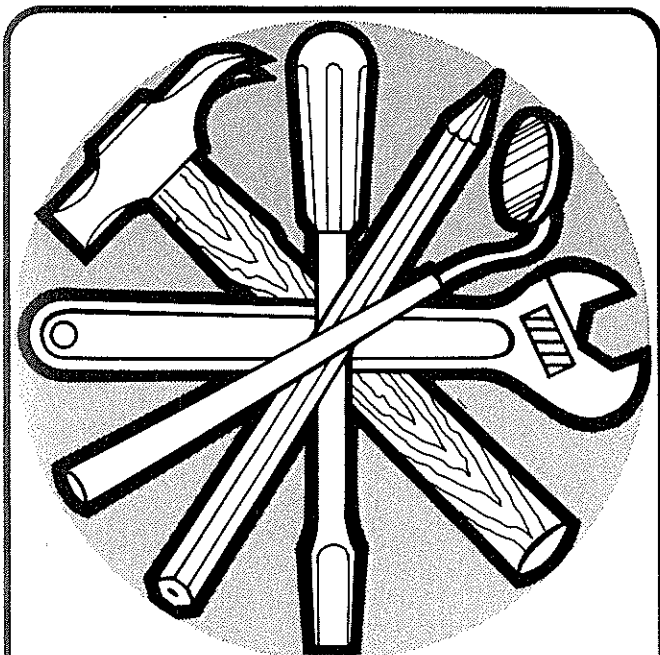
35. merikadettikurssi 15 vuotta

35. merikadettikurssi Merisotakoulusta vuodelta 1966 suoritti todella ratkierimukseen 15-vuotispujehduksen Tuk-

holmaan vuosipäivänä 19.3. 75 % kurssin silloisista kadeteista osallistui perheineen ja lukua otettaessa huomaisimme, että 35. merikadettikurssi on huolehtinut jälkikasvustaan erinomaaisesti. Ja skaala on todella laaja puoli-

metrisestä kaksimetriseseen. Kuten jokainen oheisesta kuvasta voi todeta meillä oli todella hauskaa niin isillä, äideillä kuin jälkikasvullakin. Tapaamme vastaavissa merkeissä 19.3.1986.

Kad.pursim.

**Ilmarinen hoitaa
TEL- ja YEL-
työeläketurvaa**

Eläkevakuutusosakeyhtiö
ILMARINEN

**27. Kadettikurssi
kokoontuu yhteiselle
lounaalle Katajanokan
Kasinolla maanantaina
9.11.1981 klo 12.**

Lahden Kadettiipiiriltä jäi Lahden messuilta myymättä rajoitettu määrä UKK:n Tamminiemikirjaa. Lehden lukijoilla mahdollisuus tilata kirjaa pehmeäkantisena hintaan 29 mk + postikulut.

Tilataan os.
Lahden Kadettiipiiri
Kapt P Lantta
Huoltokoulutuskeskus 15700 Lahti 70

Tasavallan presidentti nimitti 65. kadetti- ja 43. merikadettikurssien kadetit virkoihin ja ylensi heidät luutnanteiksi.

Uudet luutnantit

Kadetit!

Nimitän Teidät puolustusvoimien ja rajavartiolaitoksen luutnantin virkoihin. Ylennän Teidät luutnanteiksi.

Olette suorittaneet upseeritutkintoon kuuluvat vaativat opinnot. Onnittelen ylennyksestä ja menestyksellisistä opiskelutuloksista.

Suomen turvallisuuspolitiikan päämääränä on valtiollisen itsenäisyyden säilyttäminen. Kansainvälisen tilanteen kiristyessäkin pyrimme pysyttämään ristiriit-

tojen ulkopuolella ja välttämään joutumista sotatoimien kohteeksi. Yleisen rauhantilan vahvistaminen ja kansojen välisen yhteisymmärryksen lisääminen edistävät näitä päämääriä. Tässä hengessä on Teidän puolustusvoimien upseereina Suomen muun nuorison rinnalla kasvatettava kantamaan vastuu itsenäisyytemme säilyttämisestä.

Tulette olemaan varusmiehinä palvelevan nuorison kouluttajia ja kasvattajia. Menestyminen tässä

vastuullisessa tehtävässä edellyttää Teitä ehdotonta oikeudenmukaisuutta ja tasapuolisuutta sekä esimerkillistä käytöstä. Vain siten saatte alaitenne luottamuksen.

Toivotan menestystä tehtävienne.

Kadettikoulun, Ilmasotakoulun ja Merisotakoulun herrat johtajat ja opettajat!

Kiitän upseerikoulutuksen hyväksi tekemästänne työstä ja toivotan korkeakouluillenne menestystä.

Tänään tehdyllä päätöksellä on alla mainitut upseerin virkatutkinnon suorittaneet kadetit nimitetty puolustusvoimien luutnantin virkaan ylennettynä luutnantiksi 27.8.1981 lukien seuraavasti:

Kyösti Juhani Halonen; Risto Antero Rautavirta; Markku Juhani Järventausta; Hannu Jaakko Alén; Ilkka Tapani Pitkänen; Jarmo Juhani Alén; Hannu Tapio Forsman; Mikko Aulis Kempainen; Ari Heikki Jussilainen; Aulis Olavi Minkkinen; Timo Tapio Junttila; Pekka Matti Kempainen; Kimmo Kalervo Voutilainen; Juha Kalevi Lakka; Hannu Veikko Rainer Kärkkäinen; Jukka Kalervo Artema; Pertti Olavi Laatikainen; Esa-Jussi Nuutila; Arto Uolevi Pasanen; Kari Erkki Sainio; Juha Eerik Tammikivi; Seppo Juhani Kuortti; Matti Juhani Paalanen; Mauri Johannes Parantala; Kari Juhani Pohjala; Kari Juhani Raatikainen; Juha Kalevi Vihavainen; Tuomo Aarne Armas Katisko; Antti Ilmari Castren; Jouko

Veli Juhani Kinnunen; Hannu Olavi Pitkänen; Matti Sakari Sandelin; Veli Markku Happonen; Markku Henrik Haapasalo; Erkki Juhani Rintala; Jukka Martti Eljas Siltanen; Timo Aulis Härkönen; Jorma Heikki Tapio Ala-Saarela; Ari Allan Enbom; Pekka Tapani Matilainen; Heikki Akseli Peltola; Jari Aulis Ilmari Lahdenvesi; Jari Olavi Anttalainen; Jari-Pekka Tirronen; Heimo Touko Sakari Honkamaa; Vesa Kullervo Kangasmäki; Tomi Jouni Kivelä; Keijo Seppo Juhani Simola, Aarne Antero Kumpulainen; Kari Matti Juhani Eronen; Paavo Antero Kontkanen; Raimo Erkki Olavi Rautamaa; Jouko Antti Tapani Hyötyläinen; Esko Matti Kaleva Nissinen; Jouko Olavi Hongisto; Ari Juhani Käpynen; Markku Voitto Laine; Tapio Mikael Huhtanen; Heikki Tapani Rajamäki; Veli-Pekka Paatero; Reijo Antero Kuutti; Erkki Juhani Haapa-alho; Harri Juhani Lehtola; Risto Vilho Juhani Vairinen; Jaakko Karjomaa; Olli Antti Ilmari Varjola; Heljo Kalervo Laukkala; Timo Tapani

Mäkelä; Kari Olavi Mäkinen; Ilkka Juhani Vakkuri; Kari Juhani Takanen; Risto Juha Antero Haimila; Pekka Juhani Ek; Pertti Kalevi Gostowski; Janne Toivo Sakari Leimi; Pentti Pellervo Villanen; Dan Leo Wilen; Jukka Sakari Sihvo; Teuvo Juhani Soppela; Veikko Urho Johannes Heinonen; Vesa Veli Pietilä; Hannu Olavi Kankkunen; Asko Olavi Viitanen; Juha Matti Suonperä; Harri Tapani Riihimäki; Seppo Ensio Haverinen; Jukka Tapani Rastas; Esa Ilmari Kainulainen; Juha Tapio Vilpponen; Jyrki Juhani Virmo; Jorma Tapio Starck.

Tasavallan Presidentti on nimittänyt rajavartiolaitoksen luutnantin virkoihin ja ylentänyt luutnanteiksi 27.8.1981

Harri Tapani Ahonen, Matti Iisakki Möttönen; Riku Matti Ilari Nissilä; Arno Juhani Pihkala; Harri Tapani Sutinen.

PER HEINRICHS 60 v. 2.10.1981

Kadettikunnan varapuheenjohtaja Per Heinrichsin täyttäessä 60 v. 2.10.1981 Kadettikunnan onnittelun välittivät valtuuskunnan puheenjohtaja Jukka Pajula ja rouva Karin Pajula.

— LASTENVAUNUJEN ERIKOISLIIKE —

Eerikinkatu 8
20100 Turku 10
Puh. 921-15087

KESKIPOHJANMAA

Keski-Pohjanmaan Kirjapaino Oy
Kokkola, PL. 45 — Puh. 968-14322

AUTOAMPPERI OY

Turuntie 145
02710 ESPOO 71
Puh. 90-594419

TILAUSLINJA-AUTOILLAMME
nopeasti, mukavasti perille asti

KEURUU, PUH. 20 319

Raumantien Puu

Puh. 939-29 211 ja 29 412
Ulasoorin teollisuusalue
28700 Pori 70

KOUVOLAN SANOMAT

Tavaratalo- ja ravintolapalveluja

SOKOS-SISÄMAA

VIITASAARI
Puh. 946-22 200

Helsingin Osakepankki

palvelupankki

Kuljetusalan erikoisliike

RAIMO STENVALL

os. Hyrylä teol.alue puh. 90-255144 tai 253213
paketti- ja kuorma-autoja, avo- ja umpi- ja pökkarekkoja,
henkilöautojen kuljetuslustoja.

Huom. Hinausauto ympärivuorokautinen päivystys
puh. 90-255144, autoon 94040/03031

INSINÖÖRITOIMISTO

KIMMO KAITILA KY

Kalevankatu 61
00180 HELSINKI 18
Puh. 90-6943855

Voy vesirakentaja

Lapinrinne 1 B, 00180 Helsinki 18, puh. 6942344

KEKSI-, KORPPU- ja RINKELITEHDAS

PIEKSÄMÄEN KEKSI

PIEKSÄMÄKI,
Keskuskatu 24, puh. 958-11 898

SALON LOUHINTA OY

SALO

Horninkatu 7 B 1
Puh. 2226, 11872

Sähköliike —

— Huolto-
asema

M. LATOMÄKI KY

62100 Lapua puh. (964) 388144

Liiketorni, Salpausselänkatu 29
45100 Kouvola 10 Puh. 15 036
— Kaikenlaista pesualan palvelua,
— Leder Meister nahkahuolto —

Suomen 3M Oy

Sinimäentie 6
02630 Espoo 63
Puh. 90-52 00 11

ITSE ASIASTA

Ylennetty kenraaliluutnantiksi

Koho Lauri Anselm 28.k. 15.8.1981

Ylennetty kenraalimajuriksi

Alatalo Martti Ilmari 38.k. 15.8.1981

Ylennetty everstiksi

Hyvärinen Matti Ilmari 41.k. 4.6.1981

Honkanen Yrjö Artturi 41.k. 15.8.1981

Ylennetty everstiluutnantiksi

Harras Antero Harri Johannes 49.k. 4.6.1981

Kilpinen Asko Olavi 32.k. 4.6.1981

Kinnari Matti Eljas 41.k. 6.6.1981

Mäkipää Simo Kullervo 45.k. 4.6.1981

Stadius Paul Edvard 46.k. 4.6.1981

Stenström Lars Oscar 47.k. 4.6.1981

Wanamo Leo Valdemar 27.k. 4.6.1981

Hakala Venni Vaalimo 47.k. 1.8.1981

Vikström Juhani 45.k. 1.8.1981

Yuorjoki Väinö Vilho 47.k. 1.8.1981

Kanninen Pekka Juhani 49.k. 1.9.1981

Närhi Matti Kustaa 48.k. 1.9.1981

Tanskanen Seppo Tapio 48.k. 1.9.1981

Ylennetty komentajaksi

Muuri Eero Ilmari Gustav 27.mek. 4.6.1981

Ylennetty majuriksi

Harju Martti Kaarlo 35.k. 4.6.1981

Kontio Matti 17.mek. 4.6.1981

Salminen Pentti Olavi 27.k. 4.6.1981

Terävä Mauri Matti Juhani 43.k. 4.6.1981

Tikkanen Pentti Henrik Juhani 42.k. 4.6.1981

Untolahti Aarne Olavi 28.k. 4.6.1981

Varmanen Pentti Väinö 26.k. 4.6.1981

Haili Hannu Olavi 52.k. 4.6.1981

Jääskeläinen Frans-Erik H.R.H.A 52.k. 4.6.1981

Källvik Henry Gunnar Johannes 40.k. 4.6.1981

Lanki Olli Aarre Antero 52.k. 4.6.1981

Rahkonen Seppo Juhani 52.k. 4.6.1981

Wallander Kaj Georg 52.k. 4.6.1981

Viitanen Martti 50.k. 4.6.1981

Wilander Boris Richard 49.k. 4.6.1981

Lehtinen Erkki Ilmari 49.k. 1.7.1981

Rauti Into Tapani 49.k. 1.7.1981

Aalto Jorma Olavi 49.k. 1.8.1981

Jantunen Kari Tauno Ilmari 52.k. 1.8.1981

Jääskeläinen Kari Frans 52.k. 1.8.1981

Kilponen Raimo Olavi 49.k. 1.8.1981

Lahtiperä Raimo Einari 52.k. 1.8.1981

Leskinen Arvi Ensio 49.k. 1.8.1981

Virta Matti Nikolai 52.k. 1.8.1981

Hälikkä Eino Tapio 47.k. 15.8.1981

Liusvaara Aarno Juhani 53.k. 1.9.1981

Niemelä Ilmari Johannes 52.k. 1.9.1981

Pasanen Väinö Veli Juhani 49.k. 1.9.1981

Perkiö Asko Allan 52.k. 1.9.1981

Ylennetty kapteeniksi

Aspara Ilkka Erkki Sakari 58.k. 4.6.1981

Hansen-Hang Hannu Juhani 58.k. 4.6.1981

Kajo Juha Pekka 57.k. 4.6.1981

Kiljunen Paavo Kalevi 58.k. 4.6.1981

Miller Karl Risto 57.k. 4.6.1981

Puheloinen Ari Tapani 58.k. 4.6.1981

Ryynänen Sippo Juhani 58.k. 4.6.1981

Simola Heikki Tapani 58.k. 4.6.1981

Manninen Markku Olavi 58.k. 1.7.1981

Rajala Olavi Kullervo 58.k. 1.7.1981

Snicker Jyri Johannes 58.k. 1.7.1981

Mäkipelto Ensio Ilmari 58.k. 1.8.1981

Myyryläinen Juha Kalervo 58.k. 1.8.1981

Pietilä Heikki Juhani 58.k. 1.8.1981

Pitkänen Kari Olavi 58.k. 1.8.1981

Päivärinta Pertti Tapio 58.k. 1.8.1981

Toivonen Hannu Kaarlo 58.k. 1.8.1981

Ulander Veli Ilkka Tapio 58.k. 1.8.1981

Haaraoja Jorma Väinö Kalervo 58.k. 1.9.1981

Kalmi Jari Pekka 58.k. 1.9.1981

Pystynen Jouni Lauri Antero 58.k. 1.9.1981

Savisalo Pertti Juhani 58.k. 1.9.1981

Tuomainen Martti Olavi 58.k. 1.9.1981

Ylä-Tuuhonen Tuomas 58.k. 1.9.1981

Myönnetty ero

Kenr. Levo Urpo Jurva 26.k. 15.8.1981

Insev Häkkinen Viljo Antero 26.k. 28.5.1981

Ev. Linnakko Veikko August 27.k. 8.12.1981

Ev. Savisalo Tuure Erland 27.k. 16.12.1981

Evl. Wetterstrand Viljo Olavi 42.k. 1.8.1981

Evl. Kapanen Gunnar Kalervo 34.k. 1.9.1981

Evl. Rautonen Maunu Veikko 29.k. 1.9.1981

Evl. Järvinen Pentti Johannes 31.k. 16.9.1981

Evl. Hendunen Erkki Veikko 29.k. 1.9.1981

Evl. Pulakka Raimo Johannes 40.k. 1.2.1982

Maj. Nuutinen Raimo Einari 41.k. 1.8.1981

Maj. Mäkipää Paavo Antero 40.k. 1.12.1981

Maj. Vihijärvi Ilkka Tapani 49.k. 1.12.1981

Maj. Jäntti Göran Leopold 44.k. 1.2.1981

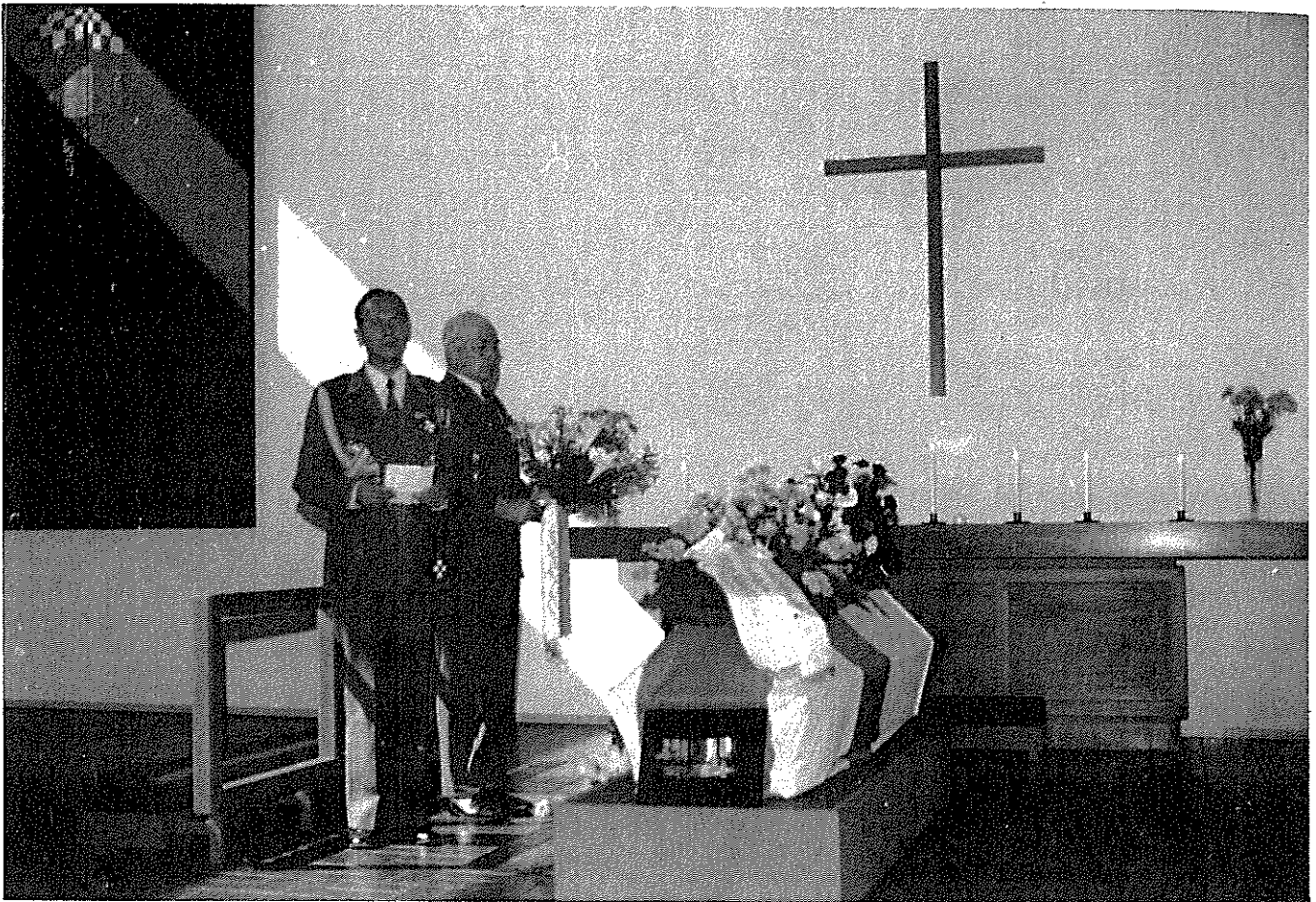
Kapt. Ruuskanen Veijo 46.k. 1.11.1981

Kapt. Arponen Aarno Tauno Juhani 47.k. 1.12.1981

Kapt. Peltomaa Markku Juhani 31.mek. 1.2.1982

Kapt. Marttinen Jouko Antero 48.k. 1.3.1982

Ylil. Haanpää Matti Einari 59.k. 1.9.1981

Haminan kadetteja enää yksi

Toukokuun 7. p siunattiin entinen Haminan kadetti, metsänhoitaja Georg Raustiala viimeiseen lepoonsa Hämeenlinnassa, Vuorentaan kappelissa. Siunauksen toimitti rovasti Antti Mikola. Sotilaallisin kunnianosoituksin suoritettussa tilaisuudessa laski Kadettikunnan seppeleen valtuuskunnan puheenjohtaja, kenraaliluutnantti Jukka Pajula yhdessä Hämeenlinnan kadetti-piiriin varapuheenjohtajan, everstiluutnantti Martti Riihimäen kanssa.

Jukka Pajulan muistopuhe Georg Raustialalle

Ystävämme ja vanhempi veljemme Georg Raustiala on kutsuttu viimeiseen iltahuutoonsa. Poikkeuksellisen korkean iän ja heikentyneen terveyden vuoksi hänen kuolemansa ei tullut meille yllätyksenä, mutta siitä huolimatta se meitä syvästi kosketti. Olimmehan vasta muutama viikko sitten tavanneet hänet varsin pirteänä päivän sankarina hänen täyttäessään kunnioitettavat 92 vuotta.

Georg Raustiala varttui pojaksi ja nuorukaiseksi maallemme ja kansallemme synkkien ja vaikeitten sortovuo-

sien aikana. Ehkä tämä oli eräs syy, joka sai isänmaataan rakastavan ja sen itsenäisyydestä haaveilevan pojan haikertumaan silloisen ”vanhan väen” aikaiseen Suomen Kadettikouluun Haminaan. Opiskelu täällä muodostui kuitenkin lyhytaikaiseksi, koska venäläinen sortovalta lakkautti Suomen kansallisen sotaväen ja sen mukana Haminan Kadettikoulun v. 1903.

Tuon mainehikkaan koulun kasvatit ”Haminan kadetit” ovat erittäin merkittävällä tavalla vaikuttaneet maamme historiaan niin sotilaina ja virkamiehinä kuin teollisuus- ja talousmiehinä. He ovat luonnollisesti jo vuosikymmeniä sitten poistuneet aktiivipalveluksesta ja elämästäkin. Georg Raustialan kuoleman jälkeen heitä on elossa ainoastaan yksi veteraani, nimittäin eversti Öhman Turussa.

Georg Raustiala joutui ylioppilaaksi tultuaan v. 1908 valitsemaan uuden ammatin ja valmistui metsänhoitajaksi v. 1913. Mittavan elämäntyönsä hän suorittikin metsätalouden piirissä toimien erilaisissa valtion ja yksityisten yritysten tehtävissä eri puolilla Suomea. Eläk-

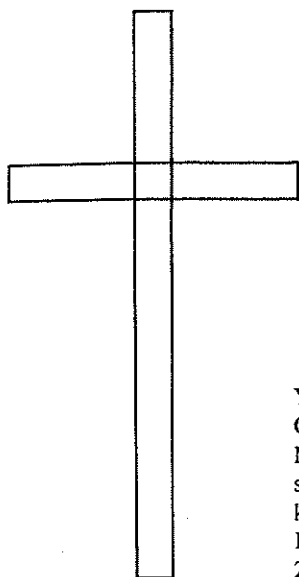
keelle hän siirtyi v. 1956 ehtien näinollen viettää hyvin ansaitsemiaan lepopäiviä peräti 25 vuotta.

Ammatin vaihdoksestaan huolimatta minusta tuntuu, että Georg pysyi mieleltään ja hengeltään aina sotilaana. Parhaassa iässään hän osallistui vapaussotaan komppanian varapäällikkönä ja päällikkönä ns. venäjänsaarelaisten joukossa saaden urheudesta ja neuvokkuudesta myöhemmin vuosina itseltään marsalkka Mannerheimilta kiittävän tunnustuksen. Erityisesti eläkepäivinä on Georg Raustiala ansioitunut Haminan kadettien perinteiden vaalijana ja yhteydenpitäjänä nykykadettikuntaan. Hänen kiinteän ja aktiivisen harrastuksensa näihin asioihin sai henkilökohtaisesti kokea niin sotilasläänin komentajana kuin ja ennenkaikkea Kadettikunnan puheenjohtajana toimiessani.

Sanalla sanoen Georg Raustiala oli suuri patriootti ja samalla lämminsydäminen ja elämänmyönteinen ihminen, jonka poismenon me koemme suurena menetyksenä. Häneen soveltuu hyvin kadettiliippumme tunnuslause: Constantem decorat honor — kunnia on kestävä palkka.

IN MEMORIAM

Yliluutnantti
Oinonen
Matti Olavi
s 02.03.1922
k 09.09.1977
Kad N:o 2548
26. kurssi

Kapteeni
Skrifvars
Gunnar Severin
s 25.03.1895
k 06.11.1979
Kad N:o 37
1. kurssi

Kapteeni
Baltscheffsky
Fredrik Wilhelm
s 09.09.1899
k 24.10.1979
Kad. N:o 134
3. kurssi

Kapteeni
Collan
Björn Olof
s 11.02.1919
k 11.11.1980
Kad N:o 387
16. merikurssi

Kapteeni
Rahkimo
Esko Ilmari
s 28.09.1919
k 23.03.1981
Kad N:o 2848
27. kurssi

Luutnantti
Kiviluoto
Heikki Johannes
s 17.01.1918
k 08.04.1981
Kad N:o 2466
26. kurssi

Everstiluutnantti
Sammalkorpi
Jukka Iikka
s 05.07.1910
k 22.04.1981
Kad N:o 901
14. kurssi

Majuri
Toiviainen
Jaakko Sakari
s 14.03.1917
k 25.04.1981
Kad N:o 2334
26. kurssi

Everstiluutnantti
Koivula
Harry Alfred
s 05.09.1915
k 27.04.1981
Kad N:o 1414
20. kurssi

Everstiluutnantti
Koponen
Mauri Pietari
s 20.04.1916
k 01.05.1981
Kad N:o 2048
25. kurssi

Everstiluutnantti
Lappinen
Veikko Juho Kullervo
s 19.07.1918
k 07.05.1981
Kad N:o 480
18. merikurssi

Majuri
Haga
Bertel Johannes
s 27.09.1923
k 16.05.1981
Kad N:o 3114
31. kurssi

Majuri
Soivio
Sulkko Uolevi
s 23.12.1901
k 17.05.1981
Kad N:o 297
5. kurssi

Majuri
Kytömaa
Paavo Julius
s 06.02.1908
k 28.05.1981
Kad N:o 764
12. kurssi

Majuri
Ritavuori
Ilpo Arvid
s 26.11.1912
k 06.06.1981
Kad N:o 1586
21. kurssi

Kapteeni
Makkonen
Valter Johannes
s 19.01.1902
k 17.06.1981
Kad N:o 801
13. kurssi

Yliluutnantti
Ikonen
Leo Ensio Kalervo
s 13.09.1921
k 08.07.1981
Kad N:o 2431
26. kurssi

Komentajakapteeni
Rannisto
Kaarle-Kustaa
s 14.04.1920
k 16.07.1981
Kad N:o 332
14. merikurssi

Kontra-amiraali
Lennes
Oiva Uljas
s 02.09.1906
k 18.07.1981
Kad N:o 52
4. merikurssi

Kadettikunnan onnittelut Reserviupseeriliitolle sen täyttäessä 50 v. keväällä. Vasemmalta RUL:n varapj. Klaus Raninen, RUL:n pj. Waldemar Bühler sekä onnittelijat Kadettikunnan puheenjohtaja kenrm. Matti Vanonen, varapj. varapääjohtaja Pehr Heinrichs ja komentaja Jukka Pajala.

MERKKIPÄIVÄLUETTELO 1982

Seuraavassa Kylkiraudassa julkaistaan merkkipäiväluettelo Kadettikunnan jäsenistä, jotka vuoden 1982 aikana täyttävät 85, 80, 75, 70, 60 tai 50 vuotta.

Niitä, jotka eivät halua syntymäpäivätietoaan julkaistavan, pyydetään ilmoittamaan siitä Kadettikunnan toimistoon 10.11.1981 mennessä. Luetteloon voidaan tarvittaessa merkitä asianomaisen kohdalle matkoilla, ei vastaanottoa tms.

Toiminnanjohtaja

SYNTYMÄPÄIVIÄ

Kenraaliluutnantti

Aimo Kalervo Pajunen 50 v 20.11.1981

Valitettavasta erehdyksestä johtuen tieto on jäänyt pois Kylkiraudassa N:o 4/80 julkaistusta merkkipäiväluettelosta.

Toiminnanjohtaja

— **KOTIKULMA
ISOKAARI**

Isokaari 9
00200 Helsinki 20
Puh. 676045

**PUISTOLAN
-HALLI**

Puistolantori 1
00750 Helsinki 75
Puh. 90-383286

— **KOTIKULMA
KOSKINEN**

Halsuantie 1
00420 Helsinki 42
Puh. 533774

**VALINTA
ALALUUSUA**

99600 Sodankylä Puh. 993-1317

— **LÄHIKAUPPIAS
ORVOKKI RÖPELINEN**

Eerikinkatu 15
00100 Helsinki 10
Puh. 6945350

— **SÄÄSTÖHALLI
SUIHKO**

Ostoskatu 16 15500 Lahti 50
Puh. (918) 24545

— **TUKO MAATALOUS-
KONTTORI**

Mäntsälä Puh. 915-82632
TUKO-Orimattila Puh. 918-73204
TUKO-Liljendahl Puh. 915-66336

Valmistaa ja huoltaa Neon- ja valomainoksia
kaikkialle Suomessa

OY SUOMI NEON

Kalevankatu 45 00180 Helsinki 18
Puh. 90-603 360 — 603 330

**KONERAPPAUS
HEIKKILÄ & KIVINEN**

Montiskalankatu 2 21200 Raisio
Puh. 921-787584

POHJANMAAN TRIKOO OY

Muotineuleita ja vapaa-ajanasuja
Puh. 967-15333
Teollisuustie 2
68600 PIETARSAARI—JAKOBSTAD

**Verstas- ja asennustöitä
OY INTERSTEEL AB**

PL 7 10601 Tammisaari
Puh. 911-14990

Maan-
kuulut

-anorakit

valmistaa ja myy

Tekstiilinja Oy

33960 PIRKKALA 6
Turkkirata, puh. 931-682512

**SYKSY VOI
TULLA,
MINÄ
TARKENEN.**

OY

GEFAB

KOUVOLA

AB

SUOMI-ARPA

Vapaaehtoinen maanpuolustustyö

